

**REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH
W GDAŃSKU**

**Program Ochrony Przyrody
na lata 2015-2024**

NADLEŚNICTWO WEJHEROWO

Stawiamy na jakość.

System zarządzania jakością prac w BULiGL spełnia standardy norm ISO 9001:2008 oraz 14001:2004

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY NADLEŚNICTWA WEJHEROWO

SPIS TREŚCI:

1	WSTĘP	8
2	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA	10
2.1	Położenie administracyjne Nadleśnictwa	10
2.2	Miejsce i rola w przestrzeni przyrodniczo-leśnej regionu i kraju	14
2.2.1	Dane ogólne	14
2.2.2	Porównanie wybranych cech taksacyjnych	16
2.3	Podział przyrodniczo-leśny i geograficzny Nadleśnictwa	18
2.3.1	Regiony przyrodniczo-leśne	18
2.3.2	Regiony fizycznogeograficzne	20
2.3.3	Regiony geobotaniczne	21
2.3.4	Krajobrazy roślinne	22
2.3.5	Potencjalna roślinność naturalna	23
2.4	Klimat obszaru Nadleśnictwa	24
2.5	Rzeźba terenu i budowa geologiczna	31
2.6	Kompleksy leśne	34
3	FORMY OCHRONY PRZYRODY	35
3.1	Formy ochrony przyrody - zestawienie	35
3.2	Rezerваты przyrody na terenie LP	37
3.2.1	Rezerwat przyrody BIELAWA	43
3.2.2	Rezerwat przyrody DARŻLUBSKIE BUKI	47
3.2.3	Rezerwat przyrody HELSKIE WYDMY	50
3.2.4	Rezerwat przyrody PIAŚNICKIE ŁĄKI	54
3.2.5	Rezerwat przyrody WIDOWO	58
3.2.6	Rezerwat przyrody ZIELONE	61
3.2.7	Rezerwat przyrody ŹRÓDLISKA CZARNEJ WODY	64
3.3	Rezerваты przyrody poza LP	68
3.4	Parki krajobrazowe	69
3.4.1	Nadmorski Park Krajobrazowy	71
3.5	Obszary Europejskiej Sieci NATURA 2000	72
3.5.1	Bielawa i Bory Bażynowe - PLH220063	79
3.5.2	Bielawskie Błota - PLB220010	81
3.5.3	Opalińskie Buczyny - PLH220099	83
3.5.4	Orle - PLH220019	84
3.5.5	Piaśnickie Łąki - PLH220021	86
3.5.6	Puszcza Darżłubska - PLB220007	86
3.5.7	Trzy Młyny - PLH220029	89
3.5.8	Widowo - PLH220054	91
3.5.9	Zatoka Pucka i Półwysep Helski - PLH220032	92
3.5.10	Nakładanie się ostoji Natura 2000 z innymi obszarowymi formami ochrony przyrody	93
3.6	Obszary chronionego krajobrazu	94
3.6.1	Nadmorski OChK	94
3.6.2	OChK Puszczy Darżłubskiej	95
3.6.3	Pradoliny Redy - łęby OChK	95
3.7	Zespoły przyrodniczo - krajobrazowe	97
3.8	Pomniki przyrody	97

3.9	Wnioskowane pomniki przyrody	110
3.10	Stanowiska dokumentacyjne	111
3.11	Użytki ekologiczne.....	112
3.12	Chronione gatunki roślin i zwierząt.....	117
3.12.1	Zmiany w prawnej ochronie roślin i grzybów	158
3.13	Strefy ochrony zwierząt	160
3.14	Leśny Kompleks Promocyjny (LKP) – Lasy Oliwsko Darżlubskie	162
3.15	Lasy o szczególnych walorach przyrodniczych - HCVF	163
4	WALORY PRZYRODNICZO-LEŚNE.....	164
4.1	Fizjografia Nadleśnictwa Wejherowo	164
4.1.1	Hydrografia.....	164
4.2	Ekosystemy wodno-błotne.....	168
4.3	Mała retencja na terenie Nadleśnictwa Wejherowo	170
4.4	Siedliska przyrodnicze	171
4.4.1	Siedliskowe typy lasu	171
4.4.2	Zbiorowiska leśne.....	172
4.4.3	Relacje między zbiorowiskiem roślinnym a typem siedliskowym lasu	173
4.4.4	Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie	174
4.4.5	Inwentaryzacja przyrodnicza Natura 2000 wykonana w Nadleśnictwie w latach 2006/2007	175
4.5	Porosty	181
4.6	Mszaki.....	182
4.7	Rośliny naczyniowe – paprotniki i rośliny nasienne.....	183
4.8	Grzyby.....	183
4.9	Fauna.....	185
4.9.1	Płazy i gady	186
4.9.2	Ptaki.....	186
4.9.2.1	Ośrodek Rehabilitacji Ptaków Drapieżnych - Sobieńczyce	188
4.9.3	Ssaki.....	189
4.10	Drzewostany.....	191
4.10.1	Gatunki drzew i krzewów występujące w lasach Nadleśnictwa	191
4.10.2	Bogactwo gatunkowe i struktura pionowa drzewostanów	193
4.10.3	Lasy ochronne – kategorie ochronności	197
4.10.4	Drzewostany ponad 100-letnie	198
4.10.5	Martwe drewno w lesie	200
5	WALORY HISTORYCZNO-KULTUROWE	206
5.1	Historia lasów i gospodarki leśnej.....	206
5.2	Obiekty wpisane do rejestru zabytków.....	218
5.3	Stanowiska archeologiczne	233
5.3.1	Park kulturowy Osada Łowców Fok (Leśnictwo Darżlubie)	236
5.3.2	Strefy ochrony archeologicznej a gospodarka leśna.....	238
5.4	Nieczynne cmentarze oraz mogiły	239
5.4.1	Masowe groby pomordowanych w Lasach Piaśnickich na początku II wojny światowej	240
6	ZAGROŻENIA I PRZEKSZTAŁCENIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	246
6.1	Formy przekształcenia ekosystemów leśnych	246
6.1.1	Borowacenie.....	246

6.1.2	Monotypizacja	247
6.1.3	Neofityzacja	250
6.1.4	Aktualny stan siedliska.....	253
6.1.5	Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem	255
6.2	Zagrożenia abiotyczne	258
6.3	Zagrożenia biotyczne	260
6.3.1	Owady	260
6.3.2	Szkody powodowane przez ssaki.....	261
6.3.3	Szkody powodowane przez patogeniczne grzyby	263
6.4	Zagrożenia antropogeniczne	264
6.4.1	Strefy uszkodzeń przemysłowych.....	265
6.4.2	Zakłady uciążliwe dla środowiska na terenie Nadleśnictwa Wejherowo.....	265
6.4.3	Stan, zanieczyszczenie i zagrożenia powierzchni ziemi	266
6.4.4	Stan i zanieczyszczenie powietrza	267
6.4.5	Stan i zanieczyszczenie wód powierzchniowych	268
7	Edukacja przyrodnicza i turystyka	270
7.1	Edukacja przyrodnicza na terenie Nadleśnictwa	270
7.1.1	Poznanie i prezentacja Programu Ochrony Przyrody	271
7.1.2	Aktualnie prowadzone formy edukacji przyrodniczej i obiekty edukacyjne	271
7.1.3	Szlaki turystyczne.....	279
8	PLAN DZIAŁAŃ	284
8.1	Ogólne wytyczne i zalecenia prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej.....	284
8.2	Kształtowanie stref ekotonowych	284
8.3	Kształtowanie stosunków wodnych	285
8.4	Postępowanie w obiektach objętych różnymi formami ochrony	286
8.5	Ochrona różnorodności biologicznej	287
8.6	Propozycje i metody ochrony rzadkich oraz chronionych gatunków.....	288
8.6.1	Czynna ochrona płazów	288
8.7	Ochrona siedlisk przyrodniczych	288
8.8	Odnowienia gruntów leśnych.....	289
8.9	Zwiększanie lesistości regionu	289
8.10	Przebudowa drzewostanów na gruntach porolnych.....	289
8.11	Pozostawianie drzew do naturalnego rozkładu	290
8.12	Gospodarka łowiecka.....	291
8.13	Turystyczne udostępnienie lasów	292
8.14	Szkolenia personelu z zakresu ochrony przyrody.....	292
8.15	Ochrona pamiątek kultury leśnej	293
9	Literatura	295
10	Spis tabel:.....	298
11	Spis ilustracji:	300
12	Spis fotografii:	301
13	Kronika	306

1 WSTĘP

W ostatnich latach rośnie znaczenie ochrony przyrody. Wynika ono stąd, że zwiększa się liczba roślin, zwierząt i grzybów podlegających ochronie prawnej. Prócz nich ochronie podlegają też siedliska przyrodnicze. Szczególnie dotyczy to Lasów Państwowych, które gospodarują na ok. 80% lasów w Polsce. Podstawą do planowania i wykonywania działań z zakresu ochrony przyrody jest rozpoznanie i ocena walorów przyrodniczych. Zostały one zawarte w niniejszym dokumencie.

„Program Ochrony Przyrody” dla Nadleśnictwa Wejherowo został sporządzony zgodnie z „Instrukcją sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie”¹ – dla lasów stanowiących własność Skarbu Państwa.

Program jest integralną częścią „Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Wejherowo” opracowanego według stanu na 01.01.2015 roku.

Szczegółowe cele „Programu Ochrony Przyrody” to:

- zainwentaryzowanie i przedstawienie walorów przyrodniczych terenu Nadleśnictwa Wejherowo oraz zagrożeń dla przyrody
- poprawa warunków ochrony i w miarę możliwości wzbogacania zasobów przyrodniczych ekosystemów leśnych, a w szczególności zachowania różnorodności biologicznej
- doskonalenie gospodarki leśnej i sprawowania ochrony przyrody z pełnym wykorzystaniem prac glebowo-siedliskowych
- ochrona obiektów kultury materialnej w lasach
- wskazanie kolejnych obiektów do objęcia szczególnymi formami ochrony
- przedstawienie planu działania, którego realizacja umożliwi zachowanie oraz wzrost walorów przyrodniczych terenu Nadleśnictwa
- umożliwienie wykonania w przyszłości szeregu analiz porównawczych wybranych charakterystyk stanu lasu
- omówienie zasad gospodarowania na Obszarach Natura 2000

„Program Ochrony Przyrody” powstał w oparciu o dostępne akty prawne (ustawy, rozporządzenia, Dyrektywy UE, Konwencje międzynarodowe), dokumenty planistyczne i instrukcje. Są to przede wszystkim:

- Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 92, poz. 880 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw z dnia 13 lipca 2012 r. (Dz. U. 2012r., poz. 985),
- Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 r. (Dz. U. Nr 199, poz. 1227) – z późniejszymi zmianami,
- Ustawa o lasach z dnia 28 września 1991 r. (Dz. U. Nr 101 poz. 444 z późniejszymi zmianami),

¹ „Instrukcja sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie”, Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa – Departament Leśnictwa, Warszawa 1996

- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. (Dz. U. Nr 16 poz. 78 z późniejszymi zmianami),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. (Dz.U. 2010 nr 77 poz. 510), w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000,
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 listopada 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz.U. 2013 nr 0 poz. 1302 2013.11.23),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2014 poz. 1348),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin,
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów,
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. 2011 nr 25 poz. 133),
- Polityka ekologiczna państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014,
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 30 marca 2005 roku w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody
- Krajowa strategia ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej - załącznik do uchwały nr 270/2007 Rady Ministrów z dnia 26.10.2007 r.
- Decyzja wykonawcza Komisji z dnia 16 listopada 2012 r. w sprawie przyjęcia szóstego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny,
- Strategia ochrony obszarów wodno-błotnych w Polsce wraz z planem działań na lata 2006-2013, zatwierdzonej przez Ministra Środowiska w 2006 r.,
- Krajowy program zwiększania lesistości. Aktualizacja w 2003 r.,
- Konwencja o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem (Konwencja Waszyngtońska – CITES) ratyfikowana przez Polskę w 1989 r.,
- Konwencja o różnorodności biologicznej (Konwencja z Rio de Janeiro) ratyfikowana przez Polskę w 1995 roku,
- Konwencja o obszarach wodno-błotnych (Konwencja Ramsarska) ratyfikowana przez Polskę w 1977 r.,
- Konwencja o ochronie gatunków europejskich dzikich zwierząt i roślin oraz siedlisk naturalnych (Konwencja Berneńska) ratyfikowana przez Polskę w 1995 roku,
- Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt (Konwencja Bońska) ratyfikowana przez Polskę w 1995 r.; na podstawie tej konwencji podjęto m.in. porozumienie o ochronie nietoperzy w Europie,
- Konwencja o ochronie światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego (Konwencja Paryska),

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, (**Dyrektywa Ptasia**),
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (**Dyrektywa Siedliskowa**),
- Instrukcja urządzania lasu (2003 i 2011 r.),
- Instrukcja sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie (1996 r.).

Przy opracowaniu Programu Ochrony Przyrody zostały wykorzystane dane i materiały udostępnione przez Nadleśnictwo Wejherowo, Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Gdańsku, Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Gdańsku, Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku, a także prace terenowe wykonane przez pracowników BULiGL Oddział w Gdyni oraz informacje zaczerpnięte z literatury regionu.

2 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA

2.1 Położenie administracyjne Nadleśnictwa

Nadleśnictwo Wejherowo położone jest w północnej części województwa pomorskiego. Siedziba Nadleśnictwa Wejherowo znajduje się w Wejherowie przy ul. Sobieskiego 247 B.

Nadleśnictwo Wejherowo położone jest w północnej części Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Gdańsku. Od południa graniczy z Nadleśnictwem Gdańsk, od zachodu z Nadleśnictwem Choczewo, w części południowo- zachodniej sąsiaduje na niewielkim odcinku z nadleśnictwem Strzebielino. Granica północna i północno- wschodnia Nadleśnictwa biegnie brzegiem morza Bałtyckiego i jest jednocześnie granicą lądową Polski.

Fot. 1 Siedziba Nadleśnictwa Wejherowo

Zdecydowanie największa część obszaru Nadleśnictwa Wejherowo znajduje się w powiecie puckim (63,8%). Pozostały obszar Nadleśnictwa, czyli część zachodnia i południowa, administracyjnie przynależą do powiatu wejherowskiego (36,2%).

Nadleśnictwo Wejherowo znajduje się w zasięgu następujących gmin:

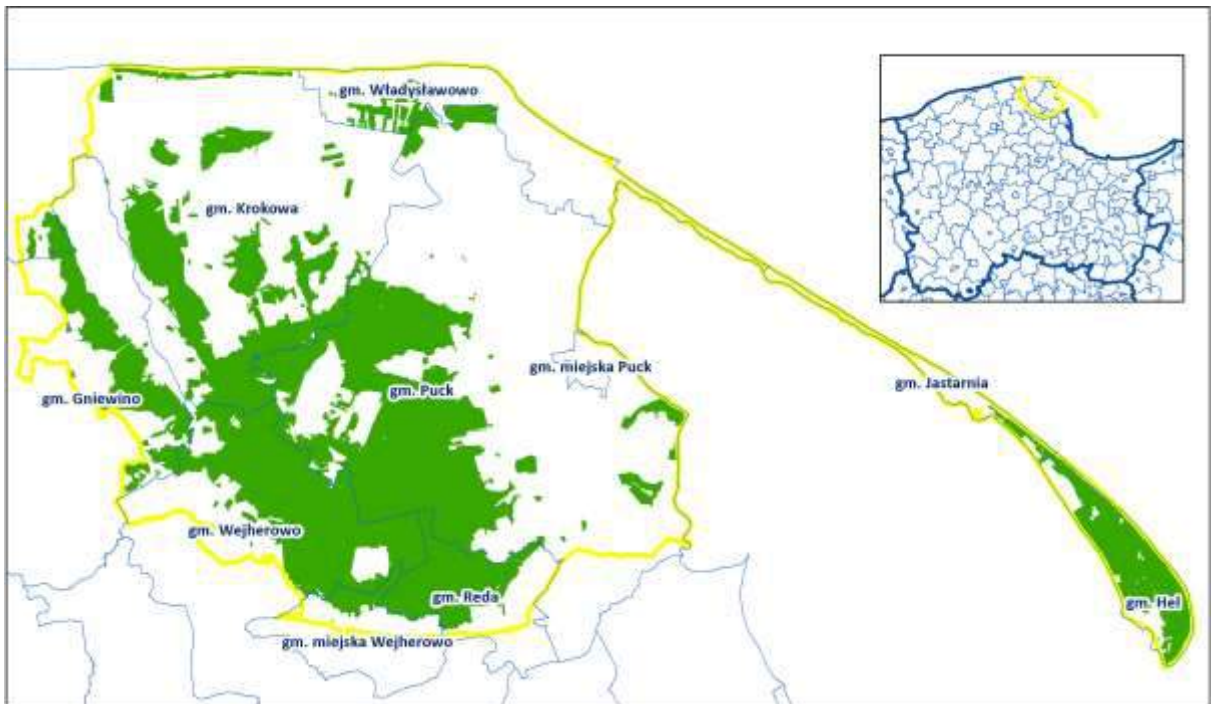
Gminy powiatu puckiego:

- gmina miejska Puck,
- Hel,
- Jastarnia,
- Krokowa,
- Puck,
- Władysławowo.

Gminy powiatu wejherowskiego:

- gmina miejska Wejherowo,
- Gniewino,
- Reda,
- Wejherowo.

Lokalizację zasięgu administracyjnego Nadleśnictwa Wejherowo przedstawia zamieszczona poniżej mapka (Rys. 1).

Rys. 1 Zasięg administracyjny Nadleśnictwa Wejherowo

Powierzchnia obszaru znajdującego się w terytorialnym zasięgu działania Nadleśnictwa wynosi 60324,47 ha, w tym grunty Nadleśnictwa zajmują 20379,60 ha.

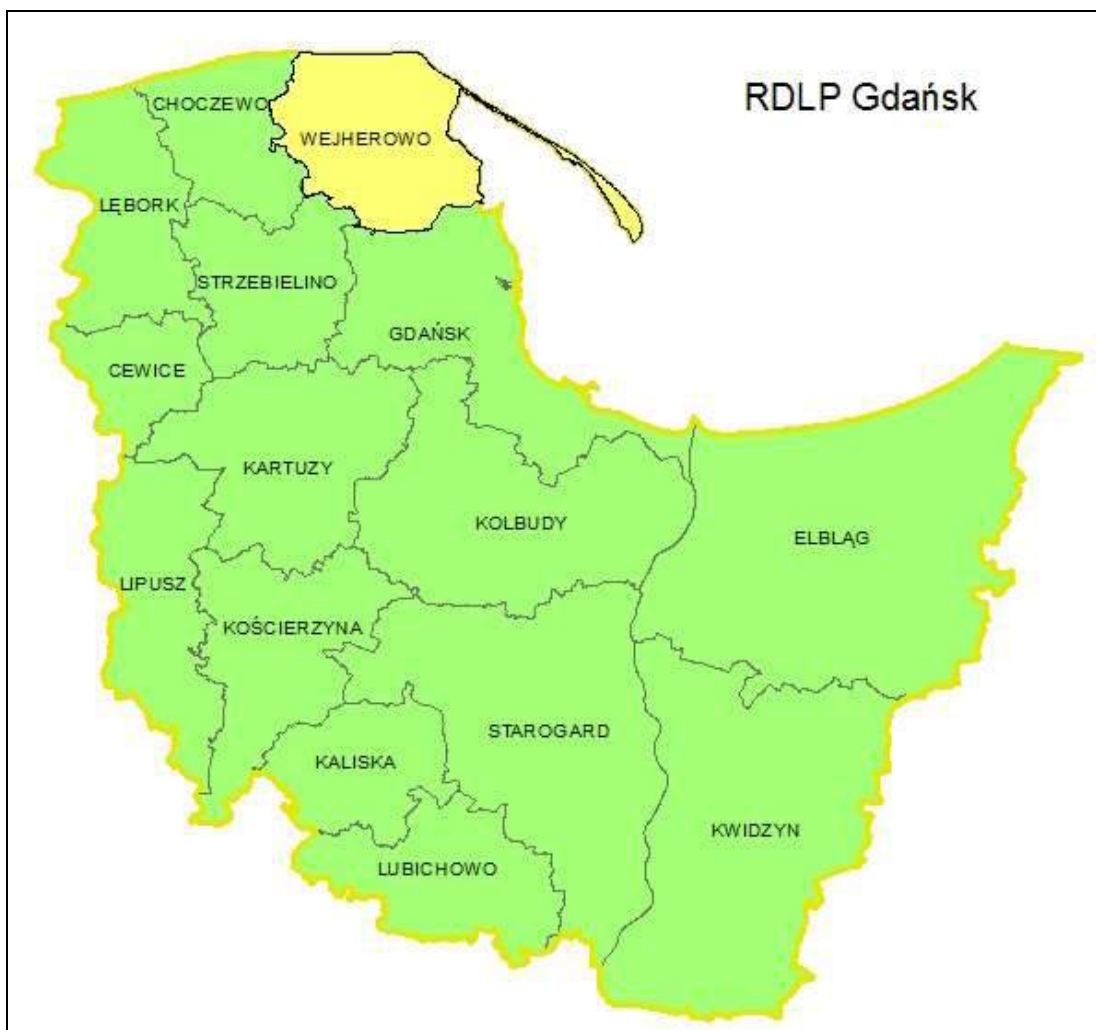
Zestawienie powierzchni lasów Nadleśnictwa Wejherowo z podziałem na powiaty i gminy przedstawia poniższa tabela (Tabela 1).

Tabela 1 Zestawienie powierzchni Nadleśnictwa Wejherowo z podziałem na powiaty i gminy.

Województwo	Powiat		Obręb			Nadleśnictwo Wejherowo	
		Gmina	1. Darżlubie	2. Kolkowo	3. Wejherowo	Powierzchnia [ha]	
							%
22. Pomorskie			7 976,4143	6 258,8158	6 144,0505	20 379,2806	100
	11. Pucki		7 915,4943	3 347,2424	1 735,8805	12 998,6172	63,8
		011. Hel	1 556,7539			1 556,7539	7,6
		021. Jastarnia	87,6500			87,6500	0,4
		041. Władysławowo	267,4020			267,4020	1,3
		062. Krokowa	984,6007	3 102,3122		4 086,9129	20,1
		072. Puck	5 019,0877	244,9302	1 735,8805	6 999,8984	34,3
	15. Wejherowski		60,9200	2 911,5734	4 408,1700	7 380,6634	36,2
		011. Reda			1 434,5543	1 434,5543	7,0
		031. Wejherowo	60,9200	1 374,4145	2 973,6157	4 408,9502	21,6
		052. Gniewino		1 537,1589		1 537,1589	7,5
Ogółem			7 976,4143	6 258,8158	6 144,0505	20 379,2806	100

Nadleśnictwo Wejherowo należy do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Gdańsku. Położenie na tle nadleśnictw RDLP przedstawia poniższa mapka (Rys. 2).

Rys. 2 Położenie Nadleśnictwa Wejherowo na tle nadleśnictw RDLP Gdańsk

Tabela 2. Zestawienie powierzchni lasów znajdujących się w terytorialnym zasięgu działania Nadleśnictwa Wejherowo

Województwo Gmina (część gminy)	Powierzchnia ogólna [km ²]	Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa					Lasy nie stanowiące własności Skarbu Państwa			Lasy współ- własności Skarbu Państwa i osób fiz.	Ogółem (7+10+11)	Lesistość (12:2)
		w zarządzie LP		pozostała		razem	stan. własn. osób fiz.	lasy innych własn.	razem			
		urządzone Nadleśnictwo	sąsiednie Nadleśnictwa	parki	Inne*							
		powierzchnia - ha										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
woj. pomorskie	1 8310	19883	554 198	9 841	4 200	585 812	74 181	3 375	77 556		663 368	36,3
powiat pucki												
gm. Krokowa	158,8	4001			76	4077	433	5	438		4515	28,4
gm. Puck	235,3	6812			1	6813	587	16	603		7416	31,5
gm. Władysławowo	38,4	257			195	452	520		520		972	25,5
gm. Jastarnia	8,0	65			323	388	33		33		421	52,7
gm. m. Hel	21,3	1483			11	1494	3		3		1497	70,3
powiat wejherowski												
gm. Wejherowo	71,2	4311				4311	148	6	154		4465	62,7
gm. Gniewino	50,8	1508				1508	19	3	22		1530	30,1
gm. Reda	21,5	1405				1405	16		16		1421	66,1
Razem	605,3	19842			606	20448	1759	30	1789		22237	36,7

* - lasy GUM oraz lasy Kancelarii Prezydenta RP

Powierzchnia lasów stanowiących własność Skarbu Państwa jest zgodna z Tabelą nr 1 i obejmuje również grunty zadrzewione i zakrzewione.

2.2 Miejsce i rola w przestrzeni przyrodniczo-leśnej regionu i kraju

2.2.1 Dane ogólne

Nadleśnictwo Wejherowo leży pomiędzy 18° 0' a 18° 48' długości geograficznej wschodniej i pomiędzy 54° 35' a 54° 49' szerokości geograficznej północnej.

Lesistość Nadleśnictwa jest wyższa niż przeciętna w kraju (29.3 %) a także wyższa od przeciętnej lesistości w województwie pomorskim (36.3 %)² i wynosi 44,1 %³. w porównaniu do danych z poprzedniej rewizji planu urządzania lasu na lata 2005-2014, lesistość Nadleśnictwa Wejherowo nieznacznie wzrosła.

Jest to wynikiem nowych zalesień wykonanych na gruntach porolnych. W roku 2014 zalesiono w leśnictwie Lisewo 10,36 ha (oddz. 19d) oraz w leśnictwie Starzyno 14,64 ha w oddz. 35 ax oraz 3,52 ha w oddz. 20 w. Nowe zalesienia planowano przy uwzględnieniu zwiększenia spójności dotychczasowych obszarów leśnych. Realizacja zalesień gruntów porolnych przez Nadleśnictwo Wejherowo wpisana się w osiągnięcie celów projektu „Programu ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z planem działań na lata 2014-2020”.

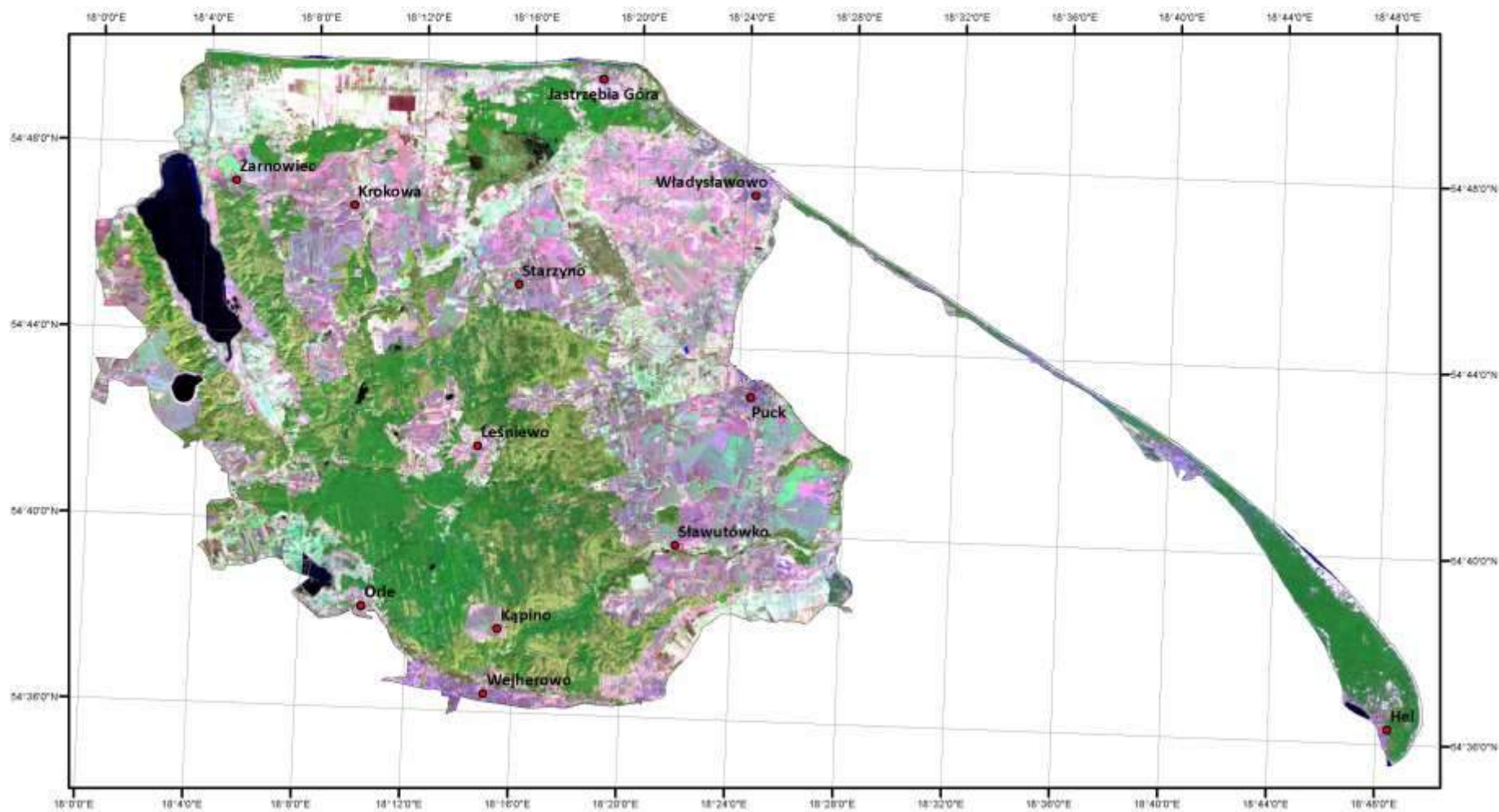
Do wzrostu lesistości przyczyniło się też zalesianie nieużytków i gruntów porolnych przez osoby prywatne – szczególnie nasilone od momentu wejścia Polski do Unii Europejskiej 1 maja 2004 roku. Małe kompleksy lasów prywatnych mają pozytywne znaczenie w zwiększaniu walorów krajobrazowych.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wejherowo wyraźnie zaznacza się duży kompleks leśny w południowej części zasięgu terytorialnego tzw. dawna „Puszcza Darżłubska”.

Bardzo dobry pogląd na przestrzenne zróżnicowanie Nadleśnictwa oraz na strukturę użytkowania gruntów daje przedstawione poniżej zdjęcie wykonane przez satelitę LANDSAT (Fot. 2) Kolor ciemnozielony przedstawia lasy, granatowy - wody, jasnozielony – łąki i pastwiska, natomiast kolor różowy to tereny bez pokrywy roślinnej lub tereny zurbanizowane.

² Główny Urząd Statystyczny, „Leśnictwo 2013”, stan w dniu 31.12.2012 r.

³ Źródło: opracowanie BULiGL na podstawie klasyfikacji zdjęcia satelitarnego

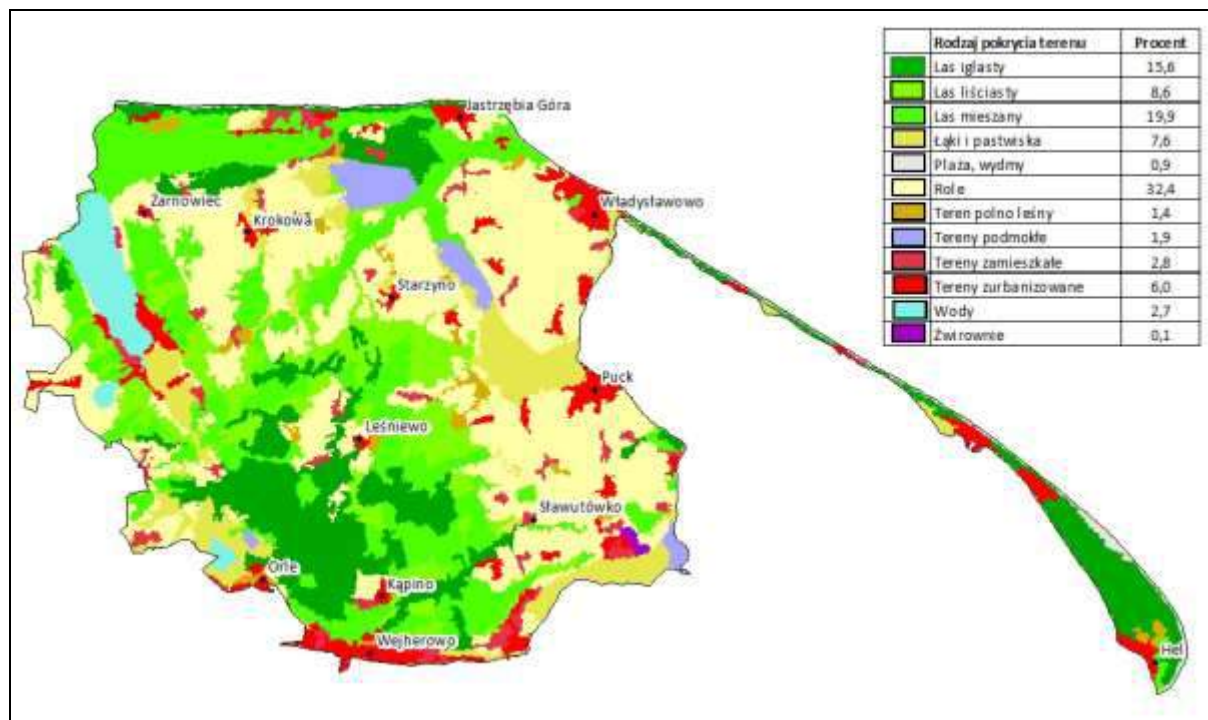

Fot. 2 Zdjęcie satelitarne zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Wejherowo⁴

⁴ Zdjęcie przetworzone, oryginał z serwisu <http://zulu.ssc.nasa.gov/mrsid/>, stan na rok 2013

Bardziej szczegółowe formy pokrycia terenu w zasięgu terytorialnego działania Nadleśnictwa Wejherowo przedstawia poniższa mapka (Rys. 3) wykonana na podstawie klasyfikacji zdjęcia satelitarnego z 2006 r. Tereny leśne sklasyfikowano, jako lasy iglaste, liściaste i mieszane. Uwagę zwraca przewaga terenów wykorzystywanych rolniczo, łąk i pastwisk w pradolinie Łeby-Redy (łącznie ok. 55%) oraz niewielka ilość zbiorników wodnych.

Rys. 3 Formy pokrycia terenu w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wejherowo

2.2.2 Porównanie wybranych cech taksacyjnych

Wzór nr 1a. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów Nadleśnictwa Wejherowo ⁵

Jednostka	Stan na rok	Średni wiek [lat]	Przeciętny zapas [m ³ /ha]	Bieżący przyrost [m ³ /ha]	Udział % siedlisk borowych	Udział % gatunków iglastych
Obręb Darżlubie	2015	79	280,2	6,9	35,0	61,7
Obręb Kolkowo	2015	75	314,8	7,0	28,7	60,6
Obręb Wejherowo	2015	79	319,8	7,2	24,2	57,9
Nadleśnictwo Wejherowo	2015	78	302,9	7,0	29,8	60,2
RDLP	2013	67	263	b.d.	43,8	64,2
Województwo	2012	63	251	b.d.	59,6	67,9
Lasy Państwowe	2012	58	270	b.d.	49,3	70,2

⁵ Źródło:

- dla obrębów i nadleśnictwa – bieżące opracowania BULiGL o/Gdynia
- dla RDLP – zestawienia z Banku Danych o Lasach – www.bdl.lasy.gov.pl – stan na 01.01.2013 r.
- dla Lasów Państwowych, RDLP oraz województwa – Główny Urząd Statystyczny, „Leśnictwo 2013”, stan w dniu 31.12.2012 r

Wzór nr 1b. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów w ramach grup funkcji lasu

Obiekt, nazwa: obręb, nadleśnictwa	Grupa funkcji / nazwa rezerwatu	Przeciętny wiek [lat]	Przeciętna zasobność [m ³ /ha]	Średni przyrost [m ³ /ha]	Udział siedlisk borowych[%]	Udział gatunków iglastych [%]
Rezerwaty	Bielawa	41	208,6	7,0	99,0	79,1
	Źródlika Czarnej Wody	91	405,8	7,1		17,0
	Darżlubskie Buki	180	567,0	4,8		10,0
	Helskie Wydmy	119	146,3	2,5	100,0	100,0
	Piaśnickie Łąki	82	282,5	4,9	53,7	58,6
	Widowo	115	338,6	4,5	31,2	71,7
	Zielone	95	388,1	6,0	33,4	94,2
	Razem rezerwaty	86	302,6	5,8	56,5	62,2
Obręb Darżlubie	Lasy wodochronne	65	269,4	7,2	55,3	56,3
	Lasy w miastach i wokół miast	72	322,7	8,3	10,0	53,4
	Lasy stałe pow. badawcze. i doświadcz.	57	242,4	10,0	5,2	31,9
	Lasy glebochronne	97	187,9	4,1	87,1	86,9
	Lasy ostoje zwierząt	59	277,9	10,8	4,1	26,1
	Lasy obronne	53	301,0	9,4		
	Razem lasy ochronne	81	260,8	6,5	45,5	67,2
	Razem obręb Darżlubie	79	279,8	6,9	34,2	61,8
Obręb Kolkowo	Lasy wodochronne	70	304,2	5,7	11,9	26,0
	Lasy w miastach i wokół miast	73	296,7	6,8	63,1	85,1
	Lasy glebochronne	82	343,6	7,5	6,5	44,8
	Lasy ostoje zwierząt	86	336,5	6,3	14,6	58,0
	Lasy nasienne	116	452,7	5,8		
	Razem lasy ochronne	77	319,5	7,0	35,4	63,8
	Lasy gospodarcze	70	305,5	7,1	15,6	54,2
	Razem obręb Kolkowo	75	314,6	7,1	28,5	60,5
Obręb Wejherowo	Lasy wodochronne	76	321,7	7,1	37,8	50,3
	Lasy w miastach i wokół miast	78	322,2	7,3	24,3	60,7
	Lasy stałe pow. badawcze. i doświadcz.	65	371,0	10,1		80,0
	Lasy glebochronne	94	400,1	6,8		37,6
	Lasy ostoje zwierząt	100	237,0	5,9	9,9	35,8
	Lasy nasienne	110	435,0	4,7		
	Razem lasy ochronne	79	322,0	7,2	24,3	58,0
	Razem obręb Wejherowo	79	321,1	7,2	24,2	57,9
Nadleśnictwo Wejherowo	Lasy wodochronne	71	298,3	6,9	40,9	49,1
	Lasy w miastach i wokół miast	76	317,0	7,5	28,6	63,8
	Lasy stałe pow. badawcze. i doświadcz.	57	243,2	10,0	5,2	32,2
	Lasy glebochronne	91	261,5	5,6	50,0	67,4
	Lasy ostoje zwierząt	83	271,9	7,7	8,7	36,7
	Lasy obronne	53	301,0	9,4		
	Lasy nasienne	114	448,0	5,5		
	Razem lasy ochronne	79	300,1	6,9	34,6	62,7
Razem nadleśnictwo bez rezerwatów	78	303,3	7,1	29,4	60,2	

2.3 Podział przyrodniczo-leśny i geograficzny Nadleśnictwa

Zamieszczone mapy zostały utworzone dla terenu Nadleśnictwa Wejherowo - na podstawie „Atlasu Rzeczypospolitej Polski”, którego źródłem były fachowe opracowania. Wyjątkiem są regiony przyrodniczo-leśne, które jako nowe opracowanie, posiadają warstwy wektorowe.

2.3.1 Regiony przyrodniczo-leśne

(ZIELONY R. i in. 2010)

Celem regionalizacji przyrodniczo-leśnej jest przedstawienie geograficznego zróżnicowania ekologicznych warunków wzrostu i rozwoju roślinności, a w szczególności ekosystemów leśnych. Wiedza ta umożliwi prawidłowe wykorzystanie tych warunków na potrzeby gospodarki leśnej.

Regionalizacja przyrodniczo-leśna jest wprowadzona do „Zasad Hodowli Lasu” i obowiązuje w planowaniu hodowlanym.

Obecnie obowiązująca jest „Regionalizacja przyrodniczo-leśna 2010⁶”. Do niedawna obowiązywała regionalizacja przyrodniczo-leśna opracowana w 1990⁷. Jednak aktualne potrzeby leśnictwa ze względu na m. in. upowszechnienie Leśnej Mapy Numerycznej a także z powodu rozwoju technik cyfrowego obrazowania powierzchni Ziemi, wymogły konieczność uszczegółowienia granic regionalizacji przyrodniczo-leśnej z 1990 roku.

Zgodnie z regionalizacją przyrodniczo-leśną z 2010 roku, obszary administrowane przez Nadleśnictwo Wejherowo położone są w i krainie przyrodniczo-leśnej zwanej Bałtycką, która obejmuje obszar gromadnego występowania buka. Kolejnym, niższym stopniem regionalizacji są mezoregiony, których wyróżniono 4. Szczegółowo podział przyrodniczo-leśny przedstawia się następująco:

Kraina: Bałtycka (I)

Mezoregion: Wysoczyzny Żarnowieckiej (I - 17)

Mezoregion: Wybrzeża Słowińskiego (I - 2)

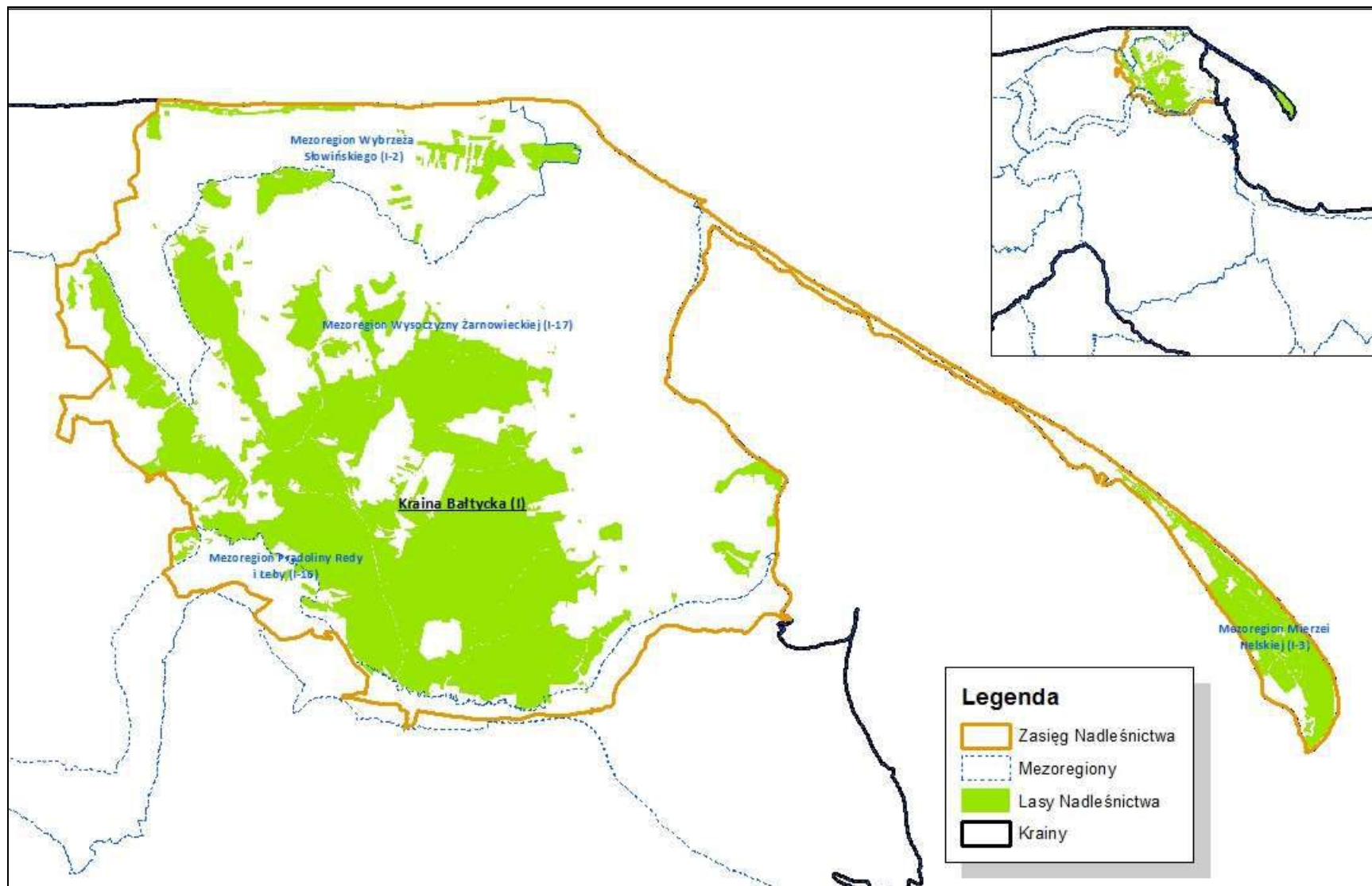
Mezoregion: Pradoliny Redy i Łeby (I - 16)

Mezoregion: Mierzei Helskiej (I - 3)

Regiony przyrodniczo-leśne w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wejherowo przedstawia (Rys. 4).

⁶ Zielony R. (kierownik tematu) i in. , „Identyfikacja leśnych obszarów funkcjonalnych oraz weryfikacja granic jednostek regionalizacji przyrodniczo-leśnej, z uwzględnieniem rozmieszczenia struktury geologicznej, hydrologicznej, regionów pochodzenia Leśnego Materiału Podstawowego, granic administracyjnych gmin oraz zasięgu terytorialnego jednostek „Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe” – SGGW Warszawa, 2010

⁷ Trampler T. , Kliczkowska A. , Dmyterko E. , Sierpińska A. , „Regionalizacja przyrodniczo-leśna na podstawach ekologiczno-fizjograficznych”, Warszawa 1990

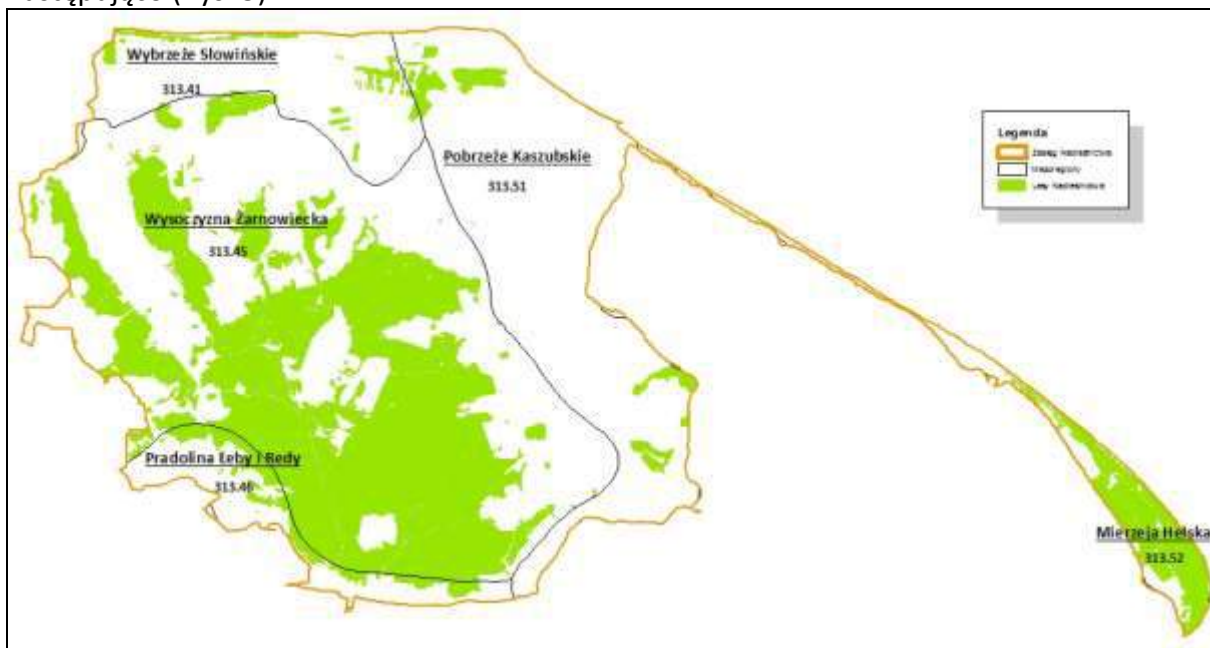
Rys. 4 Regiony przyrodniczo-leśne w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wejherowo

2.3.2 Regiony fizycznogeograficzne

(KONDRACKI 2000)

Regiony fizycznogeograficzne to jednostki wyróżnione na podstawie cech morfograficznych, morfogenetycznych i geologicznych. Wpływają one na kształtowanie się klimatu, stosunków wodnych, glebowych oraz rodzaju roślinności, czego przejawem jest typ krajobrazu naturalnego.

Podział Nadleśnictwa Wejherowo na regiony fizycznogeograficzne przedstawia się następująco (Rys. 5)

Rys. 5 Regiony fizycznogeograficzne

Szczegółową systematykę podziału przedstawiono poniżej:

- Megaregion:** Europa Środkowa (3)
- Prowincja:** Niż Środkowoeuropejski (1)
- Podprowincja:** Pobrzeże Południowobałtyckie (3)
 - Makroregion:** Pobrzeże Koszalińskie (4)
 - Mezoregion:** Wybrzeże Słowińskie (1)
 - Mezoregion:** Wysoczyzna Żarnowiecka (5)
 - Mezoregion:** Pradolina Łeby i Redy (6)
- Makroregion:** Pobrzeże Gdańskie (5)
 - Mezoregion:** Pobrzeże Kaszubskie (1)
 - Mezoregion:** Mierzeja Helska (2)

Większość lasów Nadleśnictwa Wejherowo znajduje się w obrębie Wysoczyzny Żarnowieckiej a także Mierzei Helskiej.

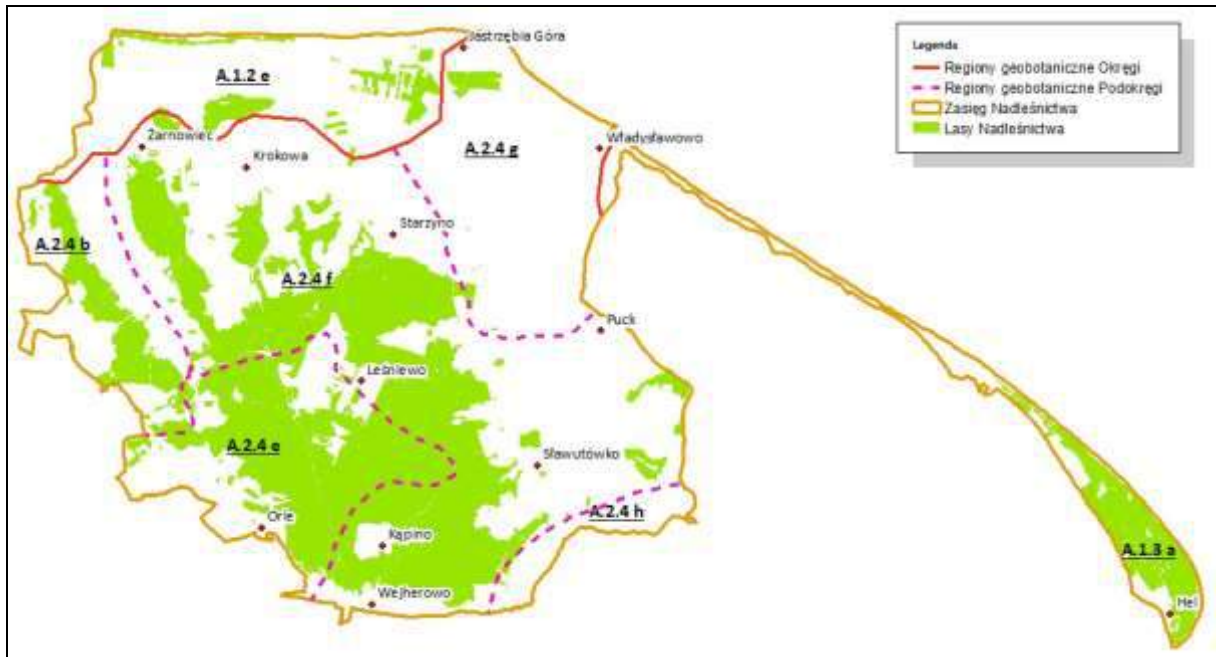

2.3.3 Regiony geobotaniczne

(Jan M. MATUSZKIEWICZ 1998)

Regiony geobotaniczne to jednostki wyróżnione na podstawie podobieństw zestawu zbiorowisk, uwarunkowanych genezą terenu.

Podział Nadleśnictwa Wejherowo na regiony geobotaniczne przedstawia tematyczna mapa - (Rys. 6).

Rys. 6 Regiony geobotaniczne

Szczegółową systematykę podziału przedstawiono poniżej:

Obszar: Europejskie lasy liściaste i mieszane

Prowincja: Środkowoeuropejska

Podprowincja: Południowobałtycka

Dział: Pomorski (A)

Kraina: Południowego Brzegu Bałtyku (1)

Okręg: Wybrzeża Słowińskiego (2)

Podokręg: Jastrzębiogórski (e)

Okręg: Wybrzeża Gdańskiego (3)

Podokręg: Mierzei Helskiej (a)

Kraina: Pobrzeża Południowobałtyckiego (2)

Okręg: Pobrzeża Kaszubskiego (4)

Podokręg: Choczewski (b)

Podokręg: Piaśnicki (e)

Podokręg: Pucki (f)

Podokręg: Władysławowski (g)

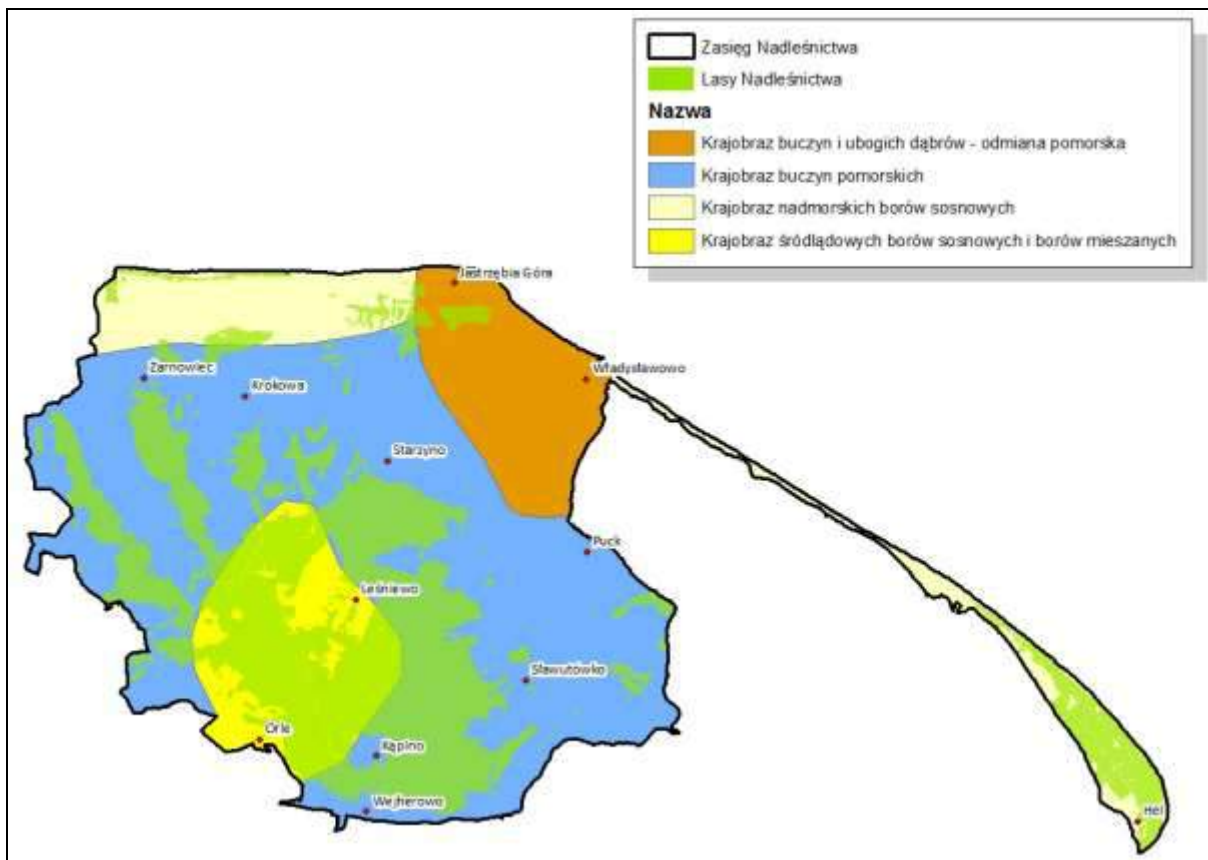
Podokręg: Rumiński (h)

2.3.4 Krajobrazy roślinne

(Jan M. MATUSZKIEWICZ 1993)

Krajobrazy roślinne zostały wydzielone na podstawie analizy krajobrazowego zróżnicowania roślinności naturalnej.

Na terenie Nadleśnictwa Wejherowo wyróżniono następujące typy krajobrazów roślinnych (Rys. 7).

Rys. 7 Krajobrazy roślinne

Wśród krajobrazów roślinnych dominuje krajobraz buczyn pomorskich oraz krajobraz śródlądowych borów sosnowych i borów mieszanych w odmianie pomorskiej. Obejmują one swym zasięgiem Wysoczyznę Żarnowiecką oraz Pradolinę Łeby i Redy. Drugim, co do wielkości zajmowanego obszaru jest typ krajobrazu nadmorskich borów sosnowych, występujący na Mierzei Helskiej i Wybrzeżu Słowińskim. Na Pobrzeżu Kaszubskim stosunkowo niewielka powierzchnia lasów Nadleśnictwa leży w typie krajobrazu buczyn i ubogich dąbrów w odmianie pomorskiej.

O typie krajobrazu decyduje w dużym stopniu gleba oraz stosunki wodne, zatem na przeważającej części Wysoczyzny Żarnowieckiej wykształcił się krajobraz buczyn pomorskich a nad brzegiem Bałtyku krajobraz nadmorskich borów sosnowych.

2.3.5 Potencjalna roślinność naturalna

(Jan M. MATUSZKIEWICZ 2002)

Pojęcie potencjalnej roślinności naturalnej odnosi się do siedliska. Oznacza ono końcowe zbiorowisko, które powstałoby na tym siedlisku w wyniku sukcesji naturalnej niezakłóconej przez działalność człowieka. Jest to teoretyczna granica sukcesji na danym siedlisku.

Na terenie Nadleśnictwa Wejherowo, na gruntach zajętych przez lasy, jako potencjalna roślinność naturalna dominuje zbiorowisko **kwaśnej buczyny niżowej** (*Luzulo pilosae*-Fagetum), **żyźnej buczyny** (*Melico* Fagetum) oraz **subatlantyckiej mezotroficznej kwaśnej dąbrowy typu pomorskiego** (*Fago-Quercetum petraeae*). Na mniejszej powierzchni potencjalną roślinnością jest **grąd** (*Stellario Carpinetum*).

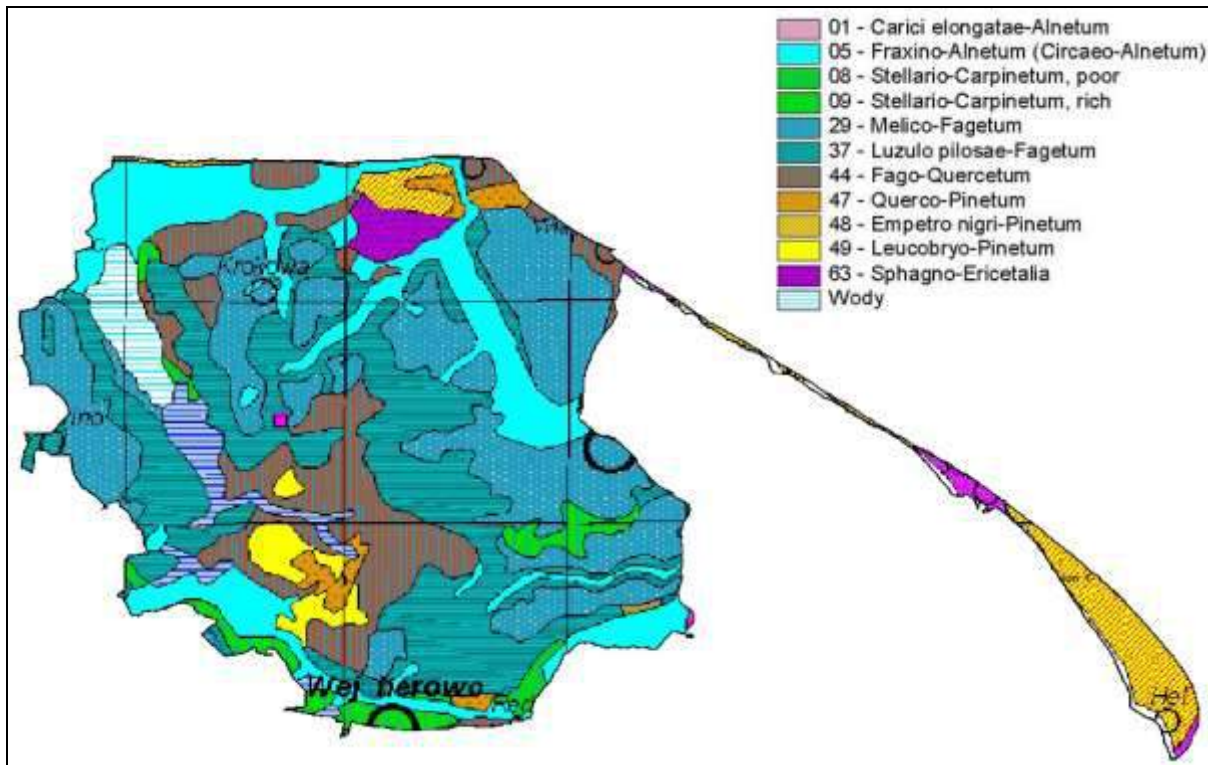
W Pradolinie Łeby dominującą potencjalną roślinnością naturalną jest **łęg jesionowo-olszowy** (*Fraxino-Alnetum*⁸). Na niewielkiej powierzchni teoretyczną granicą sukcesji naturalnej jest **też sosnowy bór bagienny** (*Vaccinio uliginosi-Pinetum*).

Dla pasa nadmorskiego charakterystyczną jest potencjalna roślinność naturalna w formie **nadmorskiego boru bażynowego** (*Empetro nigri-Pinetum*).

Pozostałe zbiorowiska potencjalnej roślinności naturalnej tylko sporadycznie występują na gruntach zajętych przez kompleksy leśne Nadleśnictwa. Na przykład w przypadku potencjalnego zbiorowiska olsu środkowoeuropejskiego (*Carici elongatae-Alnetum*), którego większość występuje w pasie nadmorskim powodem jest znikoma powierzchnia lasów na tym terenie. Na zamieszczonej mapce potencjalnej roślinności naturalnej (Rys. 8) wyszczególniono wszystkie zbiorowiska na terenie zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Wejherowo⁹.

⁸ Dotychczas powszechnie używana nazwa *Circaeo-Alnetum* powinna być zastąpiona nazwą wcześniejszą, ważną i efektywnie opublikowaną, czyli *Fraxino-Alnetum*: na podstawie - Matuszkiewicz W., „Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski”, Warszawa 2001, str. 381

⁹ Na podstawie „Potencjalna roślinność naturalna Polski”, IGiPZ PAN Warszawa 2008.

Rys. 8 Mapa potencjalnej roślinności naturalnej na terenie Nadleśnictwie Wejherowo

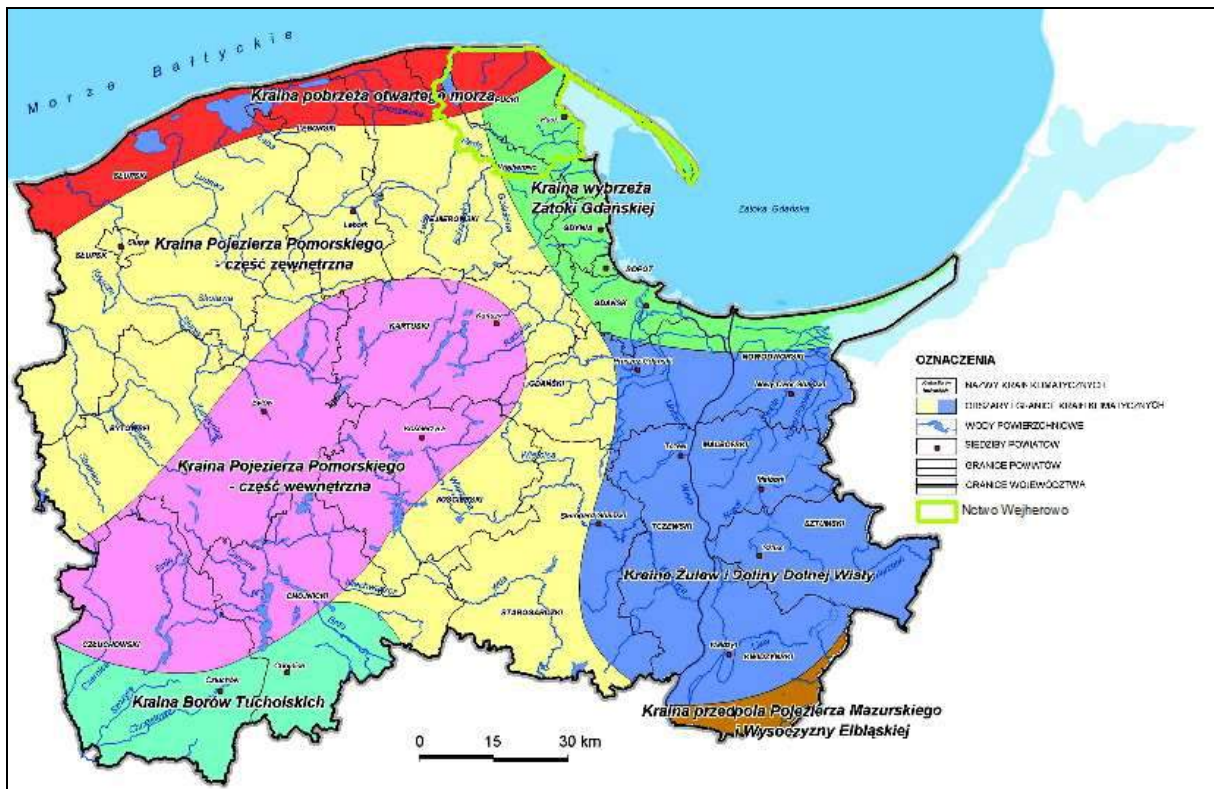
2.4 Klimat obszaru Nadleśnictwa

Klimat terenu Nadleśnictwa Wejherowo związany jest z jego położeniem geograficznym. Wpływ Atlantyku i Morza Bałtyckiego z jednej oraz pnia kontynentalnej Europy Wschodniej i Azji z drugiej strony, plasują go w typie klimatu umiarkowanego. Ścieranie się klimatycznych wpływów oceanicznych i kontynentalnych nadaje klimatowi cechy przejściowości, której następstwem jest duża zmienność stanów pogody.

W zasadzie w całym zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wejherowo zauważalny jest wpływ na klimat Morza Bałtyckiego - szacuje się, że do ok. 30 km od brzegu morza, przy czym najsilniejszy jest w strefie przybrzeżnej. Wiąże się to z np. mniejszymi rocznymi amplitudami temperatur niż na pozostałym obszarze. Wody Bałtyku wywierają bezpośredni wpływ na przebieg elementów klimatu w dolnej warstwie atmosfery. Proces wzajemnej wymiany ciepła między wodą a powietrzem daje w rezultacie długie okresy przejściowe między zimą a latem, przy tym wiosna jest chłodniejsza od jesieni. Wpływ Bałtyku łagodzi przebieg zimy pod względem termicznym, obniża temperatury lata oraz utrzymuje wysoką wilgotność powietrza przez cały rok.

Podział uwzględniający zróżnicowanie przestrzenne większości elementów meteorologicznych zaproponowany przez zespół Kwiecień i Taranowska (1974) sytuuje teren Nadleśnictwa Wejherowo na granicy trzech krain:

- Krainy Wybrzeża Zatoki Gdańskiej (ok.52% powierzchni)
- Krainy Pobrzeża Otwartego Morza (ok.38% powierzchni)
- Krainy Pojezierza Pomorskiego - część zewnętrzna (ok.10% powierzchni).

Rys. 9 Granice regionów klimatycznych w zasięgu Nadleśnictwa Wejherowo wg zespołu Kwiecień i Taranowska (1974)

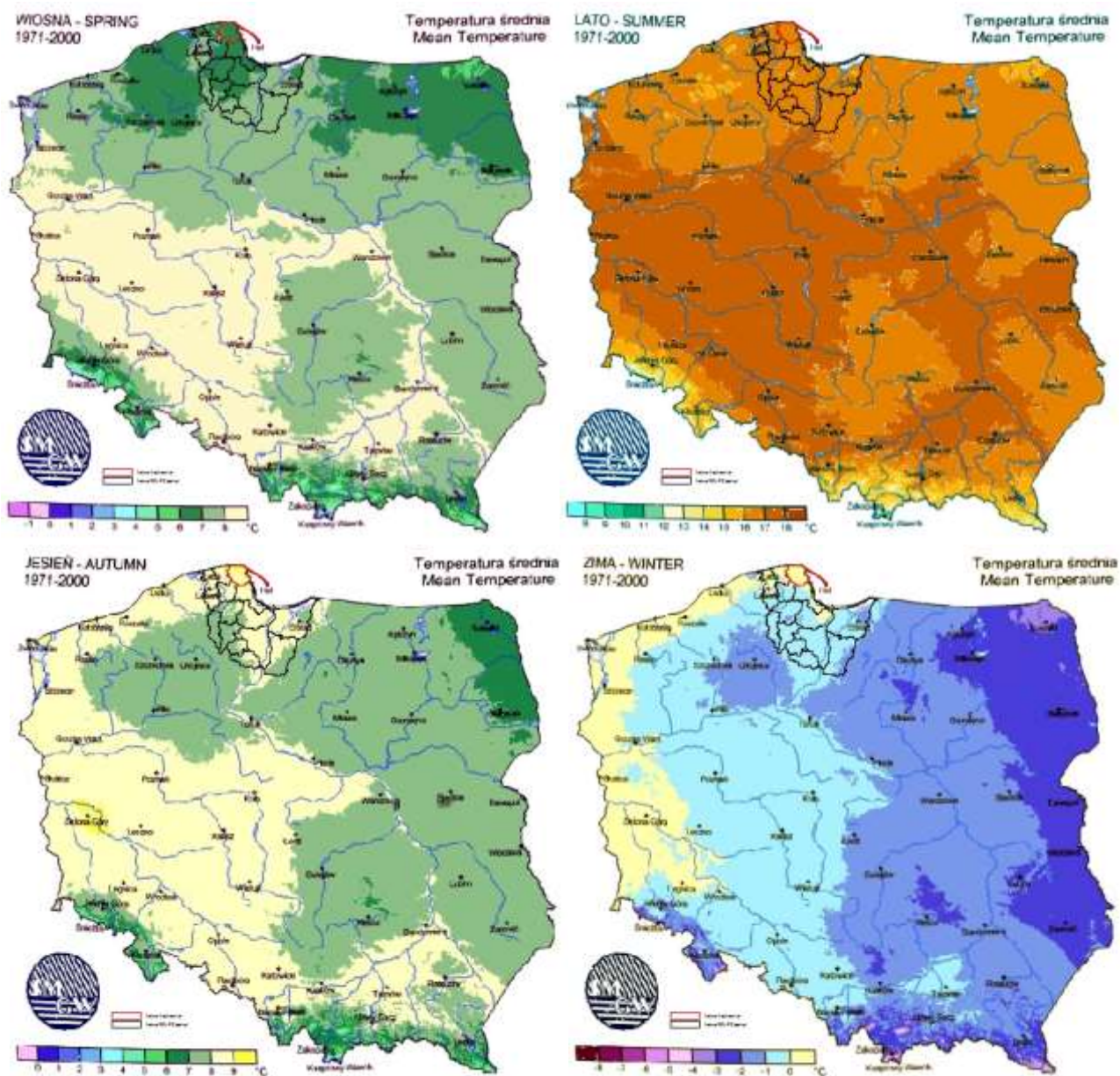
Kraina Wybrzeża Zatoki Gdańskiej na terenie Nadleśnictwa obejmuje półwysep Hel oraz wschodnią jego część leżącą nad Zatoką Pucką. Tworzy pas ograniczony wysoczyzną morenową od zachodu i wodami zatokowymi. Występuje tu najwyższe w kraju uśłonecznienie rzeczywiste przekraczające 1700 godzin rocznie. Ten fakt znajduje swoje odzwierciedlenie w aspekcie wysokich walorów turystycznych regionu. Temperatura powietrza wykazuje wyraźną zmienność z zachodu na wschód. Zimą średnia temperatura stycznia należy do najwyższych w kraju, w lipcu odwrotnie, chłodniej jest w zachodniej części krainy. w omawianej krainie występują znaczne prędkości wiatru.

Kraina Pobrzeża Otwartego Morza charakteryzuje się najmniejszymi amplitudami temperatury powietrza, przy czym jest to najchłodniejszy fragment polskiego wybrzeża (średnia temperatura w lipcu 16,5°C). Jest to teren o wysokich sumach rocznych uśłonecznienia rzeczywistego (około 1700 godz.), o dużych prędkościach wiatru i najniższej w kraju liczbie dni z pokrywą śnieżną. Notuje się tu dużą liczbę dni z występowaniem mgły. Charakterystyczna jest bardzo duża zmienność warunków pogodowych.

Kraina Pojezierza Pomorskiego - część zewnętrzna określana jest jako strefa przejściowa pomiędzy Krainą Pobrzeża Otwartego Morza i Krainą Pojezierza Pomorskiego - część wewnętrzną. w tej części Krainy Pojezierza Pomorskiego także obserwujemy oddziaływanie morza a co się z tym wiąże - mniejsze amplitudy temperatury powietrza oraz mniejszą liczbę dni mroźnych i gorących. Przez całą Krainę Pojezierza Pomorskiego - część zewnętrzną przechodzi główny szlak gradowy.

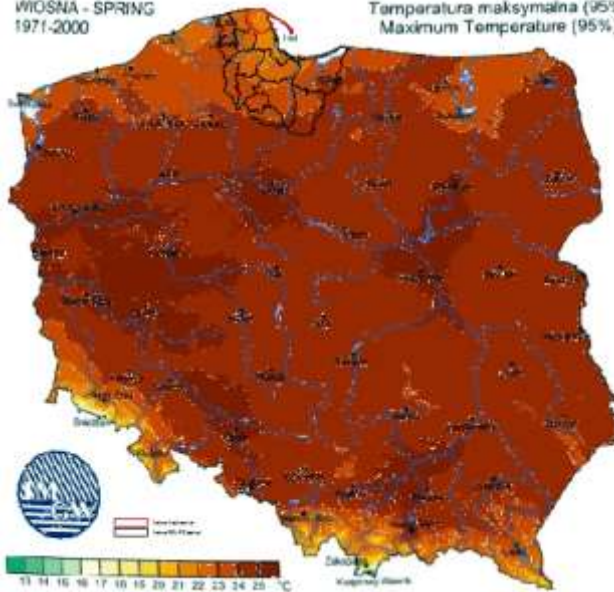
Poniżej przedstawiono mapki, które wizualnie przedstawiają różne elementy składające się na charakterystykę klimatu omawianego Nadleśnictwa – są to dane zgromadzone przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej z lat 1971 – 2000.

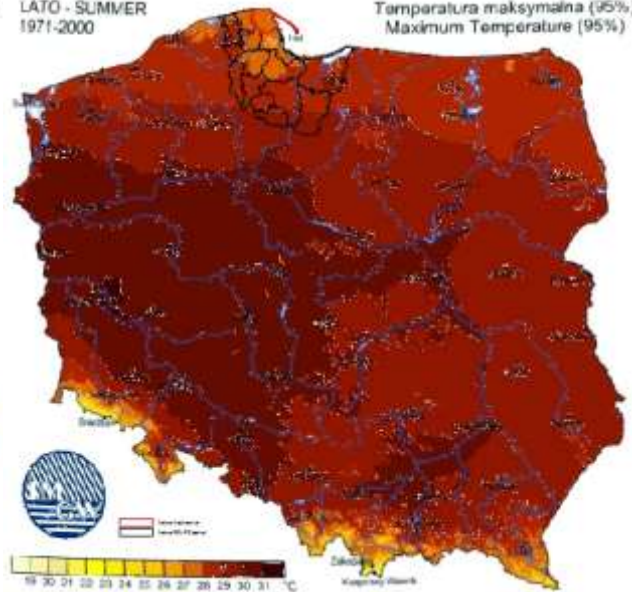
WIOSNA - SPRING
1971-2000

Temperatura maksymalna (95%)
Maximum Temperature (95%)

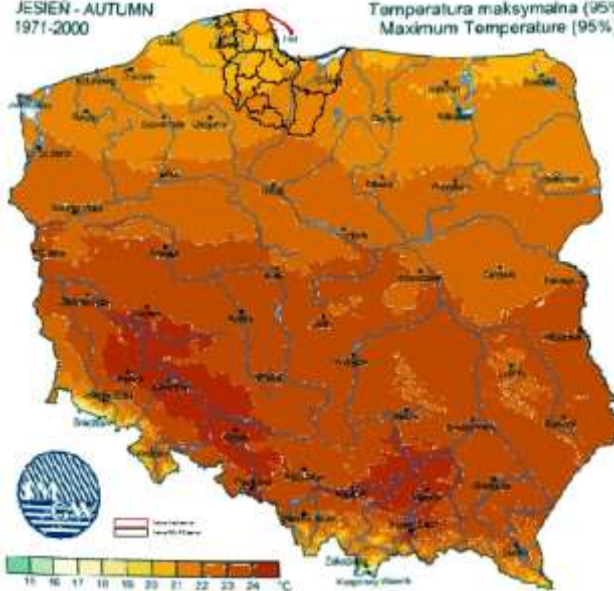
LATO - SUMMER
1971-2000

Temperatura maksymalna (95%)
Maximum Temperature (95%)

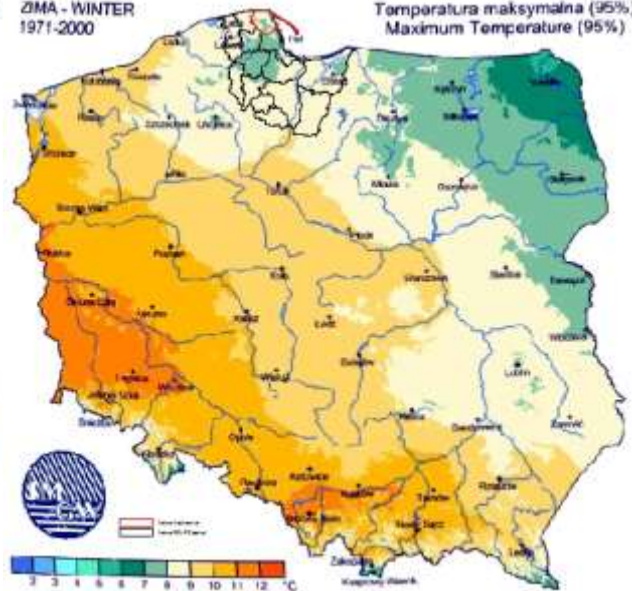
JESIEN - AUTUMN
1971-2000

Temperatura maksymalna (95%)
Maximum Temperature (95%)

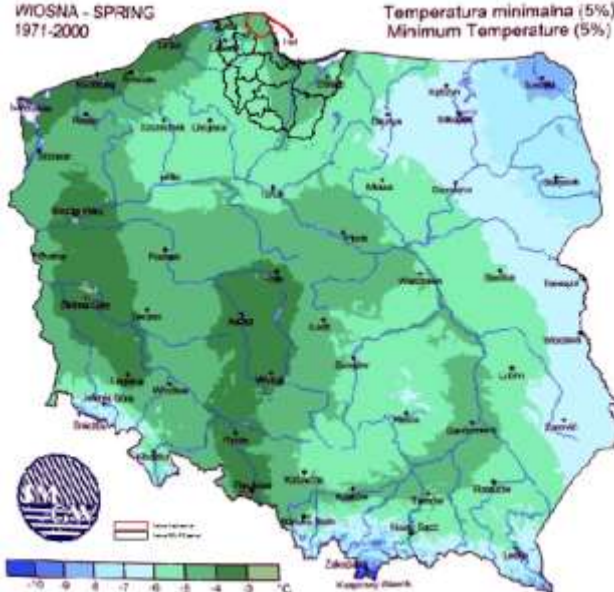
ZIMA - WINTER
1971-2000

Temperatura maksymalna (95%)
Maximum Temperature (95%)

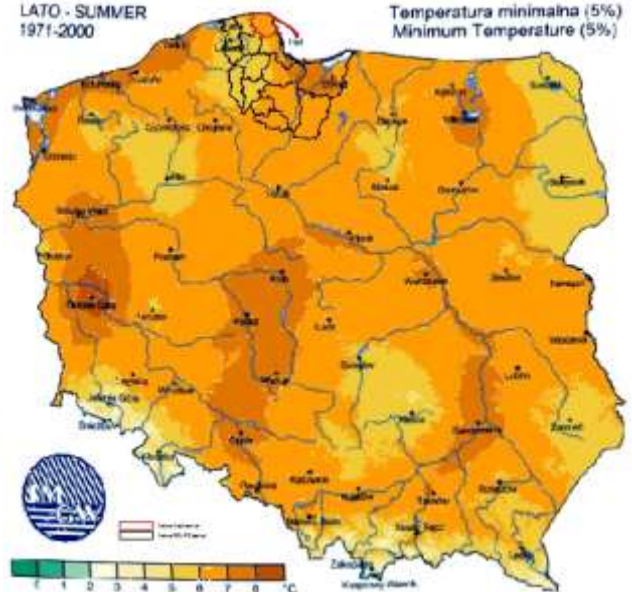
WIOSNA - SPRING
1971-2000

Temperatura minimalna (5%)
Minimum Temperature (5%)

LATO - SUMMER
1971-2000

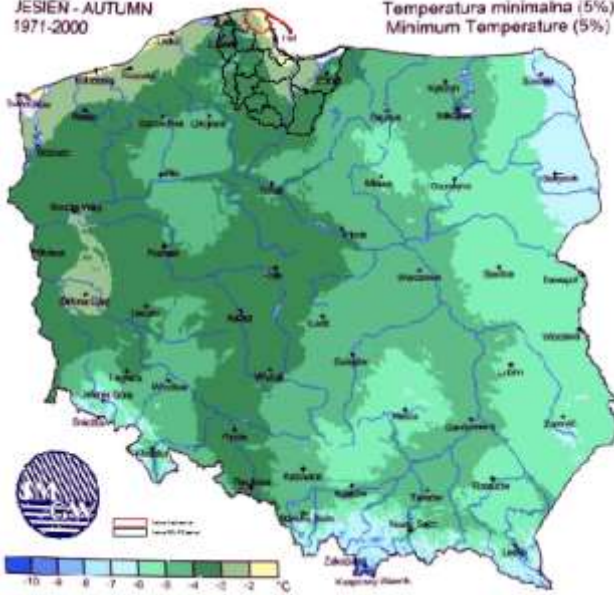
Temperatura minimalna (5%)
Minimum Temperature (5%)

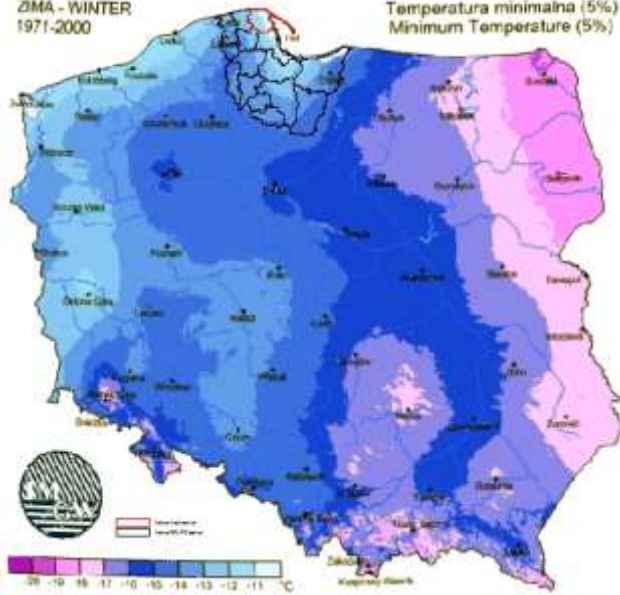
JESIEN - AUTUMN
1971-2000

Temperatura minimalna (5%)
Minimum Temperature (5%)

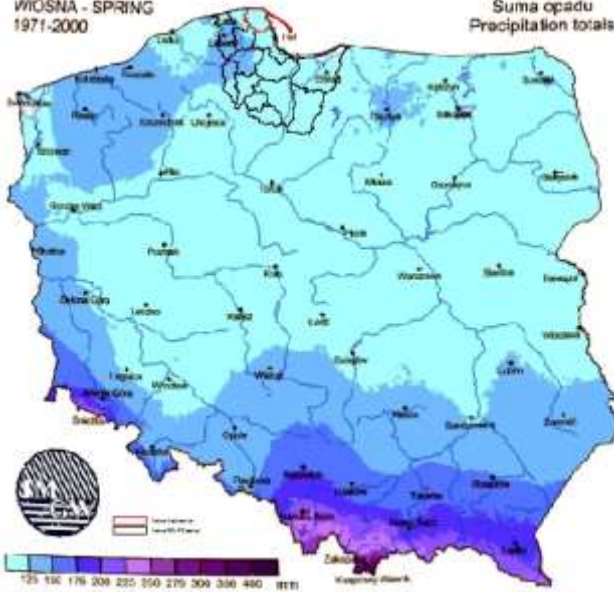
ZIMA - WINTER
1971-2000

Temperatura minimalna (5%)
Minimum Temperature (5%)

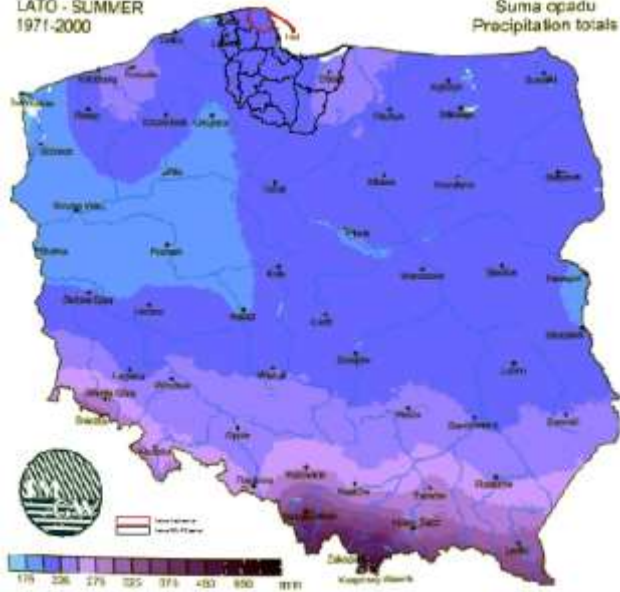
WIOSNA - SPRING
1971-2000

Suma opadu
Precipitation totals

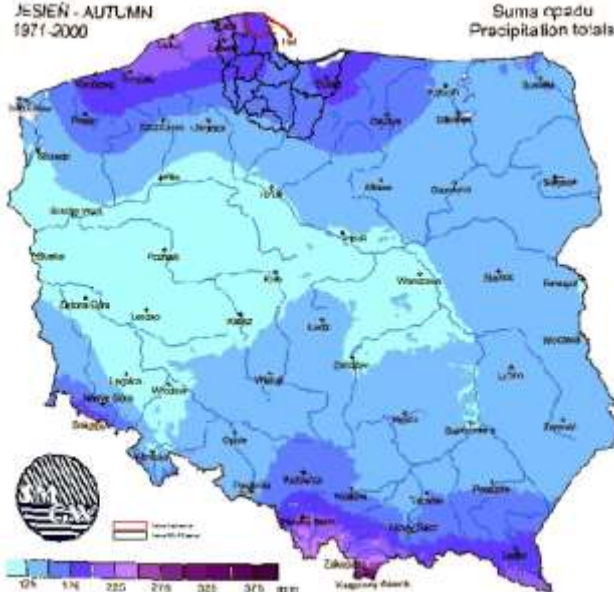
LATO - SUMMER
1971-2000

Suma opadu
Precipitation totals

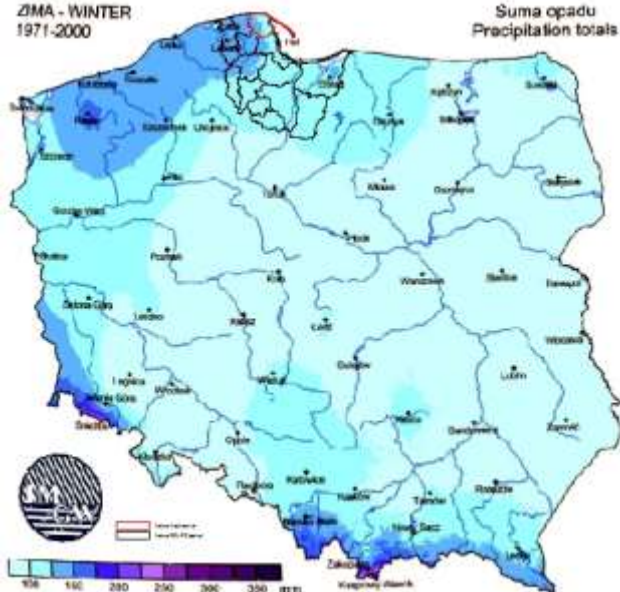
JESIEN - AUTUMN
1971-2000

Suma opadu
Precipitation totals

ZIMA - WINTER
1971-2000

Suma opadu
Precipitation totals

WIOSNA - SPRING
1971-2000

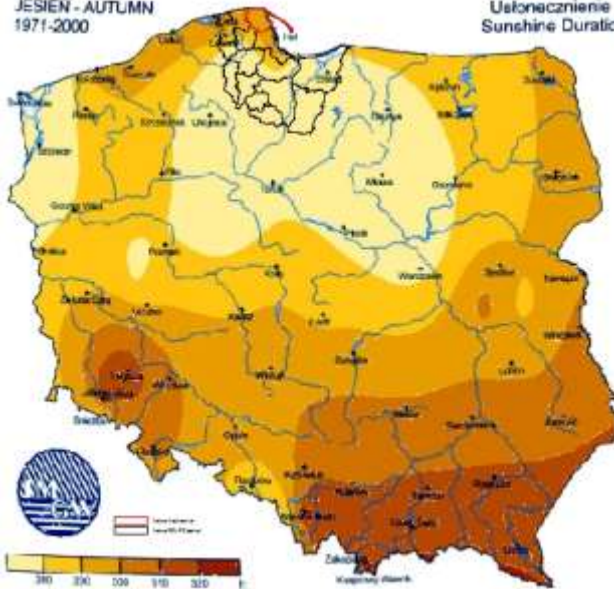
Usłonecznienie
Sunshine Duration

LATO - SUMMER
1971-2000

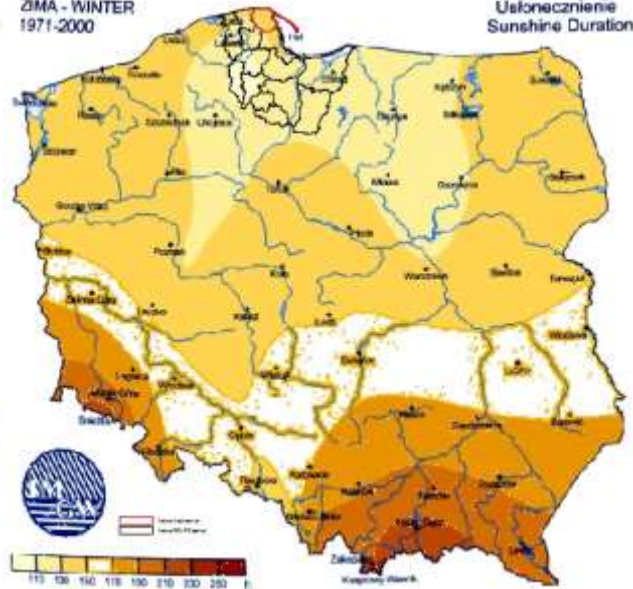
Usłonecznienie
Sunshine Duration

JESIEN - AUTUMN
1971-2000

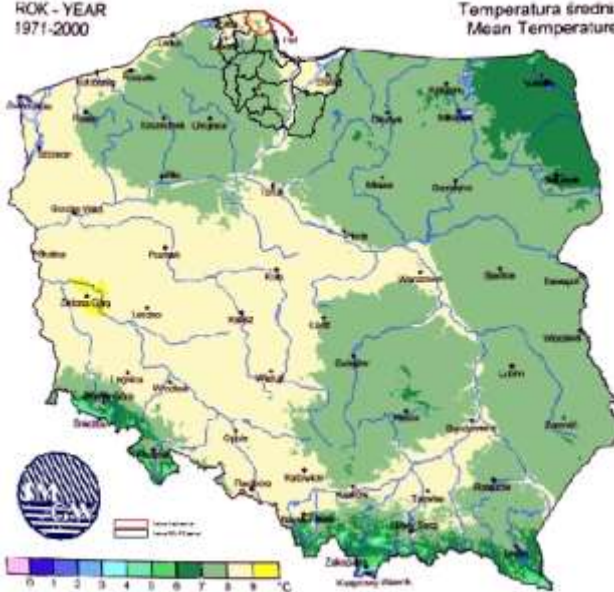
Usłonecznienie
Sunshine Duration

ZIMA - WINTER
1971-2000

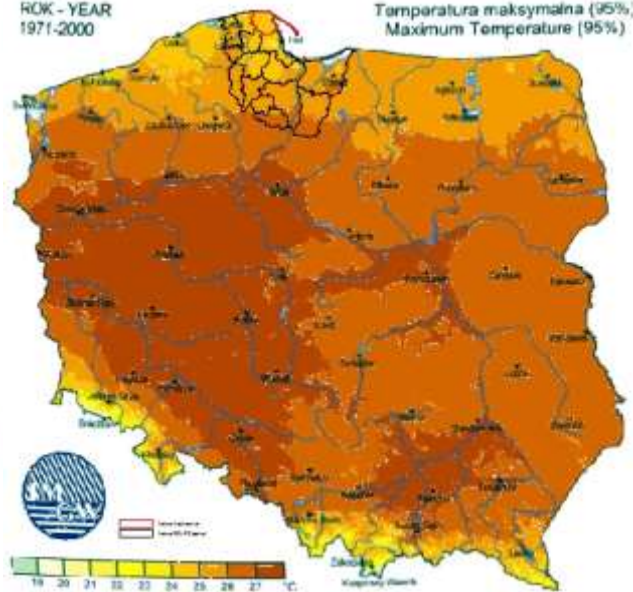
Usłonecznienie
Sunshine Duration

ROK - YEAR
1971-2000

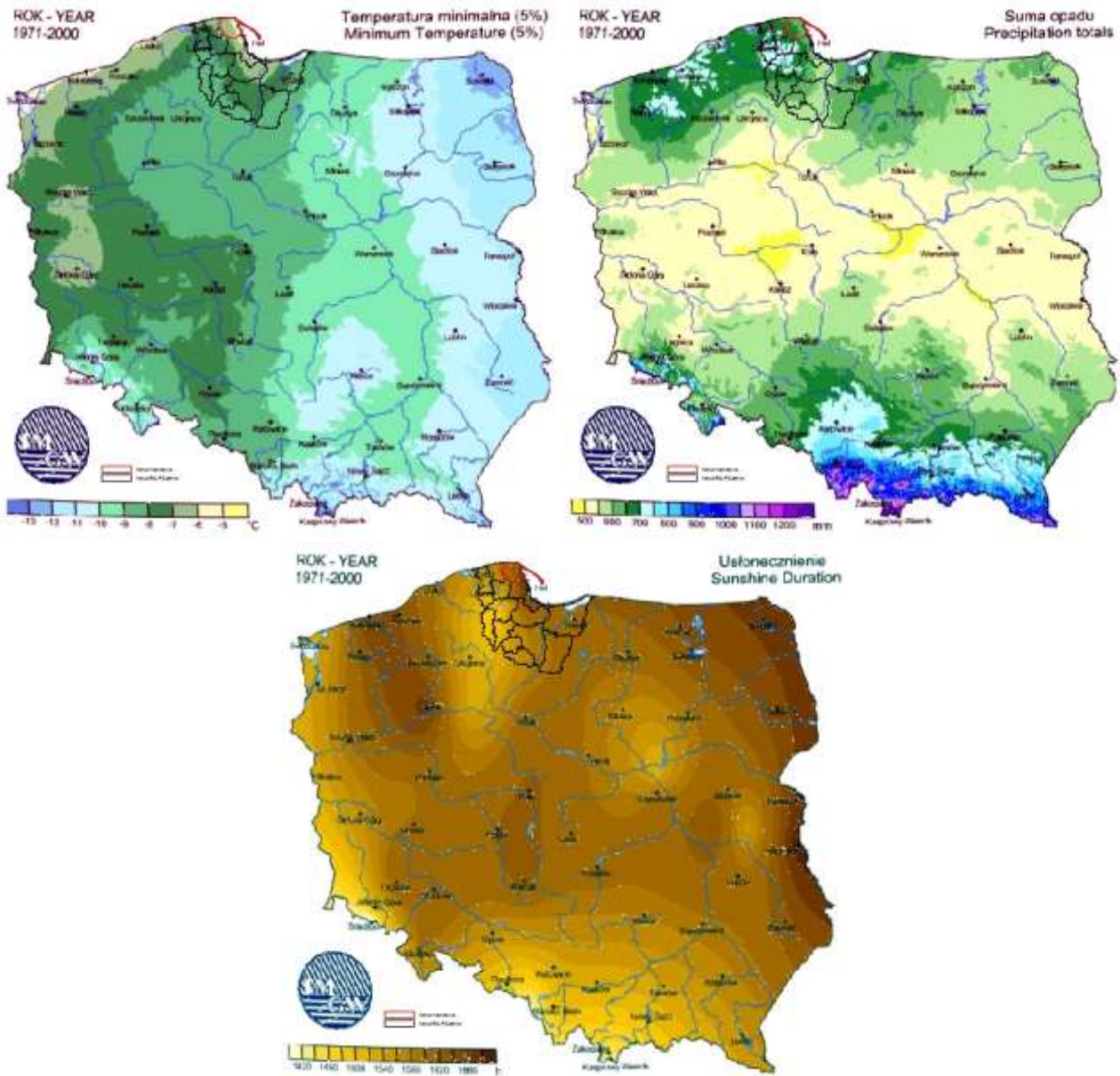

Temperatura średnia
Mean Temperature

ROK - YEAR
1971-2000

Temperatura maksymalna (95%)
Maximum Temperature (95%)

Sumaryczna ilość opadów atmosferycznych w północnej części regionu wynosi ok. 650 mm i wzrasta w kierunku południowym do ok 700 mm. Średnia temperatura w ciągu roku wynosi ok. 8°C. Latem temperatura maksymalna w północnej części Nadleśnictwa jest o ok. 1°C niższa od terenów położonych bardziej na południe. Odwrotna sytuacja zachodzi zimą, gdy w północnej części Nadleśnictwa jest nieco cieplej niż na pozostałym obszarze. Taki rozkład średnich rocznych temperatur związany jest z wpływem Morza Bałtyckiego.

Usłonecznienie to czas podany w godzinach, podczas którego padają bezpośrednie promienie słoneczne. Jest ono na obszarze Nadleśnictwa stosunkowo wysokie, szczególnie w okresie wegetacyjnym. Fakt ten jest korzystny dla wzrostu i rozwoju szaty roślinnej. Ma też pozytywne znaczenie w aspekcie turystycznych walorów regionu.

2.5 Rzeźba terenu i budowa geologiczna

Rzeźba terenu w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wejherowo jest zróżnicowana. Decydującą rolę w ukształtowaniu obecnej rzeźby omawianego terenu odegrał lądolód skandynawski i jego wody roztopowe. Lądolód ten w okresie czwartorzędu, w epoce plejstocenu, podczas cofania się zdzierał powierzchnie starokrystalicznego masywu tarczy bałtyckiej i Gór Skandynawskich, by osadzić je w Europie Środkowej¹⁰. Kilukrotne nasuwanie się lądolodu, którego grubość prawdopodobnie przekraczała 1500 m spowodowało osadzenie transportowanego materiału w postaci glin, żwirów i piasków z głazami na utworach trzeciorzędowych, które pierwotnie pokrywały tereny obecnej Polski. Grubość utworów czwartorzędowych pokrywających tereny północnej Polski jest różna, często przekracza 150 m, lokalnie na Pojezierzu Kaszubskim sięga nawet 200 m. W Pradolinie Łęby i Redy utwory trzeciorzędowe znajdują się na głębokości ok. 30 m.

Fot. 3 Pradolina Łęby-Redy – na drugim planie widok na oddz. 228b (I-ctwo Nanice)

W okresach interglacjalnych, a także po całkowitym ustąpieniu lodowca następowała faza ocieplenia, podczas której dochodziło do modelowania ostrych wzniesień i wypłykania dolin. Tego typu procesy mają zresztą charakter ciągły i przebiegają również w chwili obecnej. Są one spowodowane zarówno czynnikami naturalnymi (erozja) jak i działalnością człowieka. Jednakże z zasady mają one bardzo łagodny przebieg, przez co praktycznie pozostają niezauważalne w krótkim okresie czasu.

Jak już wspomniano, każde zlodowacenie rozdzielał okres międzylodowcowy, w czasie którego z topniejącego lodu wody wymywały materiał skalny odkładając go

¹⁰ J. Barbag, A. Dylkowa "Geografia Polski", 1968

w postaci różnych form stanowiących elementy współczesnej rzeźby. Przyczyną wycofywania się i powracania lądolodu były zmiany klimatyczne¹¹.

Obecnie panuje holocen, który jest współczesną (drugą) częścią czwartorzędu - okresu polodowcowego, trwającego od zakończenia ostatniego zlodowacenia - około 10 tys. lat temu - do dnia dzisiejszego. U jego początków zanikła ostatecznie wieczna zmarzlina, zanikły procesy typowe dla peryglacjału, rozwinęła się roślinność. Ukształtował się nowy układ cieków, wykorzystujący rynny glacialne, pojawiły się zbiorniki wodne. Holocenijskie procesy geologiczne miały ogromny wpływ na ukształtowanie rzeźby powierzchni (powstanie Półwyspu Helskiego, utworzenie się klifowych odcinków wybrzeża, nizin nadmorskich, itp.). Rozwojowi klifów towarzyszyło powstawanie osypisk, obrywów, spływów i zsuwów. Biorąc pod uwagę czas trwania obecnego okresu oraz poprzednich interglacjałów, można wyrazić pogląd, że niezależnie od okresowych zmian klimatycznych, jesteśmy na początku interglacjału.

Rzeźbę młodoglacialną, która przeważa na omawianym terenie charakteryzują tylko dla niej właściwe zespoły form. W czasie równomiernego topnienia lodu materiał skalny osadzany był w formie moreny dennej odznaczającej się falistą powierzchnią z nieregularnymi wzniesieniami i zagłębieniami. Morenę denną budują głównie gliny zwałowe przemieszane z piaskami, żwirem i pojedynczymi głazami.

Podczas spadków temperatury lądolód topniał znacznie wolniej i nierównomiernie. Czoło lądolodu długo pozostawało w jednym miejscu. W takich warunkach z materiału polodowcowego usypywane były ciągi moren czołowych. Są to długie wały pojedynczych lub grupowych pagórków, zbudowane z chaotycznie nagromadzonego materiału piaszczysto-żwirowego, z licznymi głazami. Gлина zwałowa rzadko tu występuje.

Morena denna stanowi stosunkowo najbardziej korzystny teren dla osadnictwa i budowy dróg. Sprzyjają temu dość żyzne gleby oraz niewielkie deniwelacje terenu. Natomiast morena czołowa nie jest obszarem łatwym do zagospodarowania. Dużym utrudnieniem są znaczne różnice wysokości względnej oraz stosunkowo ubogie gleby. Przede wszystkim więc były zalesiane.

Większe płaty piasków i żwirów wodnolodowcowych wytworzyły się w południowo - zachodniej części Nadleśnictwa (sandr Piaśnicki). W strefie przymorskiej i na Półwyspie Helskim występują piaski eoliczne i piaski morskie. Z działalnością morza związane jest występowanie klifu o wysokości od kilku do kilkudziesięciu metrów (Jastrzębia Góra - Władysławowo, Swarzewo - Gnieźdzewo, Puck - Ostonino). Pas nizin nadmorskich (Odargowskie Łąki, Karwieńskie Błoto) są to tzw. równiny lagunowe. Utworzyły się w obrębie obniżen Pradoliny Kaszubskiej, następnie zamienioną na zatokę morską, odcinaną sukcesywnie mierzejami od morza. Tworzące się laguny ulegały stopniowemu zamulaniu i zarastaniu.

Ważnym elementem fizjografii terenu są również obniżenia wytopiskowe i rynny glacialne. Wypełniają je utwory holocenijskie, w tym głównie torfy o miąższości od 0,5m do około 3m. W niewielkich płatach występują tu również osady jeziorne (gytie), deluwalne.

Ukształtowanie powierzchni terenu jest silnie zróżnicowane. Wysokość obszaru Nadleśnictwa Wejherowo waha się bowiem od 0 m n.p.m. (tereny przymorskie) do 155 m n.p.m. w leśnictwie Sobieńczyce, północnej części leśnictwa Piaśnica i w leśnictwie Rybno. Największe różnice w wysokości względnej występują w okolicach Jeziora Żarnowieckiego (leśnictwo Lisewo, Sobieńczyce, Rybno) i w części południowej Nadleśnictwa, w miejscu zejścia wysoczyzny ku terenom pradolinny (leśnictwa Orle,

¹¹ G. Labuda (praca zbiorowa) „Ziemia Wejherowska”, Wydawnictwo Morskie, Gdańsk 1980

Kępino, Nanice). Tereny o stonowanym reliefie występują głównie na terenie leśnictw Piaśnica, Domatowo, Darżlubie, Jastarnia.

Fot. 4 Widok na oddz. 50k (I-ctwo Lisewo) na stromej wysoczyźnie zachodniego brzegu Jeziora Żarnowieckiego (w głębi).

Lasy Nadleśnictwa Wejherowo leżą w pięciu różniących się obszarach fizjograficznych co wiąże się z rzeźbą terenu. Największym z nich jest Wysoczyzna Żarnowiecka. Oddzielona jest ona od zachodu i południa Pradolina łąby i Redy. W regionie tym liczne są wzgórza morenowe rozczłonkowane licznymi obniżeniami terenu. W części środkowej znajduje się głęboka rynna Jeziora Żarnowieckiego. Znaczna część porośnięta lasami, w części wschodniej nazywana jest Puszcza Darżlubską. W okolicach Mechowa znajduje się rodzaj jaskini, częściowo udostępnionej turystycznie, powstałej w scementowanym węglanem wapnia piaskach glacyofluwialnych. Nad jeziorem Żarnowieckim zwierciadło wody znajduje się na wysokości 1,5 m n.p.m., a jego dno jest kryptodepresją, czyli znajduje się poniżej poziomu morza.

Charakterystycznym obszarem fizjograficznym jest Półwysep Helski. Jest to piaszczysty wał w kształcie kosi, będący ciągiem zalesionych wydm, utworzonych przez wiatr i prąd morski płynący na wschód wzdłuż polskiego brzegu.

Fot. 5 Wydma częściowo porośnięta karłowatą sosną pospolitą oraz kosodrzewiną w oddz. 255a (I-ctwo Jastarnia), w głębi Morze Bałtyckie

Obszary Nadleśnictwa między brzegiem Bałtyku a południowym zboczem Pradoliny Łeby-Redy leżą na Pobrzeżu Kaszubskim. Istotną cechą Pobrzeża Kaszubskiego jest głębokie porozcinanie wysoczyzn deluwialnych pradolinami. Następstwem tego jest występowanie na całym obszarze obok siebie płatów wysoczyznowych zwanych kępami oraz obniżeń pradolinnych. Poszczególne kompleksy leśne leżą w obrębie Wysoczyzny Żarnowieckiej w skład której wchodzi kępy: Pucka, Ostrowska, Sławoszyńska, Swarzewska i Żarnowiecka. Dna pradolin stanowią dość zróżnicowany poziom niski, nawiązujący do poziomu Bałtyku.

2.6 Kompleksy leśne

Nadleśnictwo Wejherowo składa się z 153 kompleksów leśnych. Ogółem w Nadleśnictwie Wejherowo znajduje się 10 kompleksów leśnych o wielkości powyżej 500 ha - stanowiące prawie 80 % powierzchni ogólnej. Są to tereny dawnej tzw. „Puszczy Darżlubskiej”. Wśród nich w obrębie leśnym Darżlubie i Wejherowo znajduje się po jednym kompleksie o wielkości ponad 2000 ha. Biorąc pod uwagę liczbę kompleksów niezależnie od ich wielkości to najwięcej i porównywalnie znajduje się ich w obrębie Kolkowo (71 szt.) i Darżlubie (64 szt.). Zdecydowanie najmniej kompleksów leśnych wyróżnimy w obrębie Wejherowo – 18 szt.

W większych kompleksach leśnych znajdują się enklawy i pótenklawy obcej własności, linie energetyczne, szosy i zabudowania powstałe w ślad za osadnictwem, i zagospodarowaniem tych ziem kosztem lasu.

Do granic lasów państwowych przylegają w wielu miejscach lasy stanowiące własność prywatną oraz lasy innych form własności. W granicach zasięgu administracyjnego Nadleśnictwa Wejherowo znajduje się 1682 ha lasów innych form własności. Syntetyczne zestawienie liczby i wielkości kompleksów przedstawiono poniżej (Tabela 3).

Tabela 3 Liczba i wielkość kompleksów leśnych

Obręb	do 1 ha	1-5 ha	5-10 ha	10-50 ha	50-100 ha	100-500 ha	500-1000 ha	1000-2000 ha	ponad 2000 ha	Ilość kompleksów - Suma
Darżlubie	12	21	7	10	6	5		2	1	64
Kolkowo	14	22	8	10	2	10	5			71
Wejherowo	8	4	1	1	1	1		1	1	18
Nadleśnictwo Wejherowo	34	47	16	21	9	16	5	3	2	153

Jako kompleks leśny traktujemy zwarty obszar lasów, nie podzielony obszarami bezleśnymi. Elementów liniowych – drogi, rzeki, linie energetyczne nie traktujemy jako granic kompleksów, chyba że stanowią one istotne bariery dla przemieszczania się zwierząt i stanowią granice o charakterze „ekologicznym” (duże rzeki, szerokie i ruchliwe drogi itp.).

3 FORMY OCHRONY PRZYRODY

3.1 Formy ochrony przyrody - zestawienie

Szczególnie cennymi obiektami podlegającymi prawnej ochronie na terenie Nadleśnictwa Wejherowo są:

- rezerваты przyrody,
- pomniki przyrody,
- obszary Natura 2000,
- park krajobrazowy,
- otulina parku krajobrazowego,
- obszary chronionego krajobrazu,
- stanowisko dokumentacyjne,
- gatunki chronione,
- stanowiska archeologiczne.

Ilość i powierzchnie obiektów chronionych na terenie Nadleśnictwa Wejherowo przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 4. Obiekty chronione w Nadleśnictwie Wejherowo

Rodzaj obiektu	Ilość[szt] w N-ctwie	Powierzchnia [ha] w N-ctwie	Uwagi
Rezerваты przyrody			
„Bielawa”	-	132,19	
„Darżlubskie Buki”	-	28,31	
„Helskie Wydmy”	-	97,24	
„Piaśnickie Łąki”	-	56,98	
„Widowo”	-	38,47	
„Zielone”	-	17,08	
„Źródłiska Czarnej Wody”	-	50,58	
Suma	7	420,85	
Obszary Natura 2000			
1. Bielawa i Bory Bażynowe	-	312,58	SOO
2. Bielawskie Błota	-	177,69	OSO
3. Opalińskie Buczyny	-	349,98	SOO
4. Orle	-	55,89	SOO
5. Piaśnickie Łąki	-	58,86	SOO
6. Puszcza Darżlubska	-	6205,96	OSO
7. Trzy Młyny	-	405,14	SOO
8. Widowo	-	36,77	SOO
9. Zatoka Pucka i Półwysep Helski	-	1765,88	SOO
Suma	9	9191,06*	
Obszary Chronionego Krajobrazu			
1. Nadmorski OChK	-	839,60	
2. OChK Pradoliny Redy-Łeby	-	224,19	
3. OChK Puszczy Darżlubskiej	-	13114,06	
Suma	3	14177,85	
Park krajobrazowy			
Nadmorski Park Krajobrazowy	1	1988,3	

Rodzaj obiektu	Ilość[szt] w N-ctwie	Powierzchnia [ha] w N-ctwie	Uwagi
Otulina parku krajobrazowego			
Otulina Nadmorskiego Parku Krajobrazowego	1	1188,7	
Stanowisko dokumentacyjne			
„Szary Dwór”	1	0,5	
Użytki ekologiczne	18	118,18	
Pomniki przyrody	56	-	
Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków	7		poza tym w ewidencji istnieje jeszcze 20 szt nie wpisanych do rejestru zabytków
Gatunki roślin pod ochroną ścisłą	27		
Gatunki roślin pod ochroną częściową	13		
Gatunki grzybów pod ochroną ścisłą	3		
Gatunki grzybów pod ochroną częściową	1		
Płazy – gatunki chronione	7		
Gady – gatunki chronione	4		
Ptaki – gatunki chronione	73		
Ssaki – gatunki chronione	8		

* sumaryczna powierzchnia obszarów Natura 2000 jest powierzchnią faktyczną, nie wynikającą z prostego podsumowania, a uwzględniająca częściowe nakładanie się obszarów Natura 2000 „Bielawa i Bory Bażynowe” oraz „Bielawskie Błota”.

Odnośnie chronionej flory i fauny sporządzona została jeszcze jedna tabela zbiorcza (Tabela 18) o większym stopniu szczegółowości w odniesieniu do poszczególnych pozycji.

Poniżej, w celu raportowania jaki mają poszczególne nadleśnictwa, w tym Nadleśnictwo Wejherowo zamieszcza się zestawienie form ochrony przyrody z rozróżnieniem na zajmowaną powierzchnię leśną i nieleśną (Tabela 5).

Załącznikiem do „Programu Ochrony Przyrody” jest mapa przeglądowa obszarów chronionych i funkcji lasu w Nadleśnictwie Wejherowo.

Tabela 5 Obszary chronione – zestawienie z podziałem na powierzchnię leśną i nieleśną

Rodzaj obszaru chronionego	Nazwa obszaru chronionego	Powierzchnia leśna [ha]	Powierzchnia nieleśna [ha]	Sumaryczna powierzchnia [ha]
Natura 2000	Bielawa i Bory Bażynowe	283,91	28,67	312,58
Natura 2000	Bielawskie Błota N2000	149,02	28,67	177,69
Natura 2000	Opalińskie Buczyny N2000	348,08	1,9	349,98
Natura 2000	Orle N2000	45,14	10,75	55,89
Natura 2000	Piaśnickie Łąki N2000	33,83	25,03	58,86
Natura 2000	Puszcza Darżłubska N2000	6128,99	76,97	6205,96
Natura 2000	Trzy Młyny N2000	402,04	3,1	405,14
Natura 2000	Widowo N2000	36,77		36,77
Natura 2000	Zatoka Pucka i Półwysep Helski	1683,26	82,62	1765,88
Natura 2000 Suma		9111,04	257,71	9368,75
Obszar Chronionego Krajobrazu	Nadmorski OChK	801,13	38,47	839,6
Obszar Chronionego Krajobrazu	Pradoliny Redy-Łeby OChK	208,18	16,01	224,19
Obszar Chronionego Krajobrazu	Puszczy Darżłubskiej OChK	12933,64	180,42	13114,06
Obszary Chronionego Krajobrazu Suma		13942,95	234,9	14177,85

Rodzaj obszaru chronionego	Nazwa obszaru chronionego	Powierzchnia leśna [ha]	Powierzchnia nieleśna [ha]	Sumaryczna powierzchnia [ha]
Park Krajobrazowy	Nadmorski Park Krajobrazowy	1879,69	108,61	1988,3
Park Krajobrazowy	Otulina NPK	1144,03	44,67	1188,7
Park Krajobrazowy i otulina Suma		3023,72	153,28	3177
Rezerwat przyrody	Bielawa	107,13	25,06	132,19
Rezerwat przyrody	Darżlubskie Buki	28,31		28,31
Rezerwat przyrody	Helskie Wydmy	30,16	67,08	97,24
Rezerwat przyrody	Piaśnickie Łąki	31,95	25,03	56,98
Rezerwat przyrody	Widowo	38,47		38,47
Rezerwat przyrody	Zielone	17,08		17,08
Rezerwat przyrody	Źródlika Czarnej Wody	50,58		50,58
Rezerваты przyrody Suma		303,68	117,17	420,85
Użytek ekologiczny	Darżlubskie Źródlika		1,2	1,2
Użytek ekologiczny	Głuszewskie Moczary		3,22	3,22
Użytek ekologiczny	Helskie Wydmy		67,08	67,08
Użytek ekologiczny	Jezioro Witalicz (Rogoźnica)		8,51	8,51
Użytek ekologiczny	Kępiński Moczar		2,16	2,16
Użytek ekologiczny	Księża Łąka		3,8	3,8
Użytek ekologiczny	Lisewskie Łąki		2,46	2,46
Użytek ekologiczny	Łuczyczne Błoto		3,62	3,62
Użytek ekologiczny	Mechowska Łąka		3,85	3,85
Użytek ekologiczny	Migowa Łąka		7,06	7,06
Użytek ekologiczny	Migowe Wzgórza	1,27		1,27
Użytek ekologiczny	Muzowa Łąka		0,67	0,67
Użytek ekologiczny	Nanicka Łąka		4,6	4,6
Użytek ekologiczny	Nanicki Szuwar		1,41	1,41
Użytek ekologiczny	Piaśnickie Oparzelisko	0,59	0,58	1,17
Użytek ekologiczny	Porąbski Moczar		1,19	1,19
Użytek ekologiczny	Pryśniewska Łąka		3,66	3,66
Użytek ekologiczny	Świecińska Topiel		1,25	1,25
Użytki ekologiczne Suma		1,86	116,32	118,18
Suma końcowa		26383,25	879,38	27262,63

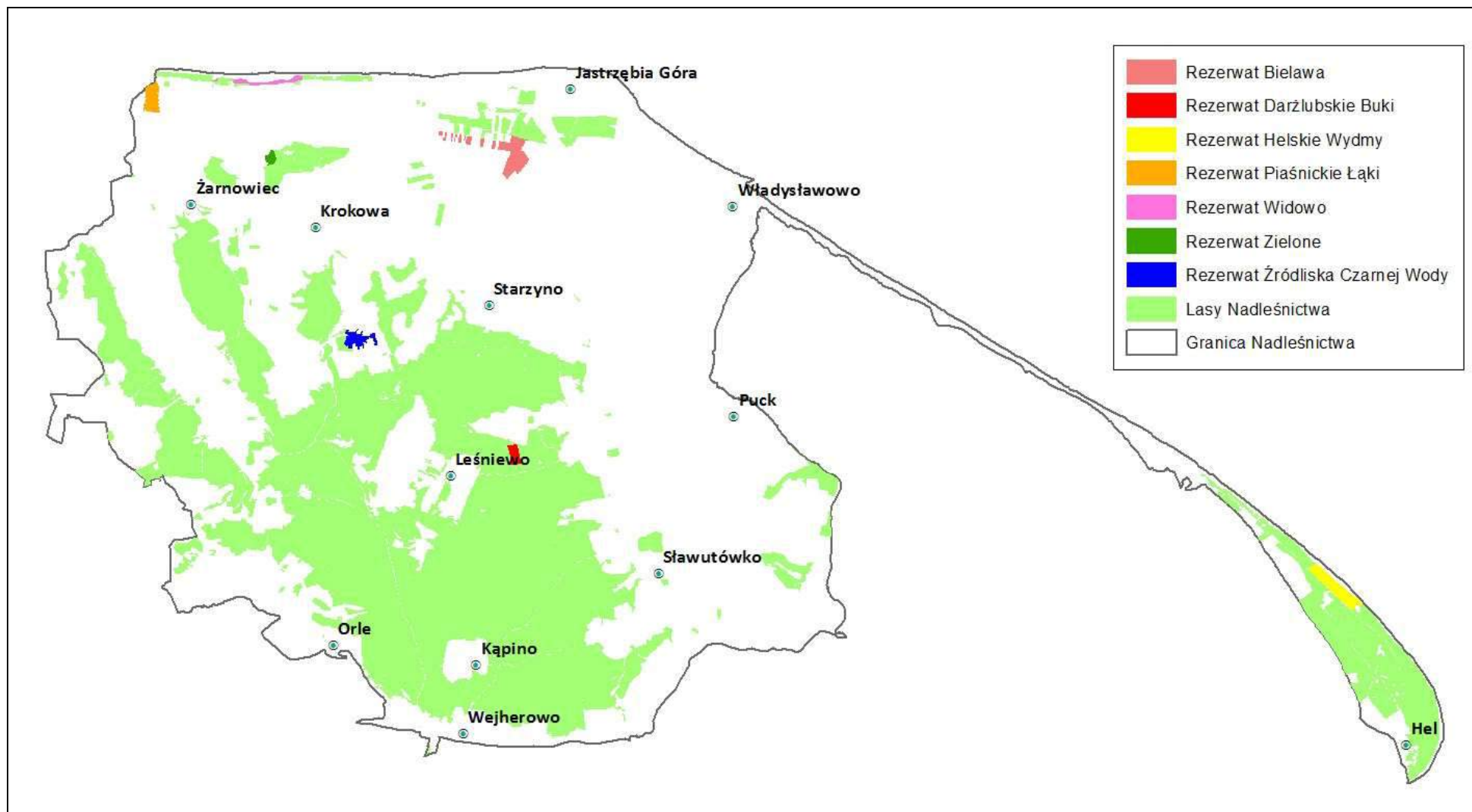
3.2 Rezerваты przyrody na terenie LP

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi (art. 13 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody).

W Polsce wg danych Głównego Urzędu Statystycznego¹² istnieje obecnie 1481 rezerwatów przyrody, zaś w województwie pomorskim ich liczba wynosi 130.

Na gruntach Nadleśnictwa Wejherowo występuje 7 rezerwatów przyrody. Lokalizację tych form ochrony przyrody przedstawia Rys. 10 natomiast charakterystykę zawiera Tabela 6

¹² Główny Urząd Statystyczny „Ochrona Środowiska 2013”, Warszawa 2013, str. 283

Rys. 10 Lokalizacja rezerwatów przyrody na terenie Nadleśnictwa Wejherowo

Tabela 6 Ogólna charakterystyka rezerwatów przyrody w Nadleśnictwie Wejherowo

Lp.	Nazwa rezerwatu	Akt prawny	Położenie		Rodzaj, typ i podtyp rezerwatu wg dominującego ¹³		Powierzchnia [ha] według		Powierzchnia [ha] objęta ochroną		Ważniejsze		Powierzchnia [ha]		Uwagi
			oddz. poddz.	Gmina, Leśnictwo	przedmiotu ochrony	typu ekosystemu	Dz. Urzęd. lub Monitora Polskiego	planu ochrony lub u.l.	ściłą	częścio-wą	zbiorowiska, zespoły roślinne	grupy zwie-rząt	ba-daw-cza	kon-trol-na	
1.	Bielawa	1. Zarządzenie Nr 165/99 Wojewody Pomorskiego z dnia 19 listopada 1999 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego - Dz. Urz. z 1999 r. Nr 122, poz. 1075 2. Rozporządzenie Nr 8/2005 Wojewody Pomorskiego z dnia 30 maja 2005 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego - Dz. Urz. z 2005 r. Nr 59, poz. 1110)	Obręb leśny: Darzłubie oddz. 17(cały), 18 c-g, ~a, ~b, 19 b, c, i, 20 i-s, 20A (cały), 20B (cały)	gm. Krokowa, Puck, Władysławowo I-ctwo: Starzyno	rodzaj: torfowiskowy typ: biocenotyczny i fizjocenotyczny podtyp: biocenozy naturalnych i półnaturalnych	typ: torfowiskowy (bagienny) podtyp: torfowisk wysokich	721,41	132,19 (pozostałe grunty są w zarządzie RDOŚ, właścicielem części jest także osoba prywatna)		132,19	mszary wrzościcowe, zbiorowiska torfowiskowe i wodne - bór bagienny – <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , brzezina bagienna – <i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i>	ptaki wodno-błotne			Nie obowiązuje plan ochrony. Obowiązują zadania ochronne zgodnie z Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku. Zadania ochronne ustanawia się na jeden rok – obecnie obowiązują z dnia 10 lipca 2014r. Nie wyznaczono otuliny.

¹³ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 30.03.2005 roku w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody.

Lp.	Nazwa rezerwatu	Akt prawny	Położenie		Rodzaj, typ i podtyp rezerwatu wg dominującego ¹³		Powierzchnia [ha] według		Powierzchnia [ha] objęta ochroną		Ważniejsze		Powierzchnia [ha]		Uwagi
			oddz. poddz.	Gmina, Leśnictwo	przedmiotu ochrony	typu ekosystemu	Dz. Urzęd. lub Monitora Polskiego	planu ochrony lub u.l.	ściłą	częścio- wą	zbiorowiska, zespoły roślinne	grupy zwierząt	ba- daw- cza	kon- trol- na	
2.	Darżlubskie Buki	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 1 lutego 1960 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Monitor Polski - M. P. z 1960 r. Nr 31, poz. 151)	Obręb leśny: Darżlubie, oddz. 148	gm. Puck l-ctwo: Darżlubie	rodzaj: leśny, typ, podtyp - nie określono w akcie prawnym	nie określono w akcie prawnym	27,08	28,31		28,31	naturalny las bukowy stanowiący resztkę dawnej tzw. „Puszczy Darżlubskiej”, czyli „Luzulo pilosae - Fagetum” – kwaśna buczyna pomorska	-			Nie obowiązuje plan ochrony. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska ustanowił na 5 lat zadania ochronne dnia 22 lipca 2014 r. Nie wyznaczono otuliny.
3.	Helskie Wydmy	Rozporządzenie Wojewody Pomorskiego Nr 91/06 z dnia 5 grudnia 2006 w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego – Dz.Urz. z 2006 r. Nr 128, poz. 2665)	Obręb leśny: Darżlubie, oddz. 252, 253, 254, 255, 256 a-d, ~b, 257 a-c, ~a, ~b	gm. Hel l-ctwo: Jastarnia	rodzaj: florystyczny typ: biocenotyczny i fizjocenotyczny podtyp: biocenoz naturalnych i półnaturalnych	typ: wydmy podtyp: wydmy nadmorskich	108,48 (97,24 – N-ctwo Wejherowo), (11,24 – Urząd Morski w Gdyni)	97,24		97,24	bażynowy bór nadmorski – <i>Empetro nigri-Pinetum</i> , wrzosowisko bażynowe – <i>Carici arenariae-Empetretum</i>				Obowiązuje plan ochrony zgodnie z Zarządzeniem nr 25/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 24.09.2012 r. Wyznaczono otulinę rezerwatu o powierzchni 7,62 ha – poza LP.

Lp.	Nazwa rezerwatu	Akt prawny	Położenie		Rodzaj, typ i podtyp rezerwatu wg dominującego ¹³		Powierzchnia [ha] według		Powierzchnia [ha] objęta ochroną		Ważniejsze		Powierzchnia [ha]		Uwagi
			oddz. poddz.	Gmina, Leśnictwo	przedmiotu ochrony	typu ekosystemu	Dz. Urzęd. lub Monitora Polskiego	planu ochrony lub u.l.	ściłą	częścio-wą	zbiorowiska, zespoły roślinne	grupy zwie-rząt	ba-daw-cza	kon-trol-na	
4.	Piaśnickie Łąki	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 5 listopada 1959 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1959 r. Nr 97, poz. 525)	Obręb leśny: Kolkowo, oddz. 1,2	gm. Krokowa l-ctwo: Lisewo	rodzaj: florystyczny typ, podtyp - nie określono w akcie prawnym	nie określono w akcie prawnym	54,70	56,98 (jest to powierzchnia oddziału 1 i 2 obr. Kolkowo, który RDOŚ w Gdańsku przewiduje w całości uznać za rezerwat. Nadleśnictwo Wejherowo dysponuje oficjalnym pismem w tej sprawie, będącym podstawą do określenia powierzchni w bieżącym planie urządzania lasu		56,98	pomorski las brzozowo-dębowy <i>Betulo-Quercetum</i> oraz zarośla europejskiej i zbiorowiska łąkowe				Obowiązuje plan ochrony na lata 2000-2019. W celu ochrony przed zagrożeniami zewnętrznymi planuje się utworzyć otulinę rezerwatu.

Lp.	Nazwa rezerwatu	Akt prawny	Położenie		Rodzaj, typ i podtyp rezerwatu wg dominującego ¹³		Powierzchnia [ha] według		Powierzchnia [ha] objęta ochroną		Ważniejsze		Powierzchnia [ha]		Uwagi
			oddz. poddz.	Gmina, Leśnictwo	przedmiotu ochrony	typu ekosystemu	Dz. Urzęd. lub Monitora Polskiego	planu ochrony lub u.l.	ściłą	częścio-wą	zbiorowiska, zespoły roślinne	grupy zwierząt	ba-daw-cza	kon-trol-na	
5.	Widowo	Zarządzenie Nr 119/99 Wojewody pomorskiego z dnia 20 lipca 1999 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. Urz. z 1999 r. Nr 76, poz. 439)	Obręb leśny: Kolkowo, oddz. 3C g-j, m, ~b, 3D (cały), 3F a-g, ~a, ~b, 3G h, i, ~c	gm. Krokowa l-ctwo: Lisewo	rodzaj: krajobrazowy typ:: fitocenotyczny, podtyp: zbiorowisk leśnych	typ: leśny i borowy podtyp: borów nizinnych	97,10	38,47 (pozostała część, czyli 58,63 ha znajduje się na gruntach Urzędu Morskiego w Gdyni		97,10	„ <i>Vaccinio – Piceetea</i> ” – nadmorski bór sosnowy oraz „ <i>Helichryso – Jasionetum</i> ” – zbiorowisko wydmy szarej	-			Nie posiada planu ochrony – jest projekt planu ochrony sporządzony przez BULiGL. Zadania ochronne były ustanowione w 2013 r. Nie wyznaczono otuliny.
6	Zielone	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 listopada 1983 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1983 r. Nr 39, poz. 230)	Obręb leśny: Kolkowo, oddz. 9 b-k, m, ~c, ~d, ~f	gm. Krokowa l-ctwo: Lisewo	rodzaj: florystyczny typ, podtyp - nie określono w akcie prawnym	nie określono w akcie prawnym	16,08	17,08	8,04	9,04	„ <i>Sphagno squarrosi – Alnetum</i> ” leśne zbiorowiska zastępcze na kwaśnym olsie				Nie posiada planu ochrony, ani zadań ochronnych. Otuliny nie wyznaczono. Projekt planu ochrony jest sporządzany aktualnie przez BULiGL.
7	Źródlika Czarnej Wody	Zarządzenie Nr 139 Wojewody Pomorskiego z dnia 16 września 1999 roku w sprawie uznania za rezerwat przyrody	Obręb leśny: Darżlubie, oddz. 33 a-f, ~a, ~b, 34 (cały), 35 f, j, k, ~d	gm. Krokowa l-ctwo: Starzyno	rodzaj: leśny typ: florystyczny, podtyp: zbiorowisk leśnych	typ: leśny i borowy podtyp: lasów nizinnych	50,58	50,58		50,58	„ <i>Luzulo – Pilosae – Fagetum</i> ” kwaśna buczyna niżowa „ <i>Circaeo – Alnetum</i> ” łęgi olszowo – jesionowe				Nie posiada planu ochrony - jest projekt planu ochrony sporządzony przez BULiGL. Wyznaczono otulinę rezerwatu.

3.2.1 Rezerwat przyrody BIELAWA

Rezerwat przyrody „Bielawa” powołany został na mocy Rozporządzenia Nr 8/2005 Wojewody Pomorskiego z dnia 30 maja 2005 r. (dz. U. W. P. nr 59, poz. 1110). Powstał w wyniku połączenia rezerwatów: „Woskownica Bielawskiego Błota” i rezerwatu „Moroszka Bielawskiego Błota”, powołanych na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 4 kwietnia 1977 r. (M. P. Dz. U. PRL nr 10, poz. 64) oraz rezerwatu Bielawa, powołanego na mocy Zarządzenia Nr 165/99 Wojewody Pomorskiego z dnia 19 listopada 1999 r. (Dz. U. W.P. nr 122, poz. 1075). Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Konserwator Przyrody w Gdańsku.

Rezerwat ten zlokalizowany jest na terenie otuliny Nadmorskiego Parku Krajobrazowego. Obejmuje swym zasięgiem fragment Lasów Państwowych obrębu Darżlubie w leśnictwie Starzyno rozciągający się ok. 1,5 km na południe od miejscowości Ostrowo. Większość powierzchni rezerwatu znajduje się na gruntach zarządzanych przez Dyрекcję Nadmorskiego Parku Krajobrazowego. W zarządzie i użytkowaniu Nadleśnictwa Wejherowo znajdują się następujące grunty rezerwatu „Bielawa” (według aktualnego literowania): oddz. 17 cały (powierzchnia 30,21 ha), 18c-g, ~a, ~b (16,74 ha), 19b, c, i (8,18 ha), 20i-s (18,98 ha), 20A cały (27,39 ha), 20B cały (30,69 ha). Łączna powierzchnia fragmentu rezerwatu „Bielawa” w zasięgu Lasów Państwowych wynosi 132,19 ha. Ogólna powierzchnia tego największego w województwie pomorskim rezerwatu przyrody wynosi 721,41 ha.

Fot. 6 Rezerwat „Bielawa” – tablice informacyjne przy granicy rezerwatu od strony trasy rowerowej w pobliżu oddz. 20C d (I-ctwo Starzyno).

Rezerwat „Bielawa” (z przyległymi gruntami) jest jednym z największych torfowisk wysokich w Polsce i mimo wieloletniej eksploatacji torfu i licznych pożarów jest pięknym krajobrazowo i bardzo cennym przyrodniczo obiektem. W części północnej (zarządzanej przez Nadleśnictwo Wejherowo) dominują zespoły leśne antropogenicznie zniekształcone przez sztuczne nasadzenia sosny, natomiast w części środkowej zachowały się mszary wrzoscowe oraz cenne naturalne zespoły torfowiskowe i zaroślowe jak również zbiorowiska wodne.

Fot. 7 Rezerwat „Bielawa” – oddz. 20B d (I-ctwo Starzyno) – grunt do naturalnej sukcesji.

Występują tu liczne gatunki roślin chronionych i regionalnie rzadkich. Do najcenniejszych składników flory rezerwatu należą: woskownica europejska (*Myrica gale*), malina moroszka (*Rubus chamaemorus*), przygiętka brunatna (*Rhynchospora fusca*), bagnica zwyczajna (*Scheuchzeria palustris*), wełnianeczka darniowa (*Trichophorum caespitosum*), rosziczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*), bażyna czarna (*Empetrum nigrum*), jeżogłówka pokrewna (*Sparganium affine*), wrzosiec bagienny (*Erica tetralix*).

Walory przyrodnicze rezerwatu zwiększa duża koncentracja ptaków wodno – błotnych - lęgowych i przelotnych. Szczególną uwagę zwraca liczna populacja żurawi, szczególnie w okresie migracji oraz bardzo rzadkie w skali kraju stanowiska sowy błotnej. Ewenementem jest jedno z kilku w skali kraju stanowisko lęgowe **łęczaka** (*Tringa glareola*). Z ptaków przelotnych warto wspomnieć o orłach, kobuzach, batalionach i bekasowatych. Faunę omawianego terenu wzbogacają liczne gatunki owadów (w tym ponad 20 gatunków motyli), jaszczurki, zające, lisy, borsuki, sarny i drobne ssaki drapieżne.

Rezerwat aktualnie nie posiada planu ochrony, choć objęty jest ochroną czynną. W jej ramach do tej pory wykonywano zadania ochronne. M. in. w tym rezerwacie realizowany był projekt pt. „Renaturyzacja siedlisk i roślinności na zdegradowanych torfowiskach wysokich woj. Pomorskiego (RenSiedTorf) dofinansowany z Unii Europejskiej. Beneficjentem była Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego (FRUG).

Fot. 8 Rezerwat „Bielawa” – zamierający drzewostan sosnowy w oddz. 20A f (I-ctwo Starzyno) na skutek podniesienia poziomu wody. Spektakularny efekt renaturyzacji siedlisk – kosztowny projekt dofinansowany z Unii Europejskiej.

Odnośnie zadań ochronnych aktualnie obowiązujące jest „Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 10 lipca 2014 roku w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Bielawa”. Będą one obowiązywać przez 1 rok. Wspomniane zarządzenie wśród ważniejszych zagrożeń dla rezerwatu identyfikuje:

- odwodnienie złoża torfowego powodujące zahamowanie procesów torfotwórczych, murszenie i mineralizację torfu oraz ekspansję gatunków drzewiastych. Planuje się więc przeciwdziałanie tym procesom poprzez m. in. usunięcie nalotów brzozy i sosny, powstrzymanie odpływu powierzchniowego poza granice rezerwatu oraz usuwanie warstwy przesuszonego torfu i murszu do poziomu wilgotnego złoża torfu. Planuje się także ukształtowanie kolejnych niecek retencyjnych o maksymalnej głębokości do 0,5 m bez przerywania warstwy ładu na drodze odpływu wód poza teren rezerwatu.
- zbyt duże zwarcie drzew na terenach leśnych, co skutkuje brakiem możliwości rozwoju runa fitocenozy leśnych i ustępowanie gatunków torfowiskowych, w tym roślin chronionych i zagrożonych w skali kraju. Planuje się rozluźnienie zwarcia drzewostanu poprzez usunięcie części drzew. Celem jest wykształcenie się runa i zwarcia koron drzew właściwego dla sosnowego boru bagiennego;

- utratę stanowiska przygielki brunatnej (*Rhynchospora fusca*) na skutek niestabilizowanych stosunków wodnych i pogorszenia warunków siedliskowych dla tego gatunku. Planuje się zatem reintrodukcję przygielki brunatnej;
- ograniczenie powierzchni siedlisk dogodnych dla łączaka (*Tringa glareola*) na skutek ekspansji gatunków drzewiastych na otwartą część torfowiska. Planuje się poprawę warunków lęgowych dla tego ptaka.

Fot. 9 Rezerwat „Bielawa” – platforma widokowa na południe od linii oddziałowej pomiędzy oddziałem 17 i 18 – poza LP.

W związku z ochroną czynną prowadzoną na terenie rezerwatu oraz, aby nie płoszyć odpoczywających i żerujących w nim ptaków rezerwat na razie nie jest przeznaczony do zwiedzania. Natomiast naukowcy wykonujący badania na jego terenie np. ornitolodzy mogą obserwować ptaki z platformy widokowej zlokalizowanej ok. 40 m na południe od linii oddziałowej pomiędzy oddziałami 17 i 18 – poza LP. Platforma widokowa służy także jako dostrzegalnia przeciwpożarowa, gdyż zagrożenie pożarowe jest jednym z najpoważniejszych dla torfowiska. Aktualnie (sierpień 2014) z tego też powodu RDOŚ w Gdańsku ogłosił przetarg nieograniczony na: "Wykonanie prac w zakresie poprawy przejezdności dróg przeciwpożarowych i zabiegów ochronnych w rezerwacie Bielawa".

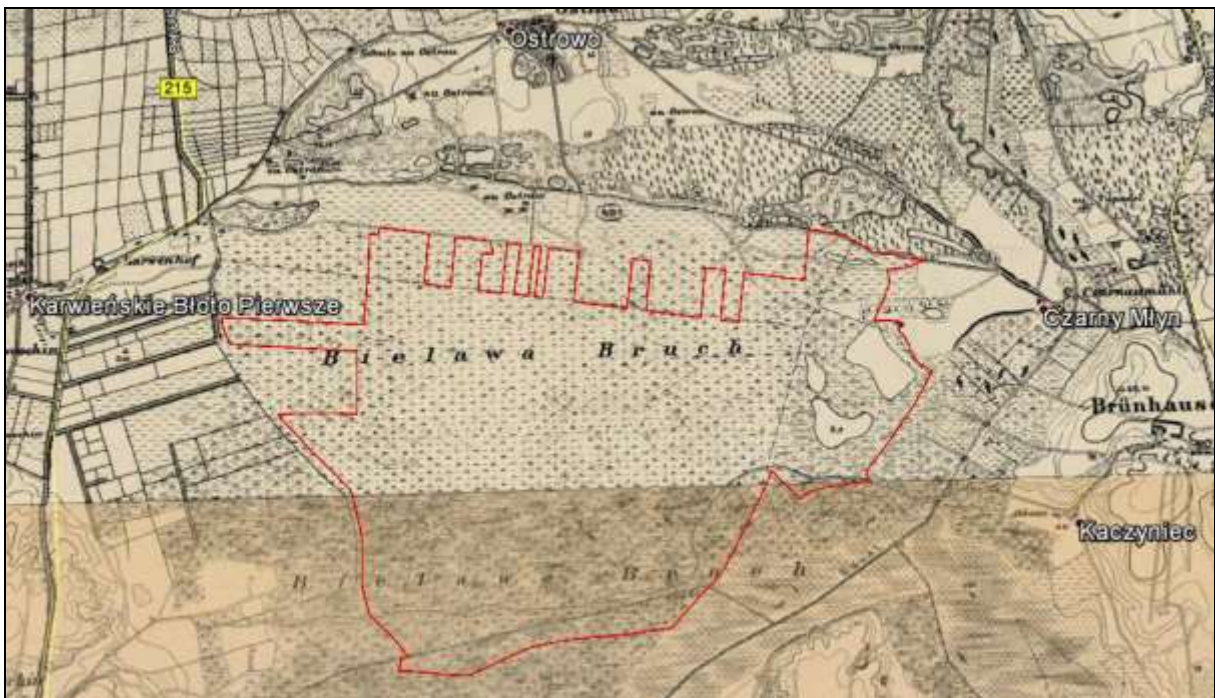
Obowiązujące zadania ochronne przewidują też wybudowanie kolejnej platformy widokowej i przystosowanie jej do obserwacji ptaków wraz z urządzeniem terenu, oznakowaniem dojścia i montażem tablic informacyjnych. Planowana lokalizacja to działka 686 w obrębie geodezyjnym Mioszyno, czyli oddział 20B w leśnictwie Starzyno.

Rezerwat „Bielawa” oprócz tego, że leży w otulinie Nadmorskiego Parku Krajobrazowego, znajduje się także w całości na dwóch obszarach Natura 2000 tj. :

- „Bielawa i Bory Bażynowe” - PLH220063
- „Bielawskie Błota” - PLB220010

Wspomniane wyżej zadania ochronne dla rezerwatu „Bielawa” są zgodne z zapisami planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Bielawskie Błota”.

Na podstawie mapy topograficznej z 1937r. (tzw. Messtischblatt) stwierdza się, że w tym czasie obszar obecnego rezerwatu, z wyjątkiem jezior, w całości był otwarty. Brak jest sygnatur świadczących o ręcznym wydobywaniu torfu w tym czasie. Obecnie północna i wschodnia część rezerwatu jest zalesiona (w zarządzie Nadleśnictwa Wejherowo).

Rys. 11 Rezerwat „Bielawa” - na czerwono zaznaczona obecna granica rezerwatu na tle mapy topograficznej z 1937r. tzw. Messtischblatt.

3.2.2 Rezerwat przyrody DARŻLUBSKIE BUKI

Rezerwat przyrody „Darżlubskie Buki” – zajmuje w całości oddz. 148 obrębu Darżlubie, w leśnictwie Darżlubie. Jego powierzchnia równa się powierzchni oddziału leśnego i wynosi 28,31 ha. Północna granica rezerwatu znajduje się ok. 850 m na południe od miejscowości Mechowo. Powołany został na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 1 lutego 1960 r. (Monitor Polski z 1960 r. Nr 31, poz. 151). Powierzchnia rezerwatu wg. aktu powołującego wynosiła 27,08 ha.

Celem utworzenia rezerwatu było zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu naturalnego lasu bukowego w stanie nie zmienionym, stanowiącego resztkę dawnej Puszczy Darżlubskiej.

Fot. 10 Rezerwat „Darżlubskie Buki” – tablica informacyjna na granicy rezerwatu

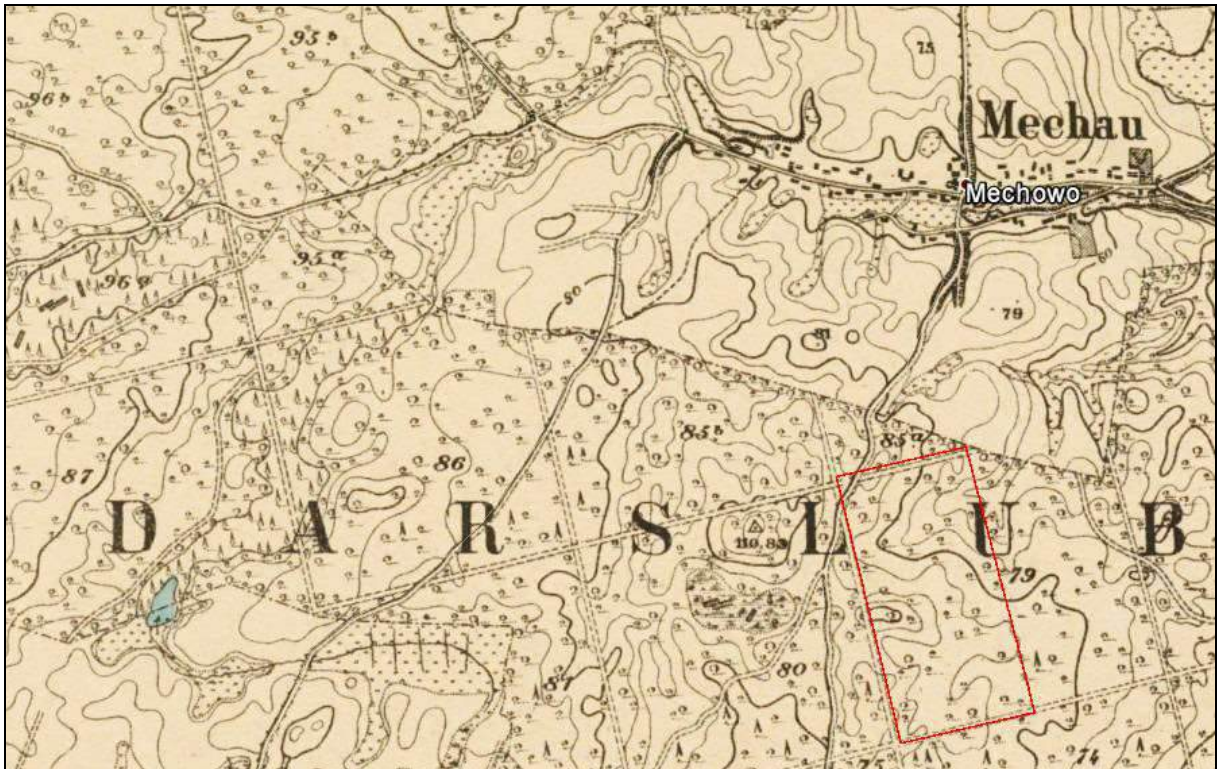
Jest to rezerwat częściowy. Stanowi on fragment dawnej puszczy porośnięty 180-letnim drzewostanem bukowo – sosnowym z pojedynczo występującym dębem. Przyrodniczą wartość obiektu podnosi występowanie kilkunastu niewielkich zbiorowisk bagiennych z okresowo stagnującą wodą.

Flora roślin naczyniowych w rezerwacie jest stosunkowo uboga i liczy 111 gatunków z czego 6 podlega ochronie prawnej oraz 3 zaliczone są do grupy roślin ginących i zagrożonych. Niewielka liczba gatunków roślin jest typowa dla przeważającego zbiorowiska roślinnego na terenie rezerwatu, czyli kwaśnej buczyny niżowej (*Luzulo pilosae-Fagetum*).

Plan ochrony rezerwatu na lata 2000 – 2019 sporządzono w BULiGL O/Gdynia. Przestał on jednak obowiązywać w 2002 r. na skutek zmian w ustawodawstwie. Obecnie zatem rezerwat nie posiada obowiązującego planu ochrony. Do tej pory nie były także ustanawiane zadania ochronne.

Aktualnie obowiązują zadania ochronne na 5 lat. Zostały one zdefiniowane w „Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 22 lipca 2014 r.” Wskazują one, że obszar rezerwatu „Darżlubskie Buki” objęty jest ochroną czynną.

Wspomniane wyżej zarządzenie wśród zagrożeń dla rezerwatu wymienia zniekształcenie struktury gatunkowej fitocenoz kwaśnej buczyny niżowej na skutek obecności świerka, obsiewającego się z drzew rosnących w sąsiedztwie rezerwatu. Aby temu zapobiec określono zadania ochronne, polegające na eliminacji samosiewów świerka z terenu rezerwatu. Planuje się też stopniowe, w ramach działań gospodarczych usuwanie świerka z lasów w sąsiedztwie rezerwatu – oddz. 158a, 149a i 149g. Gatunek ten przeważnie występuje tam miejscowo. Zatem mimo, że formalnie otulina rezerwatu nie została utworzona, aby chronić rezerwat leśnicy podejmują działania ochronne w otaczających go lasach.

Rys. 12 Rezerwat „Darżlubskie Buki” - na czerwono zaznaczona obecna granica rezerwatu na tle mapy topograficznej z 1937r. tzw. Messtischblatt.

Fot. 11 Rezerwat „Darżlubskie Buki” – oddz. 148 a (l-ctwo Darżlubie). Od wielu lat nie usuwa się już złomów i wywrotów – martwe drewno pozostaje w rezerwacie.

3.2.3 Rezerwat przyrody HELSKIE WYDMY

Rezerwat przyrody „Helskie Wydmy” – jest położony w oddz. 252, 253, 254, 255, 256 a-d, ~b oraz 257 a-c, ~a, ~b obrębu Darżlubie, w leśnictwie Jastarnia. Zajmuje powierzchnię 108,48 ha, z czego w Nadleśnictwie Wejherowo – 97,24 ha. Pozostała część powierzchni rezerwatu znajduje się na gruntach Urzędu Morskiego w Gdyni.

Powołany został na mocy „Rozporządzenia Wojewody Pomorskiego Nr 91/06 z dnia 5 grudnia 2006 (Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego – Dz.Urz. z 2006 r. Nr 128, poz. 2665)”.

Rezerwat zlokalizowany jest na Półwyspie Helskim – od strony północnej poprzez wąską otulinę zabezpieczającą rezerwat przed nadmierną antropopresją z plaży, styka się z Morzem Bałtyckim. Od południa, przez stanowiącą tam jego granicę linię kolejową Gdynia-Hel, sąsiaduje z zalesioną częścią półwyspu. Od zachodu rezerwat graniczy z zamkniętą jednostką wojskową, a od wschodu z lasami Nadleśnictwa Wejherowo. Granica rezerwatu ma kształt zbliżony do trapezu – jego szerokość to ok. 480 m, natomiast długość jest znacznie większa i wynosi ok. 2300 m.

Rezerwat „Helskie Wydmy” został powołany w celu zachowania rzadkich ekosystemów murawowych, wrzosowiskowych i leśnych, w szczególności bogatych biot porostów i grzybów naporostowych. Jest unikalnym w skali kraju obiektem, chroniącym zestaw ekosystemów o specyficznym, przymorskim charakterze, a także – w części jeszcze ruchome – wydmy. W rezerwacie zabezpieczone są też różnorodne procesy geomorfologiczne i glebowe oraz stadia rozwojowe roślinności nawydmowej.

Obszar ten objęty jest ochroną czynną. Obecnie dla rezerwatu „Helskie Wydmy” obowiązuje plan ochrony.

Fot. 12 Rezerwat „Helskie Wydmy” – tablica informacyjna przy wejściu do rezerwatu w oddz. 253 c (I-ctwo Jastarnia). Droga wyłożona płytami prowadzi do ścieżki przyrodniczej wyznaczonej w rezerwacie.

Fot. 13 Rezerwat „Helskie Wydmy” – widok na oddz. 255 c (I-ctwo Jastarnia). Na pierwszym planie zmodernizowana w 2014 r. linia kolejowa Gdynia-Hel.

Fot. 14 Rezerwat „Helskie Wydmy” – 170 letnia sosna zwyczajna w nadmorskim borze bażynowym w oddz. 254b (I-ctwo Jastarnia). W lewym dolnym rogu kwitnący okaz bażyny czarnej (*Empetrum nigrum*)

Przeważającą większość powierzchni rezerwatu zajmują gleby słabo wykształcone, najczęściej bielcowane, o głębokim choć zmiennym poziomie wód gruntowych. Są to gleby wytworzone prawie wyłącznie z piasków luźnych pochodzenia eolicznego, przewiewne, suche o bardzo słabo rozwiniętym poziomie próchnicznym. Natomiast w zagłębieniach międzywydmowych, w miejscach gdzie piasek wydmy został wywiany do poziomu wód gruntowych, zlokalizowane są mokre wrzosowiska wrzoścowo-wierzbowe, a także zarośla z woskownicą europejską.

Fot. 15 Rezerwat „Helskie Wydmy” – czoło wydmy zasypujące las (oddz. 301 c) – jest to naturalny proces w warunkach mierzejowych.

Rezerwat jest udostępniony do zwiedzania, lecz wyłącznie po wyznaczonej do tego celu, umocnionej płytami betonowymi i oznakowanej ścieżce przyrodniczej. Biegnie ona przez oddz. 253a oraz b. Przy ścieżce ustawione są tablice informujące o celu ochrony, na barwnych zdjęciach są też przedstawione najcenniejsze składniki flory rezerwatu. Należą do nich m. in. Inica wonna (*Linaria odora*), tająża jednostronna (*Goodyera repens*) oraz mikołajek nadmorski (*Eryngium maritimum*) – będący symbolem polskiego wybrzeża. Wszystkie wymienione rośliny są w Polsce objęte ścisłą ochroną gatunkową. Dodatkowo Inica wonna znajduje się w „Polskiej Czerwonej Księdze Roślin”. Oprócz wymienionych roślin w rezerwacie stwierdzono też występowanie 12 gatunków porostów będących w Polsce pod ochroną ścisłą.

Na podstawie analizy mapy topograficznej z początku XIX w. można stwierdzić, że teren omawianego rezerwatu i w tym czasie był tylko z rzadka porośnięty roślinnością drzewiastą – większość terenu stanowiły wydmy biała i dalej od brzegu morskiego – wydmy szara. W tym miejscu warto zaznaczyć, że w czasach historycznych Półwysep Helski zawsze

był formą ciągłą i zwartą. Przepuszczenia odnośnie jego wyspowego pochodzenia zostały zweryfikowane negatywnie¹⁴.

Rys. 13 Rezerwat „Helskie Wydmy” - na czerwono zaznaczona obecna granica rezerwatu na podkładzie mapy topograficznej z początku XX w. tzw. Messtischblatt.

Fot. 16 Rezerwat "Helskie Wydmy" - tablica informacyjna przy ścieżce przyrodniczej w oddz. 253b (I-ctwo Jastarnia)

¹⁴ Michałek Monika, Kruk-Dowgiało Lidia (red.) „Zbiornicze sprawozdanie z analizy dostępnych danych i przeprowadzonych inwentaryzacji przyrodniczych (zebranie i analiza wyników inwentaryzacji, materiałów niepublikowanych i opracowań publikowanych, przydatnych do sporządzenia projektów planów) Zatoka Pucka i Półwysep Helski (PLH 220032)” – Gdańsk 2013, str. 197

Rezerwat „Helskie Wydmy” w całości znajduje się w obrębie obszaru Natura 2000 „Zatoka Pucka i Półwysep Helski” – PLH220032 oraz w Nadmorskim Parku Krajobrazowym.

3.2.4 Rezerwat przyrody PIAŚNICKIE ŁĄKI

Rezerwat przyrody „Piaśnickie Łąki” zlokalizowany jest północnej części obrębu Kolkowo (w całości oddz. 1 oraz 2) w leśnictwie Lisewo na tzw. Równinie Błot Przymorskich. Znajduje się on pomiędzy starorzeczem i obecnym korytem rzeki Piaśnica, w pobliżu jej ujścia do Morza Bałtyckiego. Rezerwat w całości położony jest na gruntach Lasów Państwowych.

W obecnym planie urządzenia lasu jako rezerwat opisano cały oddział 1 oraz 2 obr. Kolkowo. Wynika to z zapewnienia RDOŚ Gdańsk (oficjalne pismo skierowane do Nadleśnictwa Wejherowo), że instytucja ta podejmuje prace nad powiększeniem powierzchni rezerwatu i zaktualizowaniem jego powierzchni, tak aby zajmował w całości oddz. 1 oraz 2. Zatem obecna powierzchnia omawianego rezerwatu wynosi 56,98 ha, wobec z poprzedniego planu urządzenia lasu - 56,23 ha. Natomiast powierzchnia wg. aktu powołującego wynosiła 54,70 ha.

Unikatowy charakter i wyjątkowe walory botaniczne tego terenu zostały wysoko ocenione przez jego badaczy już na początku ubiegłego wieku a później podkreślane w okresie międzywojennym. Rezerwat został utworzony jeszcze przed II wojną światową w roku 1936 Zarządzeniem Dyrektora Naczelnego Lasów Państwowych z dnia 17 stycznia 1936 roku (zn. spr. ogr. 2025/15). Z powodu zmian jakie zaszły po wojnie rezerwat ten odtworzono ponownie w roku 1959 Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 5 listopada 1959 roku (MP z 1959 r. nr 97 poz. 525).

Fot. 17 Rezerwat „Piaśnickie Łąki” – tablica informacyjna w oddz. 2t (I-ctwo Lisewo)

Celem utworzenia rezerwatu według wspomnianego zarządzenia jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych stanowiska rzadkich elementów flory atlantyckiej na naturalnym stanowisku”.

Doprecyzowując cel ochrony to są nim przede wszystkim łąkowe zbiorowiska zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych (*Molinietum medioeuropaeum*) – tutaj są stanowiska są jednym z ostatnich stanowisk tego typu na Pomorzu. W rezerwacie chronione są także zbiorowiska młak niskoturzycowych, szuwarów właściwych i turzycowych oraz lasów brzoźowo-dębowych i dębowych na płytkim pokładzie torfu i na niskich wydmach.

Omawiany rezerwat przyrody leży na obszarze pierwotnej, bagnistej niziny nadmorskiej, wykształconej pomiędzy mierzejowym wałem wydumowym a wysoczyzną polodowcową. W warunkach naturalnego systemu hydrograficznego, Dolna Piaśnica, czyli jej odcinek pomiędzy Jeziołem Żarnowieckim a Bałtykiem - składała się z dwóch równoległych i meandrujących koryt. Zachodnie koryto Piaśnicy - zwane Starą Piaśnicą lub starorzeczem - funkcjonowało do połowy ubiegłego stulecia. Obecnie niemal całkowicie zanikło a ocalałe niektóre jego fragmenty występują jedynie w rejonie rezerwatu.

„Piaśnickie łąki” obejmują północny kraniec terenu pomiędzy korytami Dolnej Piaśnicy, ograniczony zejściem się obydwu koryt w jeden nurt rzeczny, przedzierający się przez wał wydumowy do ujścia w Morze Bałtyckie. łąki i lasy w rezerwacie występują naprzemiennymi pasami, równoległymi do wału wydumowego - prostopadle do ogólnego biegu Dolnej Piaśnicy - zgodnymi z przebiegiem niskich wydum i pól przewianych piasków oraz wydłużonych nisz deflacyjnych, wypełnionych płytkim torfem.

Dzięki takiemu pierwotnemu położeniu hydrograficznemu i geomorfologicznemu wytworzyły się w tym terenie swoiste stosunki wodne. Charakteryzowały się one okresowym obniżaniem zwierciadła wód gruntowych podczas niskich stanów wód Bałtyku, głównie latem, oraz zalewaniem pasów łąkowych w okresie sztormowych wezbrań powodziowych Piaśnicy, głównie jesienią i wiosną. Taki rytm sezonowych i krótkookresowych wahań zawilgocenia jest optymalny dla zbiorowisk łąkowych i szuwarowych, chronionych w rezerwacie.

Rezerwat posiada szczegółowy plan ochrony na lata 2000 – 2019 sporządzony przez BULiGL Oddział w Gdyni przy współudziale naukowców z Uniwersytetu Gdańskiego i innych specjalistycznych pracowni. W planie tym proponuje się ponowne zdefiniowanie celu ochrony, a mianowicie: „Zachowanie unikatowego kompleksu przestrzennego rzadkich i zagrożonych wyginięciem ekosystemów łąkowych, niskoturzycowych, szuwarowych, leśnych i zaroślowych oraz populacji bardzo licznych gatunków roślin chronionych i zagrożonych wyginięciem”. Rezerwat uznaje się za częściowy zaliczony do fizjocenotycznych biocenoz naturalnych i półnaturalnych. W akcie powołującym rezerwat uznano za florystyczny.

Flora naczyniowa omawianego rezerwatu liczy 308 gatunków, w tym aż 28 gatunków zagrożonych wyginięciem na Pomorzu, a 7 zagrożonych w skali kraju. Wiele z tych roślin występuje tu masowo - turzyca Buxbauma (*Carex buxbaumii*), turzyca dwustronna (*Carex disticha*), woskownica europejska (*Myrica gale*). Bardzo licznie występuje również: turzyca Hartmana (*Carex hartmanii*) i Hosta (*Carex hostiana*), selernica żyłkowana (*Cnidium dubium*), mieczyk dachówkowaty (*Gladiolus imbricatus*), oman wierzbolistny (*Inula salicina*), kosaciec syberyjski (*Iris sibirica*), okrzyń łąkowy (*Laserpitium prutenicum*), groszek błotny (*Lathyrus palustris*), fiołek mokrądlowy (*Viola stagnina*). Stwierdzono tu także gatunki specjalnej troski takie jak: tajęża jednostronna (*Goodyera repens*), gnieźnik leśny (*Neottia nidus-avis*), turzyca drobna (*Carex demissa*).

W celu ochrony przed zagrożeniami zewnętrznymi planuje się utworzyć otulinę rezerwatu. Rezerwat „Piaśnickie Łąki” leży na gruntach w zasięgu Nadmorskiego Parku Krajobrazowego. Poza tym znajduje się w obszarze Natura 2000 o tej samej nazwie, czyli „Piaśnickie Łąki” - PLH220021.

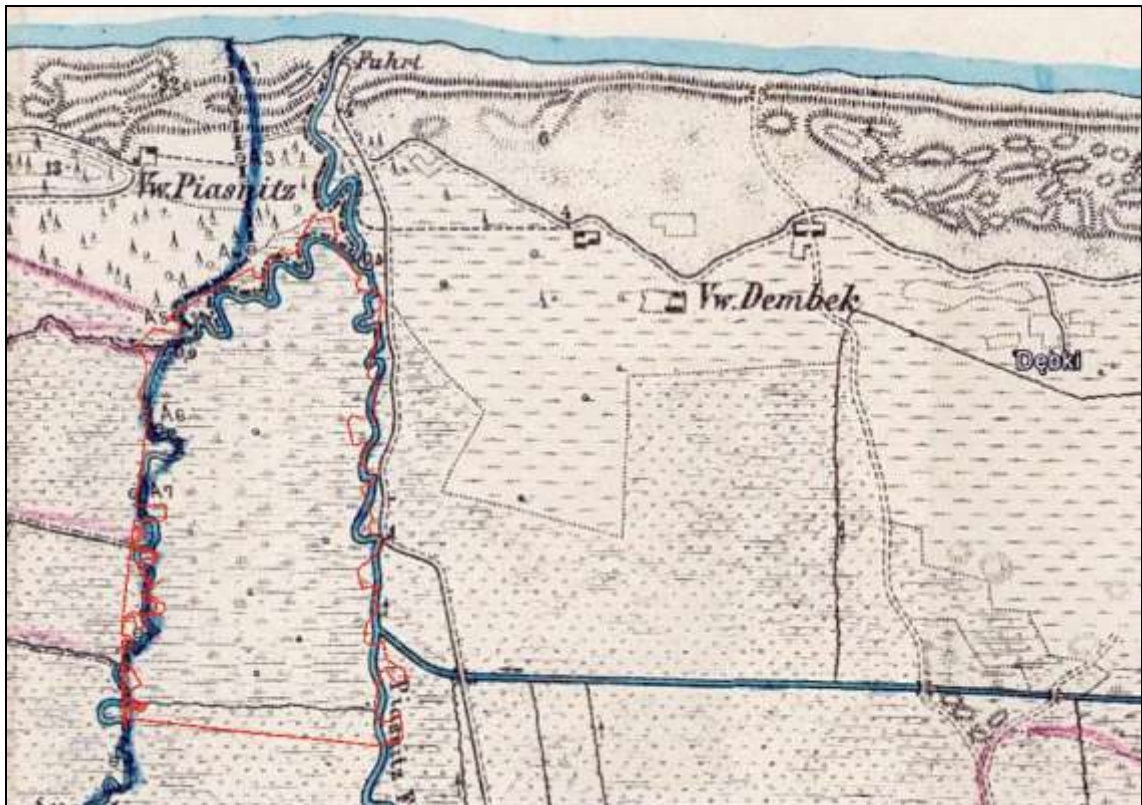
Fot. 18 Rezerwat „Piaśnickie Łąki” – fragment pomorskiego lasu brzozowo-dębowego (*Betula-Quercetum*) – oddz. 2w (I-ctwo Lisewo) na przewianych piaskach z stosunkowo płytkim poziomem wody gruntowej

Fot. 19 Rezerwat „Piaśnickie Łąki” – na pierwszym planie biochora ściśle chronionej rośliny – woskownicy europejskiej (*Myrica gale*) – oddz. 1c (I-ctwo Lisewo) – 15 listopad 2013

Fot. 20 Rezerwat „Piaśnickie łąki” – w rezerwacie stosuje się ochronę czynną, m. in. wykasza się trzcinę – oddz. 2f (I-ctwo Lisewo).

Rys. 14 Rezerwat „Piaśnickie łąki” - na czerwono zaznaczona obecna granica rezerwatu na podkładzie mapy topograficznej z początku XX w. tzw. Messtischblatt. W tym czasie w przeciwieństwie do okresu dzisiejszego teren rezerwatu był bezleśny.

3.2.5 Rezerwat przyrody WIDOWO

Rezerwat przyrody „**Widowo**” – jest położony w oddz. 3C g-j, m, ~b, 3D (cały), 3F a-g, ~a, ~b oraz w oddzielonym od niego przestrzennie oddz. 3G h, i, ~c obrębu Kolkowo, w leśnictwie Lisewo. Zajmuje powierzchnię 97,10 ha, z czego w Nadleśnictwie Wejherowo – 38,47 ha. Pozostała część powierzchni rezerwatu znajduje się na gruntach Urzędu Morskiego w Gdyni. Łącznie rezerwat tworzy zwarty kompleks.

Powołany został na mocy Zarządzenia Nr 119/99 Wojewody pomorskiego z dnia 20 lipca 1999 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. Urz. z 1999 r. Nr 76, poz. 439).

W poprzednim planie urządzania lasu powierzchnia rezerwatu na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wejherowo wynosiła 38,37 ha. W obecnym planie urządzania lasu wg ewidencji gruntów dostarczonej przez Nadleśnictwo jest to 38,47 ha. Różnice mające wpływ na powierzchnię rezerwatu to:

- oddz. 3D – obecnie sumarycznie 13,93 ha (poprzednio 13,92 ha) – różnica 0,01 ha
- oddz. 3F g – obecnie 1,27 ha (poprzednio 1,24 ha) – różnica 0,03 ha
- oddz. 3F ~a – obecnie 0,56 ha (poprzednio 0,53 ha) – różnica 0,03 ha
- oddz. 3F ~b – obecnie 0,43 ha (poprzednio 0,40 ha) – różnica 0,03 ha

Omawiany rezerwat zajmuje pas łądu wzdłuż brzegu Bałtyku o długości ok. 3,3 km i szerokości ok. 350 m. Jest to tzw. Mierzeja Kaszubska położona na północ od miejscowości Dębki i Karwieńskie Błota. Krajobraz rezerwatu od strony Morza Bałtyckiego na niewielkim fragmencie jest wydmowy, natomiast od strony łądu przeważa krajobraz leśny.

Fot. 21 Rezerwat „Widowo” – tablica informacyjna w oddz. 3C i (I-ctwo Lisewo)

„Widowo” położone jest na zalesionym przymorskim pasie wydmowym. Ochronie podlega tutaj fragment wybrzeża morskiego z zespołem form wydmowych (wały i pagóry wydmore, wydmy paraboliczne, niecki i rynny deflacyjne) wraz z interesującymi zbiorowiskami leśnymi, których głównym elementem są bory nadmorskie o różnowiekowych drzewostanach. Znaczące powierzchnie zajmuje również pomorski kwaśny las brzoźowo-dębowy. Lokalnie występują inicjalne stadia nadmorskich wydmy białych, nadmorskie wydmy białe oraz nadmorskie wydmy szare.

Ponadto na obszarze tym występuje 271 gatunków roślin, z czego 18 objętych jest ochroną gatunkową. Pokażny jest również zestaw gatunków zagrożonych wyginięciem, łącznie 11 taksonów, z czego 2 to gatunki zagrożone w skali Polski, 7 gatunków zagrożonych jest w skali Pomorza Zachodniego oraz 11 zagrożonych na Pomorzu Gdańskim. Do najcenniejszych elementów flory rezerwatu zaliczamy gatunki objęte ochroną ścisłą takie jak: pomocnik baldaszkowy (*Chimaphila umbellata*), naparstnica zwyczajna (*Digitalis grandiflora*), kruszczyk rdzawoczerwony (*Epipactis atrorubens*), kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborine*), tajeża jednostronna (*Goodyera repens*), Inica wonna (*Linaria odora*), podkolan biały (*Platanthera bifolia*). Wśród mchów zinwentaryzowano 6 gatunków objętych ochroną częściową, wśród porostów – 6 (1 – ścisła, 5 – częściowa), wśród których 3 gatunki zagrożone są w skali kraju i 1 na Pomorzu Gdańskim. Spośród grzybów odnotowanych na terenie rezerwatu 1 jest objęty ochroną częściową oraz 2 gatunki zagrożone są w skali kraju. Ponadto zinwentaryzowano tu 6 gatunków mchów objętych ochroną częściową, 4 gatunki porostów pod ochroną częściową oraz jeden pod ochroną ścisłą.

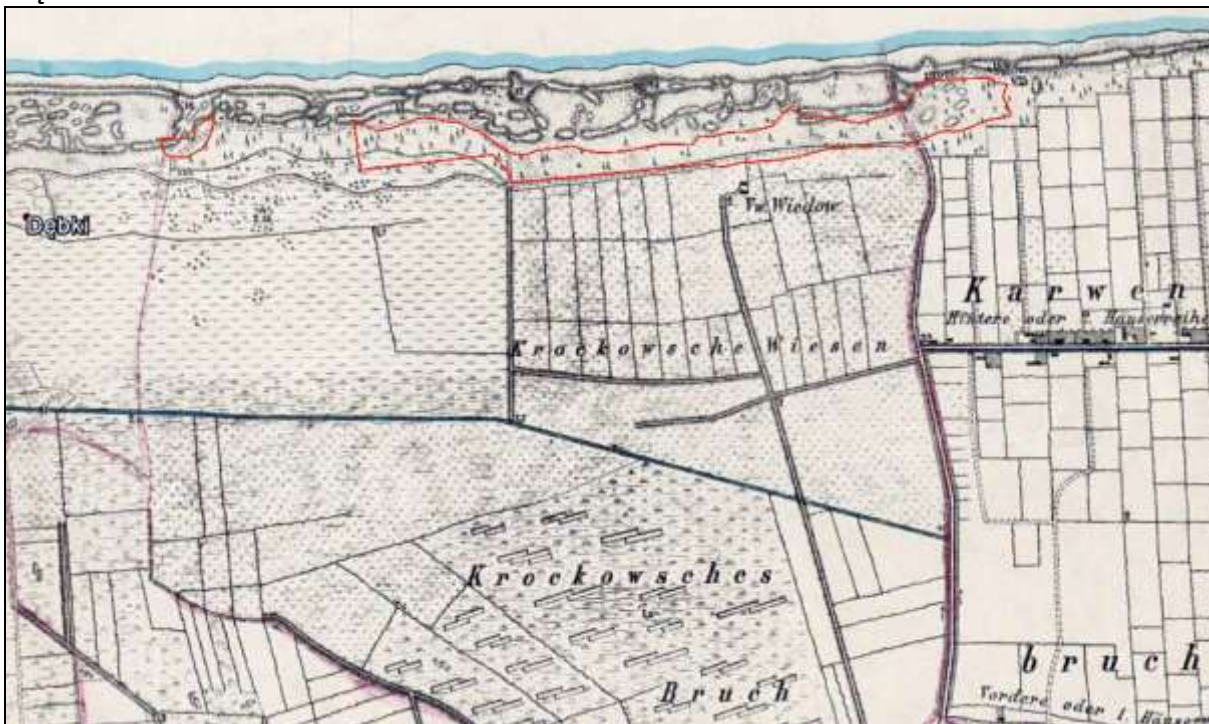

Fot. 22 Rezerwat „Widowo” – wydma zalesiona sosną czarną (po lewej) i kosodrzewiną (po prawej), w głębi Morze Bałtyckie. Poza LP – w zarządzie Urzędu Morskiego

Elementem podlegającym ochronie jest również malowniczy krajobraz. Lokalizacja nad brzegiem Bałtyku, układ geomorfologiczny jak też historia rezerwatu czyni ten teren unikalnym i wartościowym. Przed II wojną światową na części były ruchome wydmy, dziś kompleks lasów porastających wydmy. Występujące tu ekosystemy odznaczają się wieloma indywidualnymi cechami rzadko spotykanymi na innych odcinkach polskiego wybrzeża. Urozmaicony zespół form wydmy z wysokimi grzbietami i kulminacjami wydmy parabolicznych, wałem wydmy przedniej, potężnymi wydmami wałów przybrzeżnych (pozostałości) i klifami wydmy, a także strefa przejściowa do Równiny Błot Przymorskich i niskie tereny tej równiny sprawiają, że mozaika zbiorowisk roślinnych przywiązanych do poszczególnych siedlisk tworzy krajobraz o wybitnych walorach widokowych. Obserwuje się tutaj stale procesy erozyjne i pojawianie się bardzo zróżnicowanych inicjalnych i pionierskich ekosystemów oraz ich stopniowe przekształcanie się w procesie sukcesji naturalnej. W efekcie ukształtował się swoisty obraz różnorodności biologicznej na poziomie gatunkowym i ekosystemowym. Stanowi to o dużej wartości przyrodniczej tego obiektu zarówno w skali regionu, jak i kraju.

Analizując mapę topograficzną z początku XX w. tzw. Messtischblatt można dostrzec, że w tamtym okresie część rezerwatu na gruntach Nadleśnictwa Wejherowo w całości była zalesiona. Charakter wydmy w tym czasie miało tylko jedno wyłączenie – wg. obecnej numeracji oddz. 3Cj, który aktualnie opisany jest jako las z panującą sosną w wieku 120 lat o niskim zadrzewieniu – 0,5. Natomiast część rezerwatu w zarządzie Urzędu Morskiego w Gdyni w tamtym okresie zajęta była przez ruchome wydmy – obecnie w przeważającej części zalesiona.

Rys. 15 Rezerwat „Widowo” - na czerwono zaznaczona obecna granica rezerwatu na podkładzie mapy topograficznej z początku XX w. tzw. Messtischblatt.

Rezerwat „Widowo” znajduje się w zasięgu Nadmorskiego Parku Krajobrazowego. Leży także w granicach obszaru Natura 2000 o tej samej nazwie – „Widowo” - PLH220054.

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Gdyni sporządziło w 2010 roku projekt planu ochrony dla omawianego rezerwatu. Nie jest on jednak jeszcze zatwierdzony.

3.2.6 Rezerwat przyrody ZIELONE

Rezerwat przyrody „Zielone” – jest położony w oddz. 9 b-k, m, ~c, ~d, ~f obrębu Kolkowo, w leśnictwie Lisewo i ok. 1,5 km na wschód od Odargowa i 0,5 km na zachód od Szarego dworu. Zlokalizowany jest na skraju kompleksu leśnego. Zajmuje powierzchnię 17,08 ha. W rezerwacie obowiązuje strefa ochrony ścisłej – oddz. 9c, h, j (łącznie 8,04 ha) oraz częściowej – pozostałe wydzielenia (łącznie 9,04 ha). Powołany został na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 listopada 1983 r. (M.P. z 1983 r. Nr 39, poz. 230).

Fot. 23 Rezerwat „Zielone” – tablica informacyjna w oddz. 9 i (I-ctwo Lisewo)

Najważniejszym przedmiotem ochrony w rezerwacie jest lokalna populacja wiciokrzewu pomorskiego (*Lonicera periclymenum*). Zarówno sam gatunek jak i jego stanowisko przedstawiają wyjątkowo dużą wartość przyrodniczą na Pomorzu Gdańskim, a nawet w szerszej skali. Prawnie chroniony w Polsce wiciokrzew pomorski (suchokrzew) jest subatlantyckim składnikiem w naszej florze i osiąga u nas wschodni kres występowania. W regionie gdańskim jest rośliną rzadką, znaną z kilkunastu zaledwie miejsc występowania. Stanowisko wiciokrzewu w rezerwacie „Zielone” jest największe i najbogatsze w osobniki w tej części Pomorza, a ze względu na rozmiary osiągnięte przez liczne egzemplarze, należy do wyjątkowych zjawisk w skali wybrzeża. Jest ono usytuowane w pobliżu wschodniej granicy zasięgu geograficznego tego gatunku. Ze względu na stan zachowania populacji, niezwykłą bujność wiciokrzewu i występowanie wielu okazałych, starych egzemplarzy rezerwat posiada duże znaczenie dydaktyczne i naukowe. Wartość tą podkreśla zauważalny w mocno zniekształconych zbiorowiskach leśnych rezerwatu proces ich powolnej, samorzutnej naturalizacji, w dużej części prowadzącej do fitocenoz ubogiego, acidofilnego lasu brzoźowo-dębowego *Betulo-Quercetum roboris*.

Fot. 24 Rezerwat „Zielone” – girlandy wiciokrzewu pomorskiego – oddz. 9c (I-ctwo Lisewo)

Fot. 25 Rezerwat „Zielone” – owocujący wiciokrzew pomorski – oddz. 9b (I-ctwo Lisewo)

W obrębie rezerwatu wiciokrzew rośnie w wielu miejscach, jednak największe nagromadzenie osobników, w tym najokazalszych, występuje w południowo-wschodniej części wydzielania 9c i w południowym fragmencie pododdziału 9b. Na (w przybliżeniu) dwuhektarowej powierzchni liana ta występuje masowo i odznacza się dużą żywotnością i ekspansywnością. Tworzy duże płaty, w wielu miejscach opanowując warstwę runa i krzewów. Liczne osobniki wspinają się po drzewach na wysokość około 16 m. Grubość skręconych pędów w nasadzie dochodzi do około 5,5 cm, a pojedyncze na wysokości pierśnicy mają nawet 4 cm grubości. Pnąc się, tworzy zwieszające się girlandy lub gęsto splecione zwały pędów na krzewach i podroście drzew. Wraz z bujnym (do 1 m wysokości) runem, obfitującym w paprocie, gęszcz wiciokrzewu tworzy rzadko spotykany widok.

Rezerwat „Zielone” jest udostępniony do zwiedzania korzystając ze specjalnie wyznaczonej i oznakowanej ścieżki przyrodniczej zlokalizowanej w oddz. 9b, c.

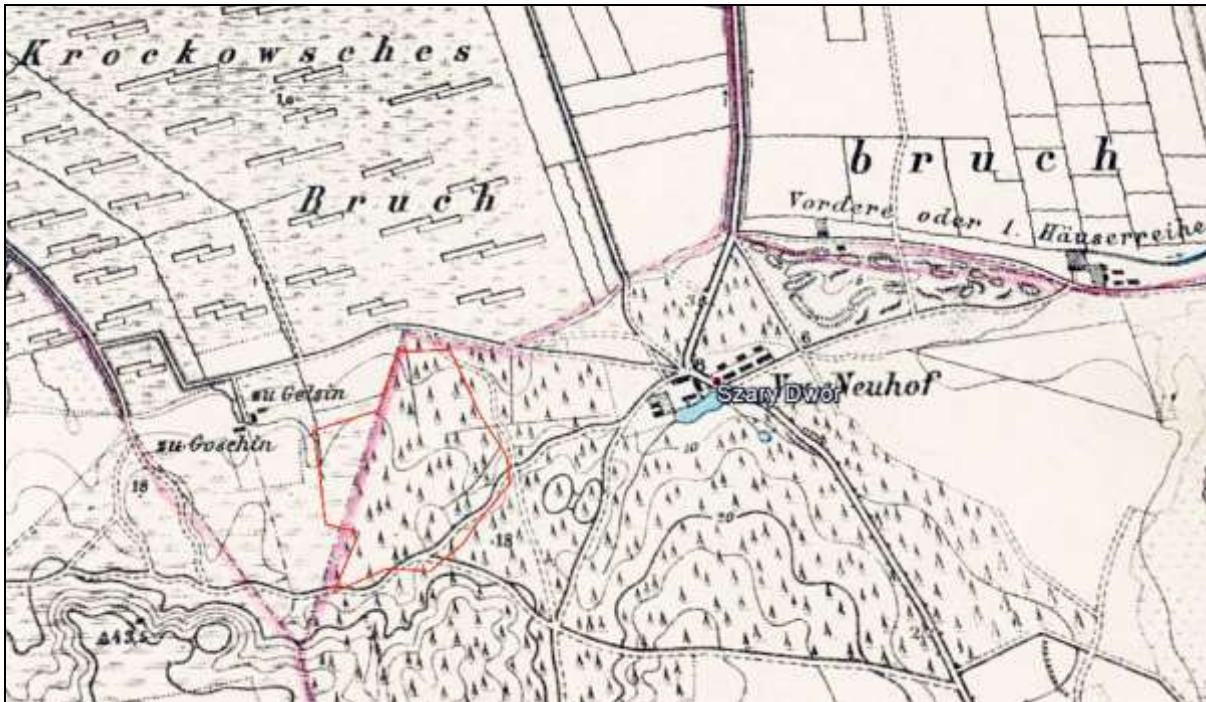

Fot. 26 Rezerwat „Zielone” – ścieżka przyrodnicza – oddz. 9b (I-ctwo Lisewo)

Należy też wspomnieć, że obecnie wiciokrzew pomorski swego występowania nie ogranicza tylko do terenu rezerwatu. Jest w okolicy bardzo ekspansywny i występuje w bardzo dużej ilości m. in. w oddz. 10g, 13f, g, h, i, które z tego względu zostały wyłączone z użytkowania w bieżącym planie urządzania lasu.

Obecnie rezerwat „Zielone” nie ma zatwierdzonego planu ochrony, nie obowiązują też zadania ochronne. Aktualnie Biuro Urządzania i Geodezji Leśnej Oddział w Gdyni sporządza projekt planu ochrony dla rezerwatu.

Analizując mapę terenu dzisiejszego rezerwatu z początku XX w. stwierdza się, że znaczna jego część była już wtedy lasem. Jedynie zachodnia część rezerwatu (oddz. 9 d, f, g, k) częściowo została zalesiona a częściowo uległa sukcesji naturalnej prowadzącej do powstania zbiorowiska leśnego.

Rys. 16 Rezerwat „Zielone” - na czerwono zaznaczona obecna granica rezerwatu na podkładzie mapy topograficznej z początku XX w. tzw. Messtischblatt.

Rezerwat „Zielone” znajduje się w zasięgu Nadmorskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz otuliny Nadmorskiego Parku Krajobrazowego. Nie leży natomiast w zasięgu sieci Natura 2000.

3.2.7 Rezerwat przyrody ŹRÓDLISKA CZARNEJ WODY

Rezerwat przyrody „Źródłiska Czarnej Wody” – jest położony w oddz. 33 a-f, ~a, ~b, 34 (cały), 35 f, j, k, ~d obrębu Darżlubie, w leśnictwie Starzyno, ok. 500 m na północ od wsi Świecino. W całości znajduje się na gruntach w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wejherowo. Powierzchnia rezerwatu wynosi 50,58 ha. Wyznaczono też otulinę rezerwatu o łącznej powierzchni 111 ha, z czego na gruntach Nadleśnictwa Wejherowo – 13,13 ha. W obecnym planie urządzania lasu granice wydziałów leśnych dostosowano do przebiegu granic otuliny rezerwatu. I tak w skład otuliny wchodzi następujące wydziały: 33g, ax, 35g, h, ax, ~c.

Rezerwat powołany został na mocy Zarządzenia Nr 139 Wojewody Pomorskiego z dnia 16 września 1999 roku. Jako jego cel ochrony wskazano zachowanie w stanie niezmienionym zespołu źródeł i rzadkich regionalnie gleb zbliżonych do pararendziny wapiennej, porastających je zbiorowisk leśnych i źródłiskowych oraz rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt. W okresie przed formalnym powstaniem rezerwatu gospodarka leśna na terenie rezerwatu była prowadzona, jednak zabiegi prowadzono tylko sporadycznie ze względu na trudnodostępność terenu.

Obszar rezerwatu odznacza się bardzo urozmaiconą rzeźbą terenu. Występuje tu 12 głębokich wąwozów, które prowadzą wody okresowo, w trakcie intensywne opadów. W dolnej części często występują źródła. Poniżej wąwozów znajduje się równina akumulacyjna o bardzo niewielkim nachyleniu.

Na uwagę zasługuje również, występująca tutaj silna erozja wsteczna, która jest efektem intensywnego wypływu wód ze źródeł. To ciekawe zjawisko geomorfologiczne obserwuje się tu prawie przy każdym większym źródle.

Fot. 27 Rezerwat „Źródła Czarnej Wody” – tablica informacyjna od strony północnej oddz. 33a (I-ctwo Starzyno)

Urozmaiconą rzeźbę terenu podkreślają dodatkowo duże deniwelacje, w niektórych miejscach przekraczające nawet 30 metrów. Najwyżej położoną częścią rezerwatu są południowe skraje, które dochodzą do 66 m n.p.m. Natomiast najniższe miejsce leży na wysokości poniżej 25 m n.p.m. w części północnej.

W związku z mocno urozmaiconą orografią i dużymi wysokościami względnymi obserwuje się tu także duże spadki terenu, nierzadko wynoszące 20 - 30°, a miejscami przekraczające nawet 40°. Tak mocno nachylone zbocza graniczą często z niemal płaskimi terenami źródeł.

Wśród 30 gatunków roślin naczyniowych należących do tzw. gatunków szczególnej troski (tj. prawnie chronionych oraz zagrożonych w różnym stopniu i w różnej skali przestrzennej) stwierdzonych w rezerwacie do najciekawszych i będących pod ochroną ścisłą należą: dzwonek szerokolistny (*Campanula latifolia*), stoplamek (kukułka) Fuchsa (*Dactylorhiza fuchsii*), kukułka plamista (*Dactylorhiza maculata*), wawrzynek wilczełyko (*Daphne mezereum*), listera jajowata (*Listera ovata*) i gnieźnik leśny (*Neottia nidus-avis*).

Źródła są specyficznym typem siedliska obficie reprezentowanym w rezerwacie, w dużej mierze decydującym o jego wysokich walorach przyrodniczych. Także pod względem biologicznym źródła są najcenniejszym typem siedlisk w rezerwacie. Mszaki bowiem w źródłach porastają głównie wilgotne kamienie, większe głązy oraz mokre kłody i konary. Łącznie naliczono ich w rezerwacie 88 gatunków, w tym 8 objętych ochroną ścisłą i 12 objętych ochroną częściową.

Fot. 28 Rezerwat „Źródlika Czarnej Wody” – silnie urozmaicona rzeźba terenu, stoki pocięte licznymi wąwozami – oddz. 34j (I-ctwo Starzyno)

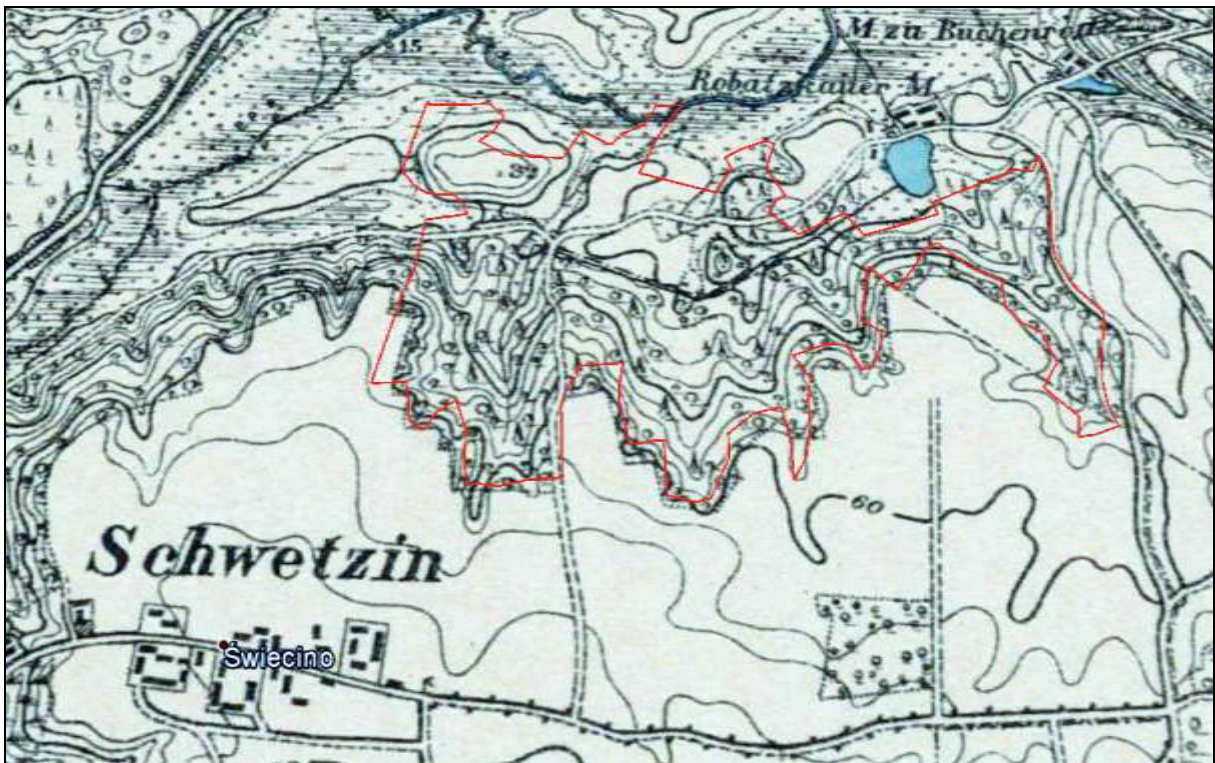
Fot. 29 Rezerwat „Źródlika Czarnej Wody” – nisza źródliskowa – oddz. 33b (I-ctwo Starzyno)

Generalnie roślinność rezerwatu wykazuje wysoki stopień naturalności. Znotowano tu 14 gatunków antropofitów co stanowi około 6,2% całej współczesnej flory naczyniowej rezerwatu.

Śród antropofitów widoczną rolę przestrzenną odgrywają jedynie tzw. fanerofity, czyli świerk, modrzewie i dagleżja. Świerk występuje tu głównie w zachodniej części rezerwatu (oddział 35k oraz 34d, f) gdzie stanowi domieszkę w zbiorowiskach kwaśnej buczyny, grądu lub łęgu. Modrzewie występują w północno-zachodniej części rezerwatu jako dominujący lub domieszkowy składnik drzewostanu (oddział 34f, g). Występowanie dagleżji ograniczone jest do zaledwie jednej niewielkiej powierzchni w zachodniej części rezerwatu (środkowo-wschodnia część oddziału 34c), gdzie występuje w domieszce drzewostanu. Żaden z omawianych gatunków nie jest obecnie specjalnie ekspansywny na terenie rezerwatu – nie stwierdzono ich licznego odnawiania się.

Mapa topograficzna omawianego rezerwatu przyrody z początku XX w. dowodzi, że już w tym czasie teren ten pokryty był w większości lasem. Szczególnie trudnodostępna południowa część rezerwatu. Północna część rezerwatu nie była wtedy zalesiona – obecnie są tam drzewostany powstałe z odnowienia sztucznego. Gatunkiem panującym jest sosna, olcha i w jednym przypadku – modrzew. Dostrzegamy też, że przez środek rezerwatu w miejscu gdzie dziś istnieje głęboki wąwóz, kiedyś biegła droga.

Rys. 17 Rezerwat „Źródlika Czarnej Wody” - na czerwono zaznaczona obecna granica rezerwatu na podkładzie mapy topograficznej z początku XX w. tzw. Messtischblatt.

Dla omawianego rezerwatu Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Gdyni opracowało projekt planu ochrony – nie jest on jednak jeszcze zatwierdzony.

Rezerwat „Źródlika Czarnej Wody” znajduje się w zasięgu obszaru specjalnej ochrony siedlisk Natura 2000 „Trzy Młyny” – kod PLH220029.

3.3 Rezerваты przyrody poza LP

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wejherowo znajdują się również rezerваты przyrody położone poza gruntami zarządzanymi przez Nadleśnictwo. Szczegółowe opisy tych rezerwatów zawierają plany ochrony bądź dokumentacje przyrodnicze, natomiast poniżej podaje się ich krótką charakterystykę.

- a) **„PRZYLADEK ROZEWSKI”** – o powierzchni 12,15 ha położony jest w gminie Władysławowo w miejscowości Rozewie. Rezerwat ten utworzono w 1959 roku jako częściowy – krajobrazowy. Jest to najbardziej na północ wysunięty klif nadmorski. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych fragmentu wybrzeża klifowego porośniętego lasem mieszanym z udziałem buka oraz w celu ochrony stanowiska jarząba szwedzkiego (*Sorbus intermedia*).
- b) **„DOLINA CHŁAPOWSKA”** – o powierzchni 24,83 ha położona jest w gminie Władysławowo w miejscowości Chłapowo. Rezerwat ten utworzono w 2000 roku jako częściowy – krajobrazowy. Jest to nadmorska dolina erozyjna o długości około 500 m i różnicy poziomów do 50 m położona w strefie krawędziowej tzw. Kępy Swarzewskiej. Oprócz wybitnych walorów krajobrazowych zwraca tu uwagę charakterystyczna roślinność. Wyznaczono też otulinę rezerwatu.
- c) **„SŁONE ŁĄKI”** – o powierzchni 27,76 ha położone są w gminie Władysławowo u wylotu Półwyspu Helskiego nad zatorfionym brzegiem Zatoki Puckiej. Rezerwat ten utworzono w 1999 roku jako częściowy – słonorośli nadmorskich. Są to tak zwane łąki halofilne z rzadkimi gatunkami roślin, siedlisko wielu gatunków ptaków. Wyznaczono także otulinę rezerwatu.
- d) **„BEKA”** – o powierzchni 193,01 ha położony jest w gminie Puck u ujścia rzeki Redy do Zatoki Puckiej. Rezerwat ten utworzono w 1988 roku jako częściowy – faunistyczny. Jest to mozaika różnych zbiorowisk bagiennych i łąkowych, a także muraw napiaskowych z bogatą florą roślin słonolubnych i ostoją bardzo licznych gatunków ptaków. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych bogatej awifauny lęgowej i przelotnej oraz wilgotnych słonych łąk, tzw. słonaw. Południowa część rezerwatu znajduje się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Gdańsk.

Wspomnieć należy też o opisanych w poprzednim planie urządzania lasu rezerwatach poza LP, które już dziś samodzielnie nie istnieją. Były to „Moroszka Bielawskiego Błota” oraz „Woskownica Bielawskiego Błota”. Zostały one w 2005 r. włączone w skład obecnego rezerwatu „Bielawa” – tzn. dotychczasowy rezerwat „Bielawa” utworzony w 1999 r. został w 2005 r. powiększony i w jego skład weszły m. in. dwa wspomniane rezerваты.

3.4 Parki krajobrazowe

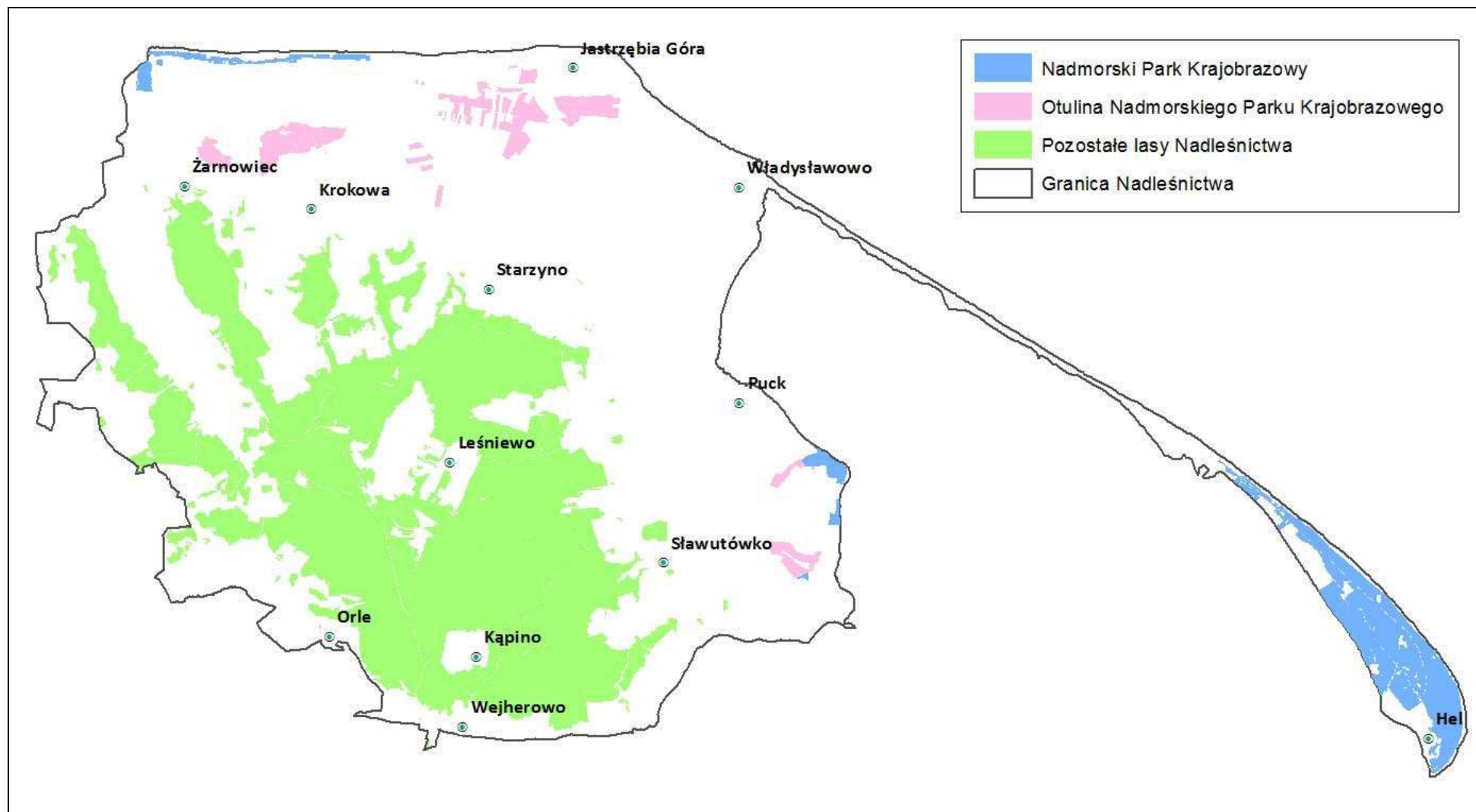
Park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych walorów w warunkach zrównoważonego rozwoju (art. 16 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody). W Polsce wyznaczono 122 parki krajobrazowe, które łącznie zajmują powierzchnię 2528562,5. ha ¹⁵. W województwie pomorskim istnieje 9 Parków (w tym dwa Parki częściowo poza granicą woj. pomorskiego) o łącznej powierzchni 155069,9 ha (według stanu na 31 grudnia 2012 roku ¹⁶).

Utworzenie parku krajobrazowego następuje w drodze uchwały sejmiku województwa, której projekt wymaga uzgodnienia z właściwą miejscowo Radą Gminy oraz właściwym Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wejherowo występuje jeden park krajobrazowy o nazwie „Nadmorski Park Krajobrazowy” wraz z swoją otuliną (Rys. 18).

¹⁵ Główny Urząd Statystyczny „Ochrona Środowiska 2013”, Warszawa 2013, str. 283

¹⁶ Ibidem.

Rys. 18 Nadmorski Park Krajobrazowy wraz z otuliną na tle pozostałych lasów Nadleśnictwa Wejherowo

3.4.1 Nadmorski Park Krajobrazowy

Nadmorski Park Krajobrazowy został utworzony Uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Gdańsku z dnia 5 stycznia 1978 roku Nr IX/49/78 (Dz. Urz. WRN w Gdańsku z 1978r. Nr 1, poz. 3) jako jeden z pierwszych w kraju. Powierzchnia Parku wynosi 18804 ha, w tym 7452 ha powierzchni lądowej i 11352 ha wód morskich Zatoki Puckiej Wewnętrznej. Powierzchnia otuliny Parku wynosi 17540 ha.

Ponad połowa powierzchni Parku to wody Zatoki Puckiej Wewnętrznej, która jest oddzielona od reszty akwenu Zatoki piaszczystym, podłużnym wypłyceciem, zwanym Ryfem Mew. Część lądowa Parku obejmuje całość Półwyspu Helskiego oraz wąski pas wybrzeża morskiego, ciągnący się od Białogóry do Władysławowa wraz z obszarem Karwieńskich Błot. Na południe od Władysławowa granica NPK obejmuje przymorskie fragmenty Kępy Swarzewskiej i Puckiej, pradolinnych obniżień Płutnicy i Redy do miejscowości Mechelinki. Powierzchnia lądowa obejmuje obszar położony w województwie pomorskim w powiecie puckim na terenie następujących gmin: Kosakowo, Krokowa, Puck oraz miast: Jastarnia, Hel, Puck i Władysławowo.

W zasięgu Nadmorskiego Parku Krajobrazowego (NPK) znajduje się **1988,30** ha. W celu zabezpieczenia NPK przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka wyznaczono otulinę parku – w jej zasięgu leży **1188,7** ha gruntów Nadleśnictwa Wejherowo.

Fot. 30 Nadmorski Park Krajobrazowy – tablica informacyjna w oddz. 223 o (I-ctwo Darżlubie)

Kwestie nazwy, obszaru, przebiegu granicy i otuliny w Nadmorskim Parku Krajobrazowym, szczegółowe cele ochrony oraz zakazy właściwe dla Parku dotychczas regulowało Rozporządzenie Wojewody Pomorskiego Nr 55/06 z dnia 15 maja 2006 roku w sprawie Nadmorskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2006r. Nr 58, poz. 1192 ze zm.). Z dniem 01 sierpnia 2009r., w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz. U. z 2009 r. Nr 92, poz. 753 ze zm.) parki krajobrazowe stały się jednostkami podlegającymi samorządowi województwa. Zgodnie z art. 16 ust. 3 znowelizowanej ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151 poz. 1220 ze zm.) „utworzenie parku krajobrazowego lub powiększenie jego obszaru następuje w drodze uchwały sejmiku województwa, która określa jego nazwę, obszar, przebieg granicy i otulinę, jeżeli została wyznaczona, szczególne cele ochrony oraz zakazy właściwe dla danego parku krajobrazowego lub jego części, wybrane spośród zakazów, o których mowa w art. 17 ust. 1, wynikające z potrzeb jego ochrony. Likwidacja lub zmniejszenie obszaru parku krajobrazowego następuje w drodze uchwały sejmiku województwa, po uzgodnieniu z właściwymi miejscowo radami gmin, z powodu bezpowrotnej utraty wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych oraz walorów krajobrazowych na obszarach projektowanych do wyłączenia spod ochrony”.

W związku ze zmianą ustawy o ochronie przyrody, wprowadzoną art. 150 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227), Rozporządzenie Wojewody Pomorskiego Nr 55/06 z dnia 15 maja 2006 roku w sprawie Nadmorskiego Parku Krajobrazowego należało dostosować do obowiązujących przepisów prawa, w związku z czym podjęto decyzję o wydaniu nowej uchwały regulującej całościowo kwestie związane z funkcjonowaniem Nadmorskiego Parku Krajobrazowego. Aktualnie obowiązująca dla NPK jest Uchwała Nr 142/VII/11 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 kwietnia 2011 r. w sprawie Nadmorskiego Parku Krajobrazowego.

Na mocy uchwały Sejmiku Województwa Pomorskiego z 31 maja 2010 roku, Nr 1185/XLVIII/10 z dniem 1 lipca 2010 powstał Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych z siedzibą w Słupsku. Nadmorski Park Krajobrazowy wchodzi w jego skład - jako jeden z siedmiu parków krajobrazowych go tworzących. Aktualnie Nadmorski Park Krajobrazowy nie ma zatwierdzonego planu ochrony.

3.5 Obszary Europejskiej Sieci NATURA 2000

Celem utworzenia sieci Natura 2000 jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt w skali Europy, ale też typowych, wciąż jeszcze powszechnie występujących siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla 9 regionów biogeograficznych (tj. alpejskiego, atlantyckiego, borealnego, kontynentalnego, panońskiego, makaronezyjskiego, śródziemnomorskiego, stepowego i czarnomorskiego). W Polsce występują 2 regiony: kontynentalny (96 % powierzchni kraju) i alpejski (4 % powierzchni kraju). Dla każdego kraju określa się listę referencyjną siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których należy utworzyć obszary Natura 2000 w podziale na regiony biogeograficzne.

Europejska Sieć Ekologiczna NATURA 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym od 1992 roku, w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej.

Według ustawy o ochronie przyrody (Art. 25, ust. 1) sieć obszarów Natura 2000 obejmuje:

- 1) obszary specjalnej ochrony ptaków;
- 2) specjalne obszary ochrony siedlisk i gatunków;
- 3) obszary mające znaczenie dla wspólnoty.

Polska zobowiązała się do wyznaczenia na swoim terytorium sieci Natura 2000 w Traktacie Ateńskim z 16 kwietnia 2003 roku, stanowiącym podstawę prawną przystąpienia Polski i dziewięciu innych krajów europejskich do Unii Europejskiej. Przepisy unijne stanowiące podstawę dla tworzenia sieci Natura 2000 zostały – choć nie w pełni – wprowadzone do polskiego prawa wraz z opublikowaniem ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody.

Przygotowania do wprowadzenia sieci Natura 2000 w Polsce rozpoczęły się już w końcu lat 90. Sporządzone zostały wówczas wstępne analizy zasobów siedlisk i gatunków wymagających ochrony w sieci. Prowadzone były także negocjacje na temat uzupełnienia przepisów unijnych o siedliska i gatunki wymagające ochrony w naszym kraju, a nieobecne w krajach starej UE i w konsekwencji też nieobjęte ochroną ówczesnego prawa unijnego. W działaniach tych uczestniczyli przede wszystkim naukowcy z Instytutu Ochrony Przyrody PAN z Krakowa i urzędnicy Ministerstwa Środowiska.

Eksperci z Centrum Informacji o Środowisku UNEP/GRID i Instytutu Ochrony Przyrody w Krakowie opracowali w 2001 roku „Koncepcję sieci Natura 2000 w Polsce”. Dokument ten zawierał wstępną identyfikację i opisy obszarów, wykazy siedlisk i gatunków oraz form ochrony na obszarach proponowanych do sieci, także mapy przedstawiające umiejscowienie tych obszarów. W propozycji tej ostoje zajmowały 13,5% powierzchni kraju.

W latach 2002-2003 koncepcja sieci Natura 2000 w Polsce rozwijana była przez Narodową Fundację Ochrony Środowiska współdziałającą z Instytutem Ochrony Przyrody PAN w Krakowie oraz Zakładem Ornitologii PAN w Gdańsku i Centrum GRID – Warszawa. Naukowcy z tych ośrodków otrzymywali dane od Wojewódzkich Zespołów Specjalistycznych, to jest grup specjalistów, głównie przyrodników powołanych przez wojewodów do tworzenia koncepcji sieci w poszczególnych województwach. Dane te były zestawiane w formularzach (tzw. Standardowych Formularzach Danych) wymaganych przez Komisję Europejską.

W trakcie tworzenia koncepcji sieci nie została przeprowadzona powszechna inwentaryzacja siedlisk i gatunków chronionych. Wszelkie prace oparte były na materiałach publikowanych – niekiedy bardzo dawno, dokumentacjach i wiedzy przyrodników współpracujących z wymienionymi organami.

W 2004 roku przeprowadzone zostały konsultacje społeczne, choć nie umożliwiły one szerokiego udziału społeczeństwa. Przygotowana koncepcja sieci obszarów chronionych została okrojona po interwencji Departamentu Wodnego MŚ oraz Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych. w efekcie w maju 2004 rząd polski przekazał Komisji Europejskiej skromną w stosunku do projektu wyjściowego koncepcję sieci obszarów siedliskowych Natura 2000, a w lipcu 2004 ukazało się rozporządzenie wyznaczające ostoje ptasie z podobnie okrojonym zestawieniem obszarów.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21.07.2004 roku w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 229, poz.2313) zawierało listę, na której znajdowały się 72 obszary specjalnej ochrony ptaków o łącznej powierzchni 3312,8 tys. ha (w tym obszary lądowe – 2433,4 tys. ha), co stanowi 7,8 % pow. kraju.

W 2006 roku Polska zgłosiła do Komisji Europejskiej specjalne obszary ochrony siedlisk. Nowe obszary specjalnej ochrony ptaków zgłoszono do konsultacji społecznych.

Następnie ukazało się Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Rozporządzenie to wyznaczyło 141 obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000.

Zasady funkcjonowania obszarów Natura 2000 reguluje w Polsce „Ustawa o ochronie przyrody” (Art. 32. 1, Art. 33. 1).

Dnia 12 grudnia 2008 roku Komisja Europejska uznała jako „tereny mające znaczenie dla Wspólnoty” (OZW) 177 obszarów z Polski i dodała do przyjętych wykazów będących załącznikami do Dyrektywy 92/43/EWG. Procedura ta potwierdza formalny status obszarów jako Natura 2000 oraz jest podstawą zobowiązania do ich ochrony.

We wrześniu 2009 roku po konsultacjach społecznych Rząd Polski przekazał do Komisji Europejskiej listę kolejnych projektowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW). W rezultacie Komisja Europejska zatwierdziła w drodze decyzji 823 obszary mające znaczenie dla Wspólnoty, które zaakceptował i przekazał Rząd Polski.

Obszary przesłane do Komisji Europejskiej, jako propozycja sieci Natura 2000 na terenie naszego kraju zostały ocenione przez Komisję Europejską pod kątem zapewnienia właściwego stanu ochrony wszystkim siedliskom przyrodniczym oraz gatunkom roślin i zwierząt, dla ochrony których Polska ma obowiązek tworzyć obszary Natura 2000”¹⁷.

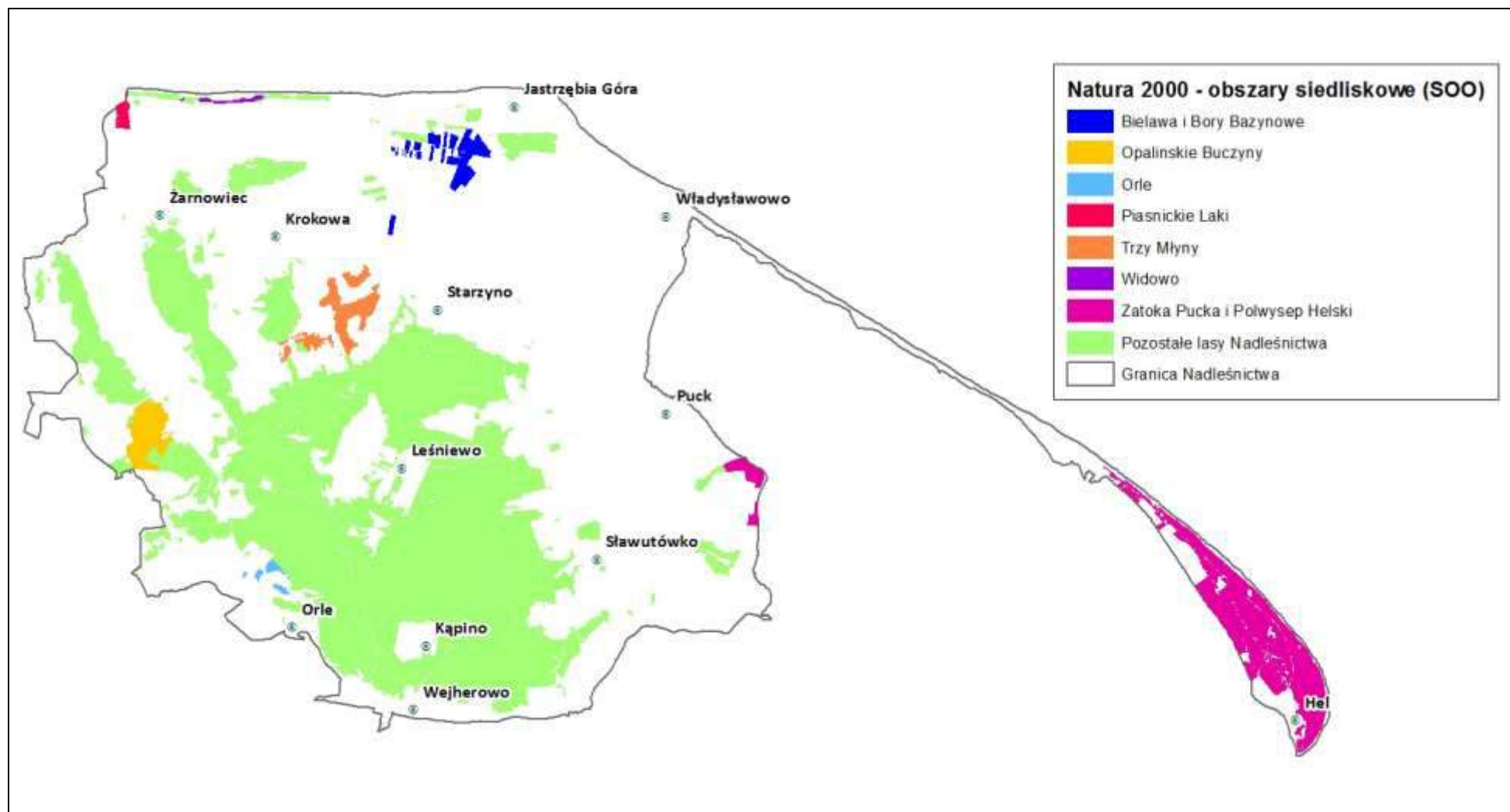
Obecnie w Polsce istnieje 145 obszarów specjalnej ochrony ptaków. Ich nazwy, lokalizację oraz cel i przedmiot ochrony podano w aktualnie obowiązującym Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. 2011 nr 25 poz. 133) oraz w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 29 marca 2012 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. 2012 nr 0 poz. 358).

Aktualny wykaz, nazwę, powierzchnię i lokalizację obszarów specjalnej ochrony siedlisk w Polsce zawiera „Decyzja wykonawcza Komisji z dnia 16 listopada 2012 r. w sprawie przyjęcia szóstego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny”¹⁸.

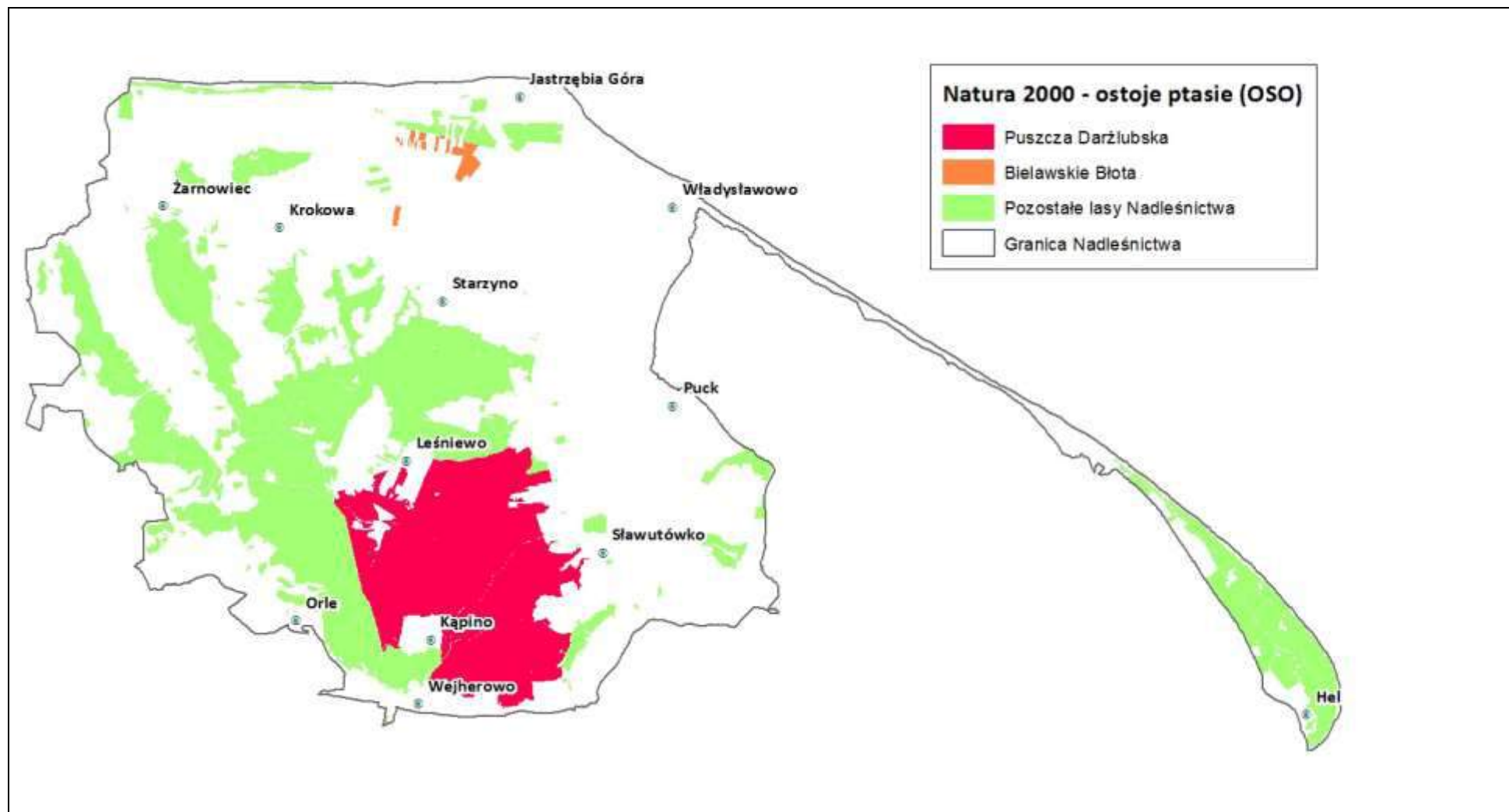
Obszary sieci Natura 2000 w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wejherowo przedstawia tematyczne mapki (Rys. 19, Rys. 20).

¹⁷ Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, www.gdos.gov.pl

¹⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32013D0023&qid=1408530468812>

Rys. 19 Lokalizacja lasów należących do sieci Natura 2000 – obszary siedliskowe (SOO) na terenie Nadleśnictwa Wejherowo

Rys. 20 Lokalizacja lasów należących do sieci Natura 2000 – ostoje ptasie (OSO) na terenie Nadleśnictwa Wejherowo

W zasięgu terytorialnego działania Nadleśnictwa Wejherowo występuje 10 następujących obszarów sieci Natura 2000 – przedstawia je poniższa tabela – przy czym „Kaszubskie Klify” nie znajduje się na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wejherowo.

Tabela 7. Obszary Natura 2000 występujące w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wejherowo

Kod	Nazwa	Typ	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia gruntów N-ctwa[ha]
PLH220063	Bielawa i Bory Bażynowe	obszar siedliskowy (SOO)	1341,5	312,58
PLB220010	Bielawskie Błota	ostoja ptasia (OSO)	1101,3	177,69
PLH220099	Opalińskie Buczyny	obszar siedliskowy (SOO)	355,7	349,98
PLH220019	Orle	obszar siedliskowy (SOO)	269,9	55,89
PLH220021	Piaśnickie Łąki	obszar siedliskowy (SOO)	1085	58,86
PLB220007	Puszcza Darżłubska	ostoja ptasia (OSO)	6452,6	6205,96
PLH220029	Trzy Młyny	obszar siedliskowy (SOO)	765,9	405,14
PLH220054	Widowo	obszar siedliskowy (SOO)	91,5	36,77
PLH220032	Zatoka Pucka i Półwysep Helski	obszar siedliskowy (SOO)	26484,8	1765,88
PLH220072	Kaszubskie Klify	obszar siedliskowy (SOO)	227,6	brak

Z podsumowania powierzchni poszczególnych obszarów Natura 2000 wynika, że sumaryczna powierzchnia obszarów w zasięgu sieci Natura 2000 występujących na gruntach Nadleśnictwa Wejherowo wynosi 9368,75 ha. Jednak faktycznie powierzchnia ta jest mniejsza i wynosi **9191,06 ha**, gdyż wyjaśnienia wymagają następujące kwestie:

- a) **Natura 2000 „Bielawa i Bory Bażynowe”** oraz **„Bielawskie Błota”** - obszary te nakładają się na powierzchni 177,69 ha. Z tego faktu wynika zmniejszenie o tą wartość sumarycznej powierzchni, jaką zajmują obszary Natura 2000 w Nadleśnictwie Wejherowo.
- b) **Natura 2000 „Opalińskie Buczyny”** – niewielka różnica pomiędzy ogólną powierzchnią a powierzchnią na gruntach Nadleśnictwa wynika z powodu, że częściowo do obszaru należą też grunty innej własności.
- c) **Natura 2000 „Kaszubskie Klify”** - obszar ten występuje w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wejherowo, jednak poza gruntami Lasów Państwowych.

Na obszarach Natura 2000 nie obowiązują specjalne zakazy. Istnieje jednak konieczność unikania działań mogących znacząco negatywnie wpłynąć na cele ochrony, dla jakich został ustanowiony. Oznacza to, że zabiegi gospodarcze prowadzone w lesie w ramach planowej gospodarki nie mogą pogarszać stanu siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt dla ochrony których dany obszar został wyznaczony.

W ostojach wymogiem jest utrzymanie tzw. właściwego stanu ochrony. Oznacza on zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody:

- właściwy stan ochrony gatunku – sumę oddziaływań na gatunek, mogącą w dającej się przewidzieć przyszłości wpływać na rozmieszczenie i liczebność jego populacji na terenie kraju lub państw członkowskich Unii Europejskiej lub naturalnego zasięgu tego gatunku, przy której dane o dynamice liczebności populacji tego gatunku wskazują, że gatunek jest trwałym składnikiem właściwego dla niego siedliska, naturalny zasięg gatunku nie zmniejsza się ani nie ulegnie zmniejszeniu w dającej się przewidzieć przyszłości oraz odpowiednio duże siedlisko dla utrzymania się populacji tego gatunku istnieje i prawdopodobnie nadal będzie istniało;
- właściwy stan ochrony siedliska przyrodniczego – sumę oddziaływań na siedlisko przyrodnicze i jego typowe gatunki, mogącą w dającej się przewidzieć przyszłości wpływać na naturalne rozmieszczenie, strukturę, funkcje lub przeżycie jego typowych gatunków na terenie kraju lub państw członkowskich Unii Europejskiej lub naturalnego zasięgu tego siedliska, przy której naturalny zasięg siedliska przyrodniczego i obszary zajęte przez to siedlisko w obrębie jego zasięgu nie zmieniają się lub zwiększają się, struktura i funkcje, które są konieczne do długotrwałego utrzymania się siedliska, istnieją i prawdopodobnie nadal będą istniały oraz typowe dla tego siedliska gatunki znajdują się we właściwym stanie ochrony.

Na podstawie skompletowanych danych o przedmiotach ochrony, należy dla każdego z nich określić, w formie konkretnych kryteriów, co należy rozumieć jako „właściwy stan ochrony” w konkretnym, rozpatrywanym obszarze. Jest to określenie docelowej wizji właściwego stanu ochrony gatunków/siedlisk przyrodniczych.

Konstruując kryteria „właściwego stanu ochrony” należy w pierwszym rzędzie wykorzystać informacje podane w opracowaniach dotyczących Ochrony Siedlisk i Gatunków – szczególnie w rozdziałach „Uprzywilejowany stan ochrony”. W tym celu należy dokonać porównania lokalnego stanu siedlisk (fizjonomii, składu i innych cech) ze „stanami uprzywilejowanymi”, przedstawionymi w tych opracowaniach. Stopień rozbieżności pozwala na ocenę stanu ochrony stanowisk danego siedliska na obszarze: od dobrej – jeśli rozbieżności nie ma lub jest niewielka, do złej – jeśli rozbieżność jest poważna.

Porównania tego należy dokonać w porozumieniu z lokalnymi lub krajowymi konsultantami naukowymi. Nie powinno ono być automatyczne. Poradniki opisują tylko najbardziej typowe sytuacje. Należy uwzględnić lokalną specyfikę, konkretne kryteria mogą być różne w różnych obszarach.

Kryteria „właściwego stanu ochrony siedliska przyrodniczego” powinny odnosić się do:

- zasobów ilościowych siedliska przyrodniczego, tj. jego powierzchni;
- struktury ekosystemu, np. właściwego składu gatunkowego;
- jakości siedliska przyrodniczego, np. różnorodności gatunkowej łąki, lasu;
- braku elementów ekologicznie obcych oraz braku wskaźników degeneracji;
- procesów gwarantujących funkcjonowanie ekosystemu; ich ciągłości i nie zaburzonego przebiegu.

Kryteria „właściwego stanu ochrony gatunku” powinny odnosić się do:

- zasobów ilościowych, tj. liczebności populacji gatunku,
- cech populacji gatunku, np. rozrodczości, śmiertelności, struktury wieku i płci,
- zasobów ilościowych i cech jakościowych siedliska gatunku.

Ostoja ptasia ma zapewnić ochronę i zachowanie populacji ptaków naturalnie występujących w stanie dzikim. O wyodrębnieniu obszarów służących ochronie ptaków w oddzielną kategorię zdecydowały przede wszystkim cechy biologii ptaków, zwłaszcza ich niezwykle silnie rozwinięta wędrowność. O ile chroniąc inne organizmy koncentrujemy się zazwyczaj na lokalnej populacji, to chroniąc ptaki nie można się ograniczać tylko do populacji lęgowych. Należy też pamiętać o ptakach okresu poza lęgowego, czyli przebywających na danym obszarze w czasie wędrówek i zimą. Dlatego właśnie OSO zajmują tak duże powierzchnie.

Szczegółowy opis poszczególnych obszarów Natura 2000 znajduje się w tzw. „standardowych formularzach danych” dostępnych dla każdego obszaru na stronie internetowej Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska – <http://natura2000.gdos.gov.pl>. Zawierają one m. in. informacje na temat chronionych w nich siedlisk, zwierząt itp.

Należy pamiętać o tym, że Obszar Natura 2000 jest specyficzną formą ochrony przyrody, w której ochronie podlega nie cały teren w granicach obszaru, ale tylko określone siedliska przyrodnicze, siedliska określonych gatunków i same gatunki. Jako "wartości" należy więc identyfikować występowanie odpowiednich gatunków i siedlisk przyrodniczych (w kategoriach A,B,C), a nie sam fakt objęcia lasu granicą obszaru Natura 2000.

W niniejszym opracowaniu przedstawiono obszary Natura 2000, które znajdują się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wejherowo.

3.5.1 Bielawa i Bory Bażynowe - PLH220063

Obszar ten jest położony w pasie nizin nadmorskich Pobrzeża Kaszubskiego, na wschodnim krańcu Wybrzeża Słowińskiego (zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski wg Kondrackiego), pomiędzy Jastrzębią Górą, Sławoszynem i Parszkowem, na południe od Ostrowa, 1,6-5,8 km od brzegu Bałtyku. Ostoja stanowi część obszaru węzłowego o znaczeniu międzynarodowym sieci ekologicznej ECONET.

Granica obejmuje współczesną pozostałość kopuły rozległego torfowiska bałtyckiego, które wraz z sąsiadującymi z nim na wschodzie jeziorami dystroficznymi tworzy kompleks torfowisk, nazywany tu Bielawą lub Bielawskimi Błotami. Ponadto w granicy obszaru znajdują się przyległe od zachodu i południa wilgotne łąki i łągi ciągnące się po Kanał Czarnej Wody oraz okalający torfowisko od północy, pas wydm nadmorskich oparty o niewielką wyspą morenę - Kępę Ostrowską. Obszar stanowi jeden spójny układ hydrologiczny. Całość powstała w systemie pradolinym Pradoliny Kaszubskiej i pochodzi z czasów ostatniego zlodowacenia. Wody gruntowe, zasilające łąki i przepływające w podłożu mineralnym pod kopułą torfową, spływają z pobliskich wysoczyzn morenowych. Samo złożo torfów wysokich i przejściowych kopuły Bielawy dawniej było od tych wód odcięte. Sytuacja została zmieniona w wyniku przeprowadzonej w latach 70-tych melioracji odwadniającej. Złożo torfu zalega na nierównych, zwydmionych, utworach wodnolodowcowych: piaskach różnoziarnistych, pyłach i iłach. Nieprzepuszczalne i słabo przepuszczalne utwory tworzą ciekłą warstwę na utworach przepuszczalnych. Obecnie, poprzez głęboko wcięte dna niektórych rowów

melioracyjnych, woda gromadzona w złożach torfu ma kontakt z wodą podziemną znajdującą się w mineralnym podłożu podtorfowym. Nierówne ukształtowanie podłoża mineralnego spowodowało, że warstwa torfu na Bielawie ma bardzo zróżnicowaną miąższość, a obecnie - w wyniku działalności dwóch katastrofalnych pożarów w latach 80-tych i 90-tych - na wyniesieniach podłoża pokłady torfu zostały przerwane i zastąpione przez cienką warstwę bezpostaciowego humusu. Najgrubsze i najcenniejsze pokłady torfów wysokich i przejściowych zachowały się w północno-centralnej części torfowiska, w obrębie dawnych wyrobisk z czasów przemysłowego pozyskiwania torfu (okres powojenny do lat 70-tych). W ostatnim 50-leciu mocno przekształcona została krawędź kopuły torfowiska: od zachodu i południa znajdują się dwa duże rowy melioracyjne: Kanał Bielawa i Kanał Ameryka, a po północnej krawędzi torfowiska biegnie pas przeciwpożarowy o szerokości ok. 20m, ze względów bezpieczeństwa stale utrzymywany w ugorze. W północnej części obszaru ciągnie się pasmo wydm zorientowane równoległe do brzegu morskiego, oddalonego o niecałe 2 km. Składa się ono z szeregu piaszczystych wyniesień i zagłębień międzywydmowych o zróżnicowanych kształtach. Piaszki eoliczne zalegają na gliniasto-piaszczystym podłożu pochodzenia glacialnego. Południowo-wschodnia część obszaru, leżąca pomiędzy krawędzią kopuły torfowiska a Kanałem Czarnej Wody, ma charakter niezbyt rozległej pradoliny wypełnionej głębokimi torfami niskimi o grubej warstwie powierzchniowego murszu. Całość doliny jest gęsto pocięta rowami melioracyjnymi, odprowadzającymi wodę do Kanału Czarnej Wody. W południowej części obszaru podłoże jest znacznie bardziej zasobne w składniki mineralne - ta część jest bezpośrednio zasilana wodami spływającymi z wysoczyzny morenowej. Znajdują się tam niewielkie obniżenia terenu z wysiękami. Teren jest zmeliorowany nielicznymi rowami, odprowadzającymi wodę do Kanału Ameryka, opasującego kopułę bielawskiego torfowiska od południa i połączonego z Kanałem Czarnej Wody.

Cały obszar nosi znamiona postępujących przemian przyrodniczo-krajobrazowych, związanych ze spadkiem wilgotności środowiska i obniżającym się poziomem wód gruntowych. Obszar obejmuje torfowisko Bielawa (zwane też Bielawskimi Błotami) wraz z przyległymi lasami i łąkami podmokłymi, tworzącymi spójną jednostkę hydrologiczną, a także przyległy od północy nadmorski bór bażynowy. Bielawa jest jednym z większych torfowisk wysokich typu bałtyckiego w Polsce. Rozległa kopuła torfowiska (blisko 600 ha), obecnie zdominowana jest przez wilgotne wrzosowisko z wrzoścem bagiennym (4010) - prawie 17%. Na obszarze otaczającym kopułę torfowiska znajduje się 13 siedlisk z zał. I Dyrektywy Siedliskowej, w tym jeziorka dystroficzne szeroko obrzeżone płem mszarnym (3160 i 7140) z udziałem gatunków wysokotorfowiskowych i bażyny czarnej *Empetrum nigrum*, niewielkie przygielkowiska (7150) z przygielką białą i brunatną *Rhynhospora alba* i *R. fusca* (gatunek z Polskiej Czerwonej Księgi), a także 2 siedliska priorytetowe - bory i lasy bagienne (91D0) i niewielkie płyty łągów olszowych (91E0). W zróżnicowanym ekosystemie wydm i zagłębień międzywydmowych wykształciły się bory bażynowe w pełnym spektrum ekologicznym: od najbardziej wilgotnych, bagiennych, na głębokim podłożu torfowym w pobliżu jezierek dystroficznych, do najbardziej suchych z dominacją chrobotków, na piaskach eolicznych. W niektórych zagłębieniach międzywydmowych zachowały się niewielkie torfowiska przejściowe i trzęsawiska na głębokim torfie (7140).

Flora naczyniowa omawianego obszaru liczy 323 gatunki, z czego 15 gatunków roślin objętych jest całkowitą ochroną prawną, 5 figuruje na czerwonej liście roślin zagrożonych w Polsce, 21 gat. znajduje się na czerwonej liście flory naczyniowej Pomorza Gdańskiego.

Charakterystyczne jest współwystępowanie gatunków o atlantyckim (14 gat.) oraz borealnym (13 gat.) typie zasięgu.

Podstawowym zagrożeniem dla całego obszaru "Bielawa i Bory Bażynowe" jest postępujące obniżanie się poziomu wód gruntowych, a co za tym idzie, osuszanie siedlisk, związane zarówno ze zmianą klimatu jak i odwadnianiem. Realnym zagrożeniem potencjalnym jest eutrofizacja środowiska i presja antropogeniczna, związane ze zmianą przeznaczenia gruntów na cele budowlane, rekreacyjne lub inne. W związku z zasilaniem części obszaru wodami spływającymi z wysoczyzn morenowych, duże znaczenie ma sposób gospodarowania terenami na wierzchołkach kęp wysoczyznowych. Dla terenów łąkowych podstawowym zagrożeniem jest zaniechanie użytkowania pastwiskowo-łąkowego i – w równym stopniu - intensyfikacja rolnictwa (w tym nadmierne nawożenie i koszenie). Dla obszarów leśno-zaroślowych podstawowym zagrożeniem jest prowadzenie zrębu zupełnego, wprowadzanie lub rozprzestrzenianie się gatunków obcych klimatycznie i geograficznie (w tym świerka), kształtowanie drzewostanów niezgodnych z siedliskiem. Dla obszarów torfowiskowych i wrzosowiskowych na torfie lub murszu, głównym zagrożeniem (oprócz osuszania) jest ekspansja roślin drzewiastych, przede wszystkim brzozy. Znaczące zagrożenie stanowią pożary oraz niekontrolowana, nadmierna penetracja przez ludzi lub wolno puszczane psy. Dla siedlisk wodnych głównym zagrożeniem jest zmiana trofii wód związana z antropogenicznym ich zanieczyszczeniem (w tym w wyniku wykorzystania rekreacyjnego zbiorników).

Obszar obejmuje: rezerwat przyrody "Bielawa" oraz ostoję Natura 2000 "Bielawskie Błota" (PLB220010). W całości znajduje się także w Nadmorskim Obszarze Chronionego Krajobrazu oraz otulinie Nadmorskiego Parku Krajobrazowego.

Obecnie dla omawianego obszaru jest sporządzony „Projekt Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 Bielawa i Bory Bażynowe PLH 220063”. Jednak nie jest on jeszcze zatwierdzony przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gdańsku.

3.5.2 Bielawskie Błota - PLB220010

Obszar Natura 2000 „Bielawskie Błota”, jest ostoją ptasią, położoną w północnej części województwa pomorskiego, między wsiami Ostrowo, Sławoszyno i Mierszyno. Na terenie Nadleśnictwa Wejherowo na całym obszarze pokrywa się z poprzednio omówionym obszarem „Bielawa i Bory Bażynowe”. Zawiera też w sobie rezerwat przyrody „Bielawa” i w całości znajduje się w otulinie Nadmorskiego Parku Krajobrazowego.

„Bielawskie Błota” są ostoją ptasią o randze krajowej Występuje tu co najmniej 9 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 4 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla **łęczak** (PCK) i **sowy błotna** (PCK). W okresie przelotów stosunkowo duże koncentracje osiąga żuraw. Na „Bielawskich Błotach” występuje traszka grzebieniasta (Dyrektywa Siedliskowa, zał. II) oraz zespół cennych bezkręgowców wodnych: ważki *Leucorrhinia pectoralis* (Dyrektywa Siedliskowa, zał. II), *L. albifrons* (Konwencja Berneńska), *L. dubia* (gatunek parasolowy dla torfowisk wysokich), *Aeschna subarctica elisabethae* (tyrfobiont, Polska Czerwona Lista), *Aeschna juncea* (Polska Czerwona Lista), pluskwiak *Notonecta lutea* (gatunek parasolowy dla torfowisk wysokich), największa krajowa wodopójka - *Hydrachna geographica* (bardzo rzadki w Polsce). Wśród drobnych zwierząt na największą uwagę zasługuje rzęsorek mniejszy *Neomys anomalus* oraz

wspomniana wyżej traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, umieszczone w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt.

Przedmiotem ochrony w omawianym obszarze jest populacja łączaka (*Tringa glareola*) oraz żurawia (*Grus grus*). Odnośnie łączaka oceniono, że można się spodziewać, że przywrócenie stabilnej populacji lęgowej nastąpi na drodze naturalnej rekolonizacji obszaru ostoi pod warunkiem kontynuowania regeneracji siedlisk optymalnych dla gatunku poprzez utrzymywanie wysokiego stanu uwodnienia siedlisk, usuwanie murszu w miejscach jego zwartego występowania oraz zachowanie bezleśnego charakteru krajobrazu.

Fot. 31 Żuraw (*Grus grus*) w ptasiej ostoi Natura 2000 „Bielawskie Błota”

Stwierdzono, że stan ochrony żurawia w okresie lęgowym jest właściwy i należy go zachować. Jest to możliwe w wyniku kontynuowania podejmowanych od lat zabiegów ochrony czynnej, głównie poprzez utrzymywanie wysokiego stanu uwodnienia siedlisk, utrzymywanie infrastruktury przeciwpożarowej we właściwym stanie i koszenie łąk. Natomiast stan ochrony żurawia w okresie wędrowki określono jako niezadawalający, pomimo, że obecnie zgrupowanie migracyjne żurawi jest liczne i jego liczebność ma niewielką tendencję zwyżkową. Zagrożenia te już w tej chwili doprowadziły do pogorszenia się stanu siedlisk w obszarze funkcjonalnie związanym z ostoją, chociaż nie spowodowało to na razie zmniejszenia zgrupowania wędrownych żurawi. Celem jest więc zatrzymanie niekorzystnych zjawisk, głównie na terenie otaczającym ostoję, w szczególności zatrzymanie procesu zmiany sposobu użytkowania gruntów z rolnego na nierolny, ograniczenie procesu zabudowy o charakterze mieszkaniowym, rekreacyjnym i przemysłowym, zahamowanie procesu fragmentacji krajobrazu rolniczego poprzez zabudowę i infrastrukturę oraz rygorystyczną likwidację samowoli budowlanej.

Myśliwi w ostoi ptasiej mają ważną i pozytywną rolę w utrzymywaniu na niskim poziomie populacji drapieżników lęgów żurawia (lis, jenot, szop pracz). Redukcję przez myśliwych tych zwierząt zapisano w planie zadań ochronnych.

Dla obszaru Natura 2000 „Bielawskie Błota” obowiązuje plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dn. 11.06.2014r¹⁹. Plan zadań ochronnych obowiązuje przez 10 lat.

Fot. 32 Obszar Natura 2000 „Bielawskie Błota” – tablica informacyjna w oddz. 20w (I-ctwo Starzyno)

3.5.3 Opalińskie Buczyny - PLH220099

Obszar Natura 2000 „Opalińskie Buczyny” to niewielki fragment strefy krawędziowej Wysoczyzny Żarnowieckiej na południowym brzegu Jez. Żarnowieckiego. W zarządzie Nadleśnictwa Wejherowo leży w całości na terenie leśnictwa Rybno w obrębie Kolkowo. Obszar bardzo silnie urozmaicony geomorfologicznie z licznymi rozcięciami erozyjnymi, niszami źródliskowymi i głazowiskami. Występują tu znaczne spadki terenu oraz różnice wysokości względnych, których wartość przekracza 100 m. W południowej części obszaru znajdują się doliny z dwoma niewielkimi strumieniami uchodzącymi do Piaśnicy. Zasila je kilka czynnych źródeł oraz obszarów wysiękowych częściowo na trawertynach (martwica wapienna). Dominujące są tu układy ekologiczne lasów bukowych - kwaśna buczyna niżowa i żyzna buczyna pomorska, obejmujące obszary wokół źródeł i wododziały. Niewielkie fragmenty lasów grądowych i lęgowych zlokalizowane są w dolinach strumieni oraz na dość znacznym obszarze wysiękowym we wschodniej części ostoi.

¹⁹ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 11 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bielawskie Błota PLB220010 (Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego z dn. 07.07.2014, poz. 2318)

Ostoja obejmuje unikatowe w skali kraju i niżu europejskiego, a przy tym dobrze zachowane, zbiorowiska źródliskowe. Bardzo cenne są też łągi olszowo-jesionowe i jesionowo - wiązowe na trawertynach. Na uwagę zasługuje znaczny obszar niewiele zniekształconych lasów bukowych, w tym żyznej buczyny pomorskiej. Obszar stanowi przestrzenne i merytoryczne uzupełnienie innych obiektów tego typu w regionie, które związane są z strefami krawędziowymi wysoczyzn morenowych. Omawiany teren jest jednocześnie stanowiskiem szeregu rzadkich, ginących i objętych ochroną prawną gatunków roślin i zwierząt, w tym taksonów o podgórsko-górskim charakterze zasięgu.

Dla obszaru Natura 2000 „Opalińskie Buczyny” nie obowiązuje plan zadań ochronnych. Aktualnie nie jest też sporządzony projekt planu zadań ochronnych. W granicach obszaru Natura 2000 nie występują inne powierzchniowe formy ochrony przyrody.

3.5.4 Orle - PLH220019

Obszar Natura 2000 „Orle” to fragment kompleksu łąkowo-torfowiskowego wykształconego na największym w Polsce złożu postglacjalnych, jeziornych osadów wapiennych (miąższość 6,7 m) zalegających w Pradolinie Redy. W osadach stwierdzono ponad 50% udział węgla wapnia. W części stropowej profilu litostratygraficznego znajduje się torf o miąższości 1,5 m. Dominującym typem roślinności porastającej ten obszar są zbiorowiska nieleśne, głównie łąkowe.

Jest to najlepiej zachowany fragment torfowiska nawapiennego w Pradolinie Redy, wykształcony na grubych pokładach gytii i kredy jeziornej. Charakteryzuje się bogatą mozaiką zbiorowisk łąkowych i żyznych torfowisk przejściowych, będących wyrazem zróżnicowania występujących tu siedlisk. Zespoły *Juncetum subnodulosi* i *Cirsio-Polygonetum* (przy wschodniej granicy zasięgu) w postaci nawapiennej, stanowią najlepiej zachowane i największe powierzchniowo zasoby tych syntaksonów na Pomorzu. Występują tu zróżnicowane siedliskowo i florystycznie zbiorowiska szuwarów turzycowych. Bardzo bogata jest flora roślin naczyniowych i zarodnikowych z obecnością wielu rzadkości botanicznych. W tym szeregu gatunków uznawanych za relikty glacialne oraz rzadkich i zagrożonych w kraju i regionie, w populacjach często liczących setki i tysiące egzemplarzy a ponadto 2 gatunki roślin z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Stwierdzono tu rzadko notowane na innych obszarach niektóre gatunki (np. storczykowate - rodzaj *Dactylorhiza*) w populacjach reprezentujących szereg podgatunków i odmian, co ma znaczenie dla zachowania puli genowej taksonów.

Przedmioty ochrony tj. siedlisko o kodzie **7230** (Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk) oraz gatunki roślin: **lipiennik Loesela** (*Liparis Loeselii*) i **haczykowiec błyszczący** (*Hamatocaulis vernicosus*) występują w zasadzie w obrębie najlepiej zachowanej, północnej części torfowiska i zarazem obszaru, w jego przykrawędziowej strefie. Niewielkie płyty siedliska 7230 zlokalizowane są w południowej części obszaru. Siedlisko w obrębie północnej części, obszaru charakteryzuje się dobrym wykształceniem charakterystycznych cech tj. fizjonomią, strukturą gatunkową itp. Na uwagę zasługuje dobrze rozwinięta warstwa mszysta z licznymi gatunkami mchów brunatnych. Siedlisko zajmuje zwarty, niepofragmentowany obszar o pow. ponad 30 ha co należy do rzadkości w skali całego kraju.

Na podstawie przeprowadzonych w roku 2011 badań terenowych, na potrzeby planu zadań ochronnych (PZO), stan siedliska 7230 oceniono jako niezadawalający (U1). Przy czym

w stanie właściwym (FV) pozostaje ok. 30% jego powierzchni. Stan zachowania populacji lipiennika Loesela i haczykowca błyszczącego określona jako niezadawalający (U1). Czynnikiem mającym główny wpływ na taką ocenę były ekspansja drzew i krzewów oraz ekspansja trzciny i ziołorośli na skutek nieznacznie zmienionych w przeszłości warunków wodnych.

Fot. 33 Obszar Natura 2000 „Orle” – tablica informacyjna w oddz. 14f (I-ctwo Orle)

W trakcie prowadzonych w 2011 roku prac na potrzeby PZO ustalono, że występujące w obszarze płaty zbiorowisk zdominowanych przez trzęślicę modrą błędnie zaklasyfikowano jako siedlisko 6410. W rzeczywistości są to zbiorowiska zastępcze w obrębie zdegradowanych fragmentów torfowisk nie kwalifikujące się jako łąki trzęślicowe. W trakcie tych samych prac ustalono że w przeszłości płaty siedliska 7230 z licznym udziałem torfowców błędnie zaklasyfikowano jako siedlisko 7140.

Omawiany obszar na gruntach Nadleśnictwa Wejherowo w całości położony jest w obszarze chronionego krajobrazu „Pradolina Redy-Łeby”. Poza gruntami Nadleśnictwa na niewielkim fragmencie leży też w obszarze chronionego krajobrazu „Puszczy Darżlubskiej”.

Dla obszaru Natura 2000 „Orle” obowiązuje plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dn. 19.09.2013r²⁰. Plan zadań ochronnych obowiązuje przez 10 lat.

²⁰ Zarządzenie Nr 34/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 19 września 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Orle PLH220019 (Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego z dn. 26.09.2013, poz. 3405)

3.5.5 Piaśnickie Łąki - PLH220021

Obszar obejmuje fragment Równiny Błot Przymorskich. Jest ona pokryta w niewielkiej części zmienno-wilgotnymi łąkami i szuwarami. W granicach obszaru znajdują się starorzecza Piaśnicy położone wśród urozmaiconej mozaiki zbiorowisk roślinności nieleśnej i leśnej (lasy głównie brzozowo-dębowe). Wśród nich pojawiają się płaty zarośli wierzbowych i woskownicy europejskiej. W granicach obszaru, ale poza zasięgiem terytorialnym Nadleśnictwa Wejherowo, znajduje się także torfowisko wysokie „Wierzchucińskie Bagno”, niezalesione wydmy w okolicy ujścia Piaśnicy, estuarium Piaśnicy oraz fragment brzegu morskiego.

Jest to unikatowy kompleks łąkowych, szuwarowych, zaroślowych oraz leśnych zbiorowisk roślinnych, charakterystycznych w przeszłości dla tego regionu. Fragmenty obszaru chronione w rezerwach („Piaśnickie Łąki i poza zasięgiem Nadleśnictwa Wejherowo – „Długosz Królewski w Wierzchucinie”) są dobrze zachowane i bardzo wartościowe. Natomiast pozostała część obszaru daje duże możliwości renaturyzacji.

Stwierdzono tu 10 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Wśród nich bogate florystycznie łąki trzęślicowe (jedyne stanowisko dobrze zachowanych łąk trzęślicowych na Pomorzu), młaki niskoturzycowe (w tym zbiorowisko *Caricetum buxbaumii*), psiary niżowe, zarośla *Myrica gale* i lasy brzozowo-dębowe. Na terenach leśnych wyróżniono regenerujące torfowisko wysokie z borem i brzeziną bagienną. Niektóre z wymienionych zbiorowisk mają tu jedyne stanowiska na Pobrzeżu Bałtyku, inne występują na wschodniej granicy zasięgu. Bardzo bogata i zróżnicowana pod względem ekologicznym flora roślin naczyniowych (265 gatunków), w tym ok. 20 taksonów uznawanych za zagrożone w Polsce i na Pomorzu. Poza tym jedyne lub jedno z nielicznych na Pomorzu stanowisko kosaćca syberyjskiego (*Iris sibirica*) - najliczniejsza populacja w Polsce północnej. Z rzadkich roślin wymienia się tu: mieczyk dachówkowaty (*Gladiolus imbricatus*), turzyca *Buxbauma* (*Carex buxbaumii*), turzyca Hartmana (*Carex hartmanii*), fiołek mokradłowy (*Viola persicifolia*), selernica żytkowana (*Cnidium dubium*), okrzyk łąkowy (*Laserpitium prutenicum*).

W zasięgu Nadleśnictwa Wejherowo obszar ten w całości pokrywa się z rezerwatem przyrody „Piaśnickie Łąki” i ponadto obejmuje dwa wyłączenia leśne: oddz. 31 g oraz 29 s. leśnictwa Lisewo (obręb Kolkowo).

Dla całego obszaru Natura 2000 „Piaśnickie Łąki” obowiązuje plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dn. 17.04.2014r²¹. Plan zadań ochronnych obowiązuje przez 10 lat.

3.5.6 Puszcza Darżłubska - PLB220007

Obszar stanowi duży, zwarty kompleks leśny, ograniczony od północy Równiną Błot Nadmorskich (Bielawskie i Karwieńskie Błota), od wschodu brzegiem Zatoki Puckiej, od południa pradoliną rzeki Redy, a od zachodu nieregularnie biegnącą rynną jeziora Żarnowieckiego i częściowo doliną Piaśnicy. Występuje tu bardzo urozmaicona rzeźba terenu. Obszary równinne i faliste stanowią około 50% powierzchni, resztę - tereny pagórkowate.

²¹ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 17 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Piaśnickie Łąki PLH220021 (Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego z dn. 12.05.2014 r., poz. 1816)

„Puszcza Darżłubska” należy do zlewni kilku rzek: Czarnej Wody, Płutnicy, Piaśnicy, Redy i Gizdepki. W drzewostanach dominuje sosna, a na drugim miejscu jest buk.

Występuje tu co najmniej 13 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej, ponadto 3 gatunki zamieszczone zostały na liście ptaków zagrożonych w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt.

Jest to największy obszar Natura 2000 jaki wyznaczono na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wejherowo – jego powierzchnia wynosi 6452,6 ha. Z tego też względu ma duże znaczenie w prowadzeniu bieżącej gospodarki leśnej w Nadleśnictwie.

Głównym przedmiotem ochrony w omawianym obszarze są dwa gatunki ptaków: **włochatka** (*Aegolius funereus*) oraz **muchotówka mała** (*Ficedula parva*). Na terenie tej ostoi ptasiej konieczna jest modyfikacja gospodarki leśnej pod kątem ochrony tych gatunków. Powinno się to odbywać poprzez dążenie do utrzymywania na dotychczasowym poziomie udziału drzewostanów dojrzałych, choć ze względu na przestrzenno-wiekową dynamikę zasobów leśnych, dopuszczalne jest jego okresowe zmniejszenie, nie więcej jednak niż o 15%. Do powierzchni tej dolicza się także kępy starodrzewia nie stanowiące osobnych wydzieleń – tzw. powierzchnie referencyjne. W odniesieniu do terminów wykonywania zabiegów gospodarczych, poprzez nieprowadzenie wycinki drzew w ramach cięć rębnych i trzebieży w okresie lęgowym włochatki (od 1 marca do 31 lipca) w miejscach stwierdzonego lub prawdopodobnego jej gniazdowania (do 50 m od zajętych dziupli, a także miejsc stwierdzenia – w ramach corocznego monitoringu stanu ochrony włochatki – samców odzywających się głosem godowym lub przynajmniej dwukrotnego stwierdzenia (w ramach tego monitoringu) samców odzywających się głosem terytorialnym). W trakcie wykonywania zabiegów gospodarczych powinna być kontynuowana dotychczasowa dobra praktyka, czyli pozostawianie w lesie drzew dziuplastych. W tym miejscu należy wspomnieć, że za wykonanie monitoringu występowania chronionych ptaków odpowiedzialna jest Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku we współpracy z Nadleśnictwem Wejherowo.

Fot. 34 Włochatka (*Aegolius funereus*). Źródło: Internet

Gatunkiem kluczowym dla utrzymania stanowisk dla włośchatki jest dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*). Gatunki te są z sobą powiązane w ten sposób, iż często włośchatka zasiedla dziuple kute przez dzięcioła czarnego. Włośchatka jako gatunek dla którego utworzono ostoję musi być objęta monitoringiem, który ma za zadanie wykrywanie zagrożeń, ocenę populacji oraz stan zachowania jej siedlisk. Stąd do oceny jakości siedliska należy objąć monitoringiem także dzięcioła czarnego, jako gatunek tworzący potencjalne miejsca gniazdowe dla włośchatki. Ewentualny spadek liczebności dzięcioła czarnego może być sygnałem poprzedzającym pogarszanie się stanu populacji włośchatki. Zatem pożądanym byłoby zainwentaryzowanie dziupli dzięcioła czarnego i traktowanie ich jako potencjalnych miejsc gniazdowania włośchatki, a co się z tym wiąże – z ich ochroną.

Włośchatka podlega w Polsce ochronie ścisłej oraz jest gatunkiem wymagającym ochrony czynnej. Aktualnie wymaga też tworzenia strefy ochrony całorocznej²² - do 50 m od gniazda

Obszar Natura 2000 „Puszcza Darżłubska” prawie w całości znajduje się w zasięgu obszaru chronionego krajobrazu o tej samej nazwie – Puszczy Darżłubskiej.

Fot. 35 Obszar Natura 2000 „Puszcza Darżłubska” – tablica informacyjna w oddz. 39j (I-ctwo Orle) przy ścieżce rowerowej biegnącej wzdłuż ruchliwej drogi nr 218 (tzw. Krokowskiej)

Dla całości obszaru Natura 2000 „Puszcza Darżłubska” obowiązuje plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dn. 9.05.2014r²³. Plan zadań ochronnych obowiązuje przez 10 lat.

²² 5. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2011 nr 237 poz. 1419)

3.5.7 Trzy Młyny - PLH220029

Obszar obejmuje teren źródłiskowy małej rzeki przymorskiej - Czarnej Wody (Czarnej Wdy), z bardzo licznymi, rozległymi niszami źródłowymi oraz dolinę dolnego biegu tej rzeki. Długość strugi wynosi 19,9 km. Początek biegu znajduje się poza obszarem Natura 2000, około 600 m na południe od granicy obszaru, na zachód od drogi wojewódzkiej nr 218. W granicach obszaru Natura 2000 rzeka płynie na odcinku 6,5 km (około 1/3 długości) od wysokości 26 do 4,5 m n.p.m. (spadek 3,3‰). Na południe od Świecina u podnóża stoków występują cyrki źródłowe charakteryzujące się silną erozją wsteczną. Prawie od samych źródeł bieg Czarnej Wody jest wyprostowany, a dno doliny zmeliorowane z gęstą siecią rowów. Szerokość doliny wynosi od 50m do 600 m, przy czym charakter przełomowy ma tylko w pobliżu mostu na drodze wojewódzkiej nr 218. Znajdują się też dawne piętrzenia młyńskie oraz stawy z hodowlą ryb (pstrąg tęczy, węgorz).

Starsze podłoże obszaru stanowi fragment platformy wschodnioeuropejskiej z niesfałdowanymi utworami paleozoicznymi i mezozoicznymi. Przykryte są one utworami trzeciorzędowymi, z których na uwagę zasługuje mioceńska warstwa brunatno-węglowa oraz gruba warstwa utworów czwartorzędowych pochodzenia lodowcowego. Kilkukrotna transgresja lądolodu skandynawskiego uformowała ostateczne oblicze geologiczne tych terenów. Środek obszaru zajmuje rynna glacialna będąca przedłużeniem rynny Jez. Dobrego. Jest to pradolina powstała w wyniku erozyjnej działalności wód polodowcowych w czasie deglacjacji o schyłku plejstocenu w ostatniej gardzieńskiej fazie zlodowacenia bałtyckiego. Posiada ona równe, płaskie dno i strome zbocza. Dno przykrywają osady biogeniczne (torfy i utwory mułowo-torfowe). Pradolina rozcina Wysoczyznę Żarnowiecką zbudowaną z naprzemianległych glin zwałowych i utworów fluwioglacjalnych. Część Wysoczyzny na południe od pradoliny można zaliczyć do Kępy Puckiej. Tylko niewielki fragment obszaru „Trzy Młyny” w pobliżu Świecina obejmuje wierzchowinę Kępy – granice obejmują głównie strefę krawędziową. Na dnie doliny można wyróżnić trzy niewielkie wydłużone wyniesienia o charakterze ozów z piaskami i żwirami. Najbardziej strome fragmenty, w tym jary dochodzące do pradoliny zawierają piaski i gliny deluwialne, w łagodniej nachylonych fragmentach występują piaski i żwiry wodnolodowcowe. Strefy krawędziowe wyróżniają się dużym nachyleniem terenu i wysokościami względnymi. Różnica wysokości między dnem doliny a wierzchowiną wysoczyzny sięga nawet do 50 m. Istnieje więc zagrożenie erozją. Występują tu gleby brunatne właściwe i wylugowane, wytworzone z piasków gliniastych naglinowych i glin zwałowych średnich i ciężkich. Stwierdzono też unikatowe na Pomorzu gleby typu **pararędzin wapiennych**.

Około jedną czwartą obszaru zajmuje płaskie dno doliny Czarnej Wody z wilgotnymi łąkami i płatami lasów łąkowych. Pozostałą część zajmują głównie lasy bukowe porastające strome zbocza wysoczyzny. Jedynie niewielkie fragmenty na stokach o najmniejszym nachyleniu oraz wierzchowina wysoczyzny koło Świecina jest użytkowana jako grunty orne. Głęboko położona dolina o półnaturalnym krajobrazie posiada wysokie walory wizualne.

W obszarze stwierdzono 5 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Szczególnie cenne są dobrze zachowane łągi olszowo-jesionowe, często w postaci źródłiskowej. Ponadto występują tu zróżnicowane, liczne zbiorowiska źródłiskowe, a także płaty żyznych i kwaśnych buczyn typowo wykształconych, nawapienne łąki

²³ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska W Gdańsku z dnia 9 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Darżłubska PLB220007 (Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego z dn. 19.05.2014 r., poz. 1920)

i ziołorośla. Ogółem rodzaje siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG zajmują ponad 80 % obszaru. Odnotowano tu liczne stanowiska rzadkich i ginących gatunków roślin naczyniowych. Jest to jedno z najbardziej na północ wysuniętych stanowisk roślin o podgórskim charakterze zasięgu w Polsce. Występuje tu rzadki w skali kraju **rzęsorek mniejszy** (*Neomys anomalus*).

Fot. 36 Obszar Natura 2000 „Trzy Młyny” – tablica informacyjna w oddz. 36 I (I-ctwo Starzyno)

W środkowej części obszaru znajdują się trzy młyny: Młyn Lisewski, Połchowski (Polkowicki) i Robaczewski. Obiekty te leżą w strefie ochrony konserwatorskiej i postulowane jest wpisanie ich do rejestru zabytków Województwa Pomorskiego²⁴.

W badaniach ichtiofauny górnego biegu Czarnej Wdy nie stwierdzono gatunków ryb wymienionych w załączniku do Dyrektywy Siedliskowej. Dominują ciernik i cierniczek.

Dla całości obszaru Natura 2000 „Trzy Młyny” obowiązuje plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dn. 19.05.2014r²⁵. Plan ten obowiązuje przez 10 lat i przewiduje m. in. działania dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania. Wskazania te dotyczą terenów leśnych w zarządzie Nadleśnictwa Wejherowo – szczegółowo są opisane w Załączniku nr 5 do wspomnianego zarządzenia, wraz z lokalizacją (oddział, pododdział). Trzeba w tym miejscu zaznaczyć, że choć wskazane są konkretne wydzielenia leśne to zadania ochronne dotyczą fragmentu chronionego siedliska, które niekoniecznie musi zajmować całe wskazane wydzielenie.

²⁴ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, zatwierdzone uchwałą nr III/23/2010 Rady Gminy Krokowa z dnia 29 grudnia 2010 r, Dz. Urz. Woj. Pom. z dnia 23.01.2012, poz. 300

²⁵ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 19 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Trzy Młyny PLH220029 (Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego z dn. 06.06.2014 r., poz. 2090)

Zasadniczo ustanowione zadania ochronne skupiają się na wymienionych poniżej działaniach w odniesieniu do płatów chronionych siedlisk w danym wyłączeniu leśnym.

Działania wspólne dla następujących siedlisk przyrodniczych: 9110 - Kwaśne buczyny (Luzulo-Fagetum) oraz 9160 - Grąd subatlantycki (Stellario-Carpinetum):

- niestosowanie rębni zupełnych a rębni złożonych,
- niewprowadzanie gatunków obcych geograficznie i ekologicznie,
- zwiększenie zasobów martwego drewna w lesie (docelowo 20 m³/ha siedliska w całym obszarze w perspektywie ponad 10-letniej),
- w każdym wydzieleniu użytkowanym rębnie zwiększenie udziału drzew w wieku powyżej 100 lat (docelowo około 10% miąższości drzew powyżej wieku rębnego w perspektywie ponad 10-letniej), w postaci pozostawienia do naturalnego rozpadu przestojów w biogrupie,
- stopniowe ograniczanie udziału sosny w drzewostanie (docelowo poniżej 10% w perspektywie ponad 10-letniej),
- usuwanie świerka z obszaru rezerwatu przyrody „Źródlika Czarnej Wody” wchodzącego w skład omawianego obszaru Natura 2000, z wyniesieniem biomasy poza rezerwat,

Poza tym:

- w przypadku kwaśnych buczyn (9110) popieranie naturalnych odnowień bukowych, a w przypadku ich braku sztuczne dosadzanie sosną zwyczajną do max. 10% ogólnego udziału w drzewostanie,
- w stosunku do grądów (9160) zwiększenie udziału graba za pomocą protegowania jego naturalnego odnowienia i dosadzanie w lukach oraz zmniejszanie udziału buka, dosadzanie luk dębem szypułkowym,
- w odniesieniu do łęgów (91E0) wyłączenie z prac gospodarczo – hodowlanych, umożliwienie naturalnej sukcesji oraz usuwanie świerka.

Jak już wspomniano wyżej, obszar Natura 2000 w całości zawiera w sobie rezerwat przyrody „Źródlika Czarnej Wody” oraz jego otulinę. Otulina rezerwatu a zarazem fragment obszaru Natura 2000 znajduje się w obszarze chronionego krajobrazu „Puszcza Darżłubska”.

3.5.8 Widowo - PLH220054

Obszar Natura 2000 „Widowo” całkowicie pokrywa się z omówionym już wcześniej rezerwatem przyrody „Widowo” (3.2.5).

Dla rezerwatu przyrody „Widowo” sporządzony jest przez BULiGL projekt planu ochrony rezerwatu. Nie jest on obecnie zatwierdzony, natomiast uwzględnia zakres planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Widowo”, o którym mowa w art. 28, ust. 10 Ustawy o ochronie przyrody. Zatem niejako zastępuje on oddzielny plan zadań ochronnych.

3.5.9 Zatoka Pucka i Półwysep Helski - PLH220032

Obszar Natura 2000 „Zatoka Pucka i Półwysep Helski” obejmuje Półwysep Helski wraz z Zatoką Pucką Wewnętrzną oraz fragmentem wybrzeża od Władysławowa do Mechelinek (Kępy Oksywskie). Przeważającą część obszaru zajmuje obszar morski (82,05%). Obszar lądowy na gruntach Nadleśnictwa Wejherowo występuje na Półwyspie Helskim (leśnictwo Jastarnia w całości) oraz fragment leśnictwa Darżlubie na nadmorskim brzegu w okolicach Rzucewa.

Rzeźba terenu jest efektem działania lądolodu, zmodyfikowana przez współczesne procesy morfogenetyczne. Dominujące formy to fragmenty kęp pochodzenia morenowego i pradoliny wyerodowane przez wody roztopowe lądolodu, a przede wszystkim obszar płytkiej zatoki i forma mierzejowa typu kosy, wysunięta daleko w morze. Spotyka się tu specyficzny typ niskiego, bagiennego wybrzeża morskiego oraz mierzejowe (wydmowe) wybrzeże na Mierzei Helskiej, o charakterze akumulacyjnym. Znajdują się tu ciągi wydmore położone równoległe do linii brzegowej. Odmienny charakter ma klif wykształcony na brzegu Zatoki Puckiej, na krawędzi Kepy Swarzewskiej i Kepy Puckiej oraz koło Ostonina. Jest to obecnie w dużej części klif żywy, z zachodzącymi zjawiskami abrazji, z typowymi dla tego siedliska zbiorowiskami roślinnymi, w kilku odcinkach dobrze wykształconymi. Obecne są także fragmenty z zachowanymi płatami zbiorowisk zaroślowych i leśnych w relatywnie dobrym stanie zachowania. Na półwyspie Helskim dominują bory sosnowe i acidofilne dąbrowy, fragmentarycznie zachowały się murawy napiaskowe. W Zatoce Puckiej występują łąki podwodne. W ujściach pradolin dominuje roślinność nieleśna z przewagą łąk słonoroślowych.

Obszar ważny dla zachowania dużej, płytkiej zatoki morskiej i związanych z nią morskich biotopów. Rejon Zatoki Puckiej jest miejscem najliczniejszych w Polsce obserwacji i złowień migrujących ssaków morskich: foki szarej i morświna. Godne uwagi są różnorodność i bogactwo zespołów roślin i zwierząt dennych w Zatoce Puckiej. Obszar jest także ważny dla ptaków migrujących oraz zapewnia ochronę znaczącego fragmentu klifów na wybrzeżu Bałtyku w miejscach przylegania kęp wysoczyznowych.

Wśród przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 wymienia się chronione siedliska przyrodnicze takie jak:

- 1210 Kidzina na brzegu morskim
- 1230 Klify nadmorskie na wybrzeżu Bałtyku
- 1330 Solniska nadmorskie (*Glauco-Puccinietalia maritimae*)
- 2110 Inicjalne stadia nadmorskich wydm białych
- 2120 Nadmorskie wydmy białe (*Elymo-Ammophiletum*)
- 2130 Nadmorskie wydmy szare
- 2180 Bory i lasy mieszane na wydmach nadmorskich
- 6410 Zmienneowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)
- 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk
- 91D0 Bory i lasy bagienne

Jako cele ochrony zidentyfikowano też chronione gatunki roślin: haczykowiec błyszczący (*Hamatocaulis vernicosus*), lipiennik Loesela (*Liparis loeselii*) i Inica wonna (*Linaria odora*).

Na omawianym obszarze Natura 2000 na gruntach Nadleśnictwa Wejherowo występują też inne powierzchniowe formy ochrony przyrody: rezerwat przyrody „Helskie Wydmy” oraz użytek ekologiczny „Helskie Wydmy”.

Dla obszaru Natura 2000 „Zatoka Pucka i Półwysep Helski” nie obowiązuje plan ochrony. Urząd Morski w Gdyni zlecił jego opracowanie i obecnie trwają końcowe prace nad sporządzeniem projektu planu ochrony²⁶.

3.5.10 Nakładanie się ostoi Natura 2000 z innymi obszarowymi formami ochrony przyrody

Obszary Natura 2000 na terenie Nadleśnictwa Wejherowo pokrywają się częściowo lub całkowicie z innymi obszarami Natura 2000 (ostoje ptasie lub siedliskowe), z rezerwatami przyrody, z Nadmorskim Parkiem Krajobrazowym, z obszarami chronionego krajobrazu i użytkami ekologicznymi.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2004 nr 92 poz. 880) w Art. 6 wymienia aż 10 form ochrony przyrody. Są to zarówno obszarowe jak i punktowe formy ochrony przyrody (np. pomniki przyrody).

Poszczególne formy ochrony cechują się zróżnicowanym reżimem ochronnym. Od najwyższego obowiązującego w parkach narodowych i rezerwach przyrody po niewielki w np. obszarach chronionego krajobrazu.

Obszary Natura 2000 jako forma ochrony przyrody w Polsce zaczęły obowiązywać po wejściu Polski do Unii Europejskiej. Odmienne były cele tworzenia krajowych form ochrony przyrody funkcjonujących przed 2004 rokiem oraz sieci Natura 2000.

Celem „pozanaturowej” ochrony przyrody jest zabezpieczanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych ważnych w skali kraju i poszczególnych jego regionów. Natomiast celem istnienia sieci Natura 2000, złożonej ze specjalnych obszarów ochrony siedlisk i obszarów specjalnej ochrony ptaków, jest zabezpieczenie różnorodności biologicznej w skali całej Europy, a ściślej – w wyróżnionych na naszym kontynencie regionach biogeograficznych. Zatem możliwe jest, że niektóre gatunki bądź siedliska rzadkie i wymagające ochrony w skali naszego kraju, nie będą chronione w ramach Natury 2000, gdyż np. w skali całej Europy są powszechne. Może zdarzyć się też odwrotnie - gatunek lub siedlisko powszechne w Polsce, w skali całego kontynentu może zostać uznane za rzadkie i ważne, że wymagać będzie tworzenia obszarów Natura 2000.

Obszary Natura 2000 nie zastępują dotychczasowych form ochrony przyrody, lecz je uzupełniają. Fakt włączenia rezerwatu przyrody (np. „Widowo”, „Piaśnickie Łąki”, „Bielawa”, „Źródłiska Czarnej Wody”) do sieci Natura 2000 należy interpretować tak, że elementy środowiska chronione w rezerwacie są też cenne z punktu widzenia całej Unii Europejskiej. W przypadku rezerwatu objęcie go dodatkową ochroną w postaci obszaru Natura 2000 niewiele zmienia. Reżim ochronny pozostaje taki sam. Dochodzi natomiast obowiązek monitorowania stanu siedlisk i gatunków, które były podstawą włączenia danego terenu do sieci Natura 2000 oraz obowiązku raportowania wyników tego monitoringu.

Na terenie Nadleśnictwa Wejherowo w przypadku parku krajobrazowego lub innej „słabszej” (w sensie reżimu ochronnego) formy ochrony przyrody, czyli głównie obszarów chronionego krajobrazu mogą zmienić się zalecenia dotyczące gospodarowania na tych

²⁶<http://www.im.gda.pl/zaklad-ekologii-wod/projekty/446-opracowanie-projektow-planow-ochrony-obszarow-natura-2000-w-rejonie-zatoki-gdaskiej-i-zalewu-wilanego/konsultacje>

terenach lub ich częściach włączonych do sieci. Tak stało się np. w przypadku obszaru chronionego krajobrazu „Puszcza Darżłubska”, który obecnie w dużej części należy też do sieci Natura 2000 „Puszcza Darżłubska”. Szkodliwe dla przyrody formy gospodarowania będą musiały być eliminowane lub ograniczane. Wymogi ochronne, określane indywidualnie dla poszczególnych obszarów, a zależne od stanu i wrażliwości chronionych w ich obrębie gatunków i siedlisk, określane są w planach zadań ochronnych lub w planach ochrony obszarów Natura 2000.

3.6 Obszary chronionego krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych (art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody).

Obszary chronionego krajobrazu są mało restrykcyjną formą ochrony przyrody, nastawioną głównie na działalność rekreacyjną. Działalność gospodarcza podlega tylko niewielkim ograniczeniom między innymi zakaz wnoszenia obiektów szkodliwych dla środowiska i niszczenia środowiska naturalnego. Na terenie województwa pomorskiego wyznaczono 42 OChK o łącznej powierzchni 390 360,9 ha²⁷.

Nadzór nad obszarami chronionego krajobrazu, sprawuje Marszałek Województwa Pomorskiego. W odniesieniu do obszarów chronionego krajobrazu, wyznaczonych na terenie województwa pomorskiego nazwy, położenie, obszar oraz ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów określa uchwała nr 1161/XLVII/10 sejmiku województwa pomorskiego z dnia 28 kwietnia 2010 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim.

W granicach wszystkich obszarów chronionego krajobrazu znajduje się **14177,85 ha** gruntów Nadleśnictwa Wejherowo. Przy okazji charakterystyki każdego z obszarów chronionego krajobrazu podaje się jego powierzchnię w Nadleśnictwie Wejherowo. Niewielka korekta powierzchni w stosunku do zapisów poprzedniego „Planu Ochrony Przyrody” sporządzonego na lata 2005-2014 wynika z tego, że obecnie granice poszczególnych obszarów są dostępne w formie cyfrowej i można skorzystać z zalet mapy numerycznej.

Lasy w zarządzie Nadleśnictwa Wejherowo wchodzi w skład 3 następujących Obszarów Chronionego Krajobrazu:

3.6.1 Nadmorski OChK

Nadmorski OChK został ustanowiony w 1994 r. (Dz. Urz. Woj. Gdańskiego z 1994 r. Nr 27 poz. 139 i z 1998 r. Nr 59. poz. 294). Obszar ten leży na południe od Nadmorskiego Parku Krajobrazowego. W dużej mierze pokrywa się z otuliną tego parku krajobrazowego. Na gruntach Nadleśnictwa Wejherowo wszystkie wyłączenia leśne, które leżą w jego zasięgu (część leśnictwa Starzyno i Lisewo) jednocześnie znajdują się także w otulinie Nadmorskiego Parku Krajobrazowego. W granicach Nadmorskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu znajduje się brzeg morski, zalesiony i bezleśny pas wydm ciągnący się wzdłuż wybrzeża, część

²⁷ Główny Urząd Statystyczny „Ochrona Środowiska 2013”, Warszawa 2013, str. 283

kompleksu Bielawskich Błot, a we wschodniej części równina Błot Przymorskich i północne fragmenty sąsiadującej z nią Wysoczyzny Żarnowieckiej.

Wśród ważniejszych zagrożeń wymienia się intensywną i niezorganizowaną rozbudowę infrastruktury turystycznej, nadmierną presję ruchu turystycznego i zaburzenie stosunków wodnych na terenie Bielawskich Błot (melioracje odwadniające).

Powierzchnia całkowita Nadmorskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu wynosi 14940 ha z czego na lasy państwowe Nadleśnictwa Wejherowo przypada **839,60 ha**.

3.6.2 OChK Puszczy Darżlubskiej

OChK Puszczy Darżlubskiej został ustanowiony w 1994 roku (Dz. Urz. Woj. Gdańskiego z 1994 r. Nr 27 poz. 139 i z 1998r. Nr 59, poz. 294). Zajmuje duży kompleks leśny na północ od Wejherowa w południowo-centralnej części Nadleśnictwa. Prawie w całości nakłada się na inną formę ochrony przyrody – ptasi obszar Natura 2000 „Puszcza Darżlubska”, przy czym jest od niego ok. 2-krotnie większy i zajmuje też lasy Nadleśnictwa Wejherowa poza tą formą ochrony przyrody.

Powierzchnia całkowita tego obszaru chronionego krajobrazu wynosi 15908 ha. Udział lasów państwowych Nadleśnictwa Wejherowo jest w tej powierzchni znaczny i wynosi **13114,06 ha**.

3.6.3 Pradoliny Redy - Łęby OChK

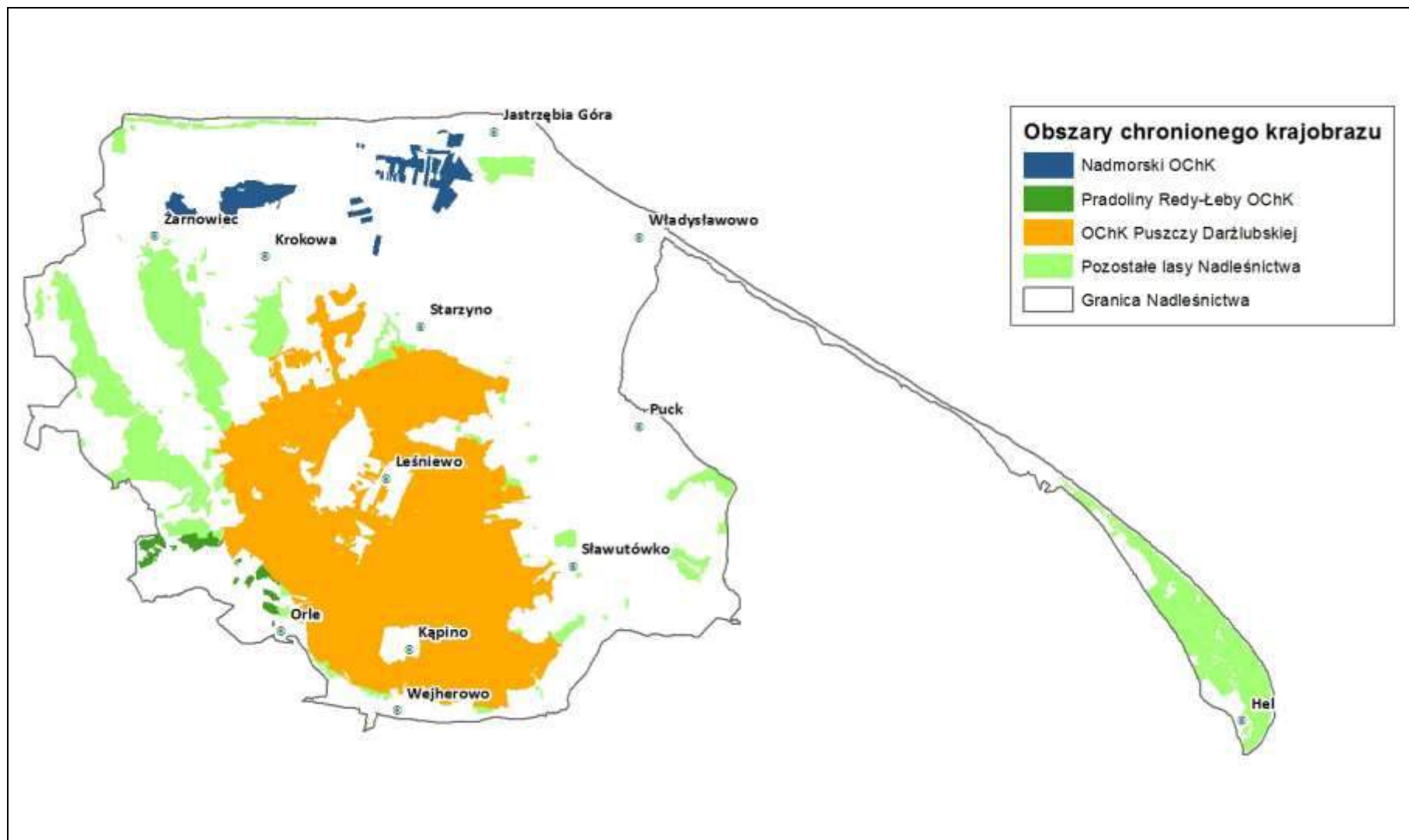
Pradoliny Redy–Łęby OChK został ustanowiony w 1998 roku (Dz. Urz. Woj. Gdańskiego z 1994 r. Nr 27 poz. 139 i z 1998 r. Nr 59, poz. 294). Obszar ten obejmuje szeroką pradolinę wraz z strefami krawędziowymi Wysoczyzny Żarnowieckiej i Pojezierza Kaszubskiego. Odwadniają ją dwie rzeki – Łęba oraz Reda. Obejmuje swym zasięgiem niewielki fragment lasów Nadleśnictwa Wejherowo na zachód od OChK Puszczy Darżlubskiej w leśnictwie Rybno i Orle.

Powierzchnia całkowita tego obszaru chronionego krajobrazu wynosi 19516 ha. Udział lasów państwowych Nadleśnictwa Wejherowo jest w tej powierzchni niewielki i wynosi **224,19 ha**.

Na przedstawionych powyżej Obszarach Chronionego Krajobrazu obowiązują zakazy wymienione w Ustawie o ochronie przyrody - jako mogące obowiązywać (art.24 ust.1, pkt. 1 - 8) - i potwierdzone w uchwale nr 1161/XLVII/10 sejmiku województwa pomorskiego z dnia 28 kwietnia 2010 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim.

Reasumując należy podkreślić, że obowiązujące w nich ograniczenia i zalecenia nie mają większego wpływu na działalność gospodarczą Nadleśnictwa. Zwłaszcza, że na części obszarów chronionego krajobrazu przyznano lasom inne funkcje ochronne (np. glebochronne, wodochronne, rezerwat, sieć Natura 2000).

Na kolejnej stronie przedstawiono mapkę z naniesionymi kompleksami leśnymi w zasięgu poszczególnych obszarów chronionego krajobrazu znajdującymi się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wejherowo (Rys. 21).

Rys. 21 Obszary chronionego krajobrazu (OChK) znajdujące się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Wejherowo

3.7 Zespoły przyrodniczo - krajobrazowe

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy wyznacza się w celu ochrony wyjątkowo cennych fragmentów krajobrazu naturalnego i kulturowego, dla zachowania jego wartości przyrodniczych, kulturowych i estetycznych. Na terenie Nadleśnictwa Wejherowo brak tej formy ochrony przyrody.

3.8 Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie (art. 40 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody). Na terenie województwa pomorskiego znajduje się 2809 pomników przyrody - według stanu na 31.12.2012²⁸.

Artykuł 44 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku ma zastosowanie do pomników przyrody oraz do stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego i zespołu przyrodniczo-krajobrazowego. Warto znać zapisy tego artykułu, by wiedzieć jakie jest prawidłowe postępowanie gdy np. drzewo będące pomnikiem przyrody wyrwie i połamie wiatr (Rada Gminy może pozbawić statusu pomnika przyrody), lub gdy np. będzie konieczność pozyskania materiału rozmnożeniowego (zrazów) z drzewa będącego pomnikiem przyrody – także jest do tego potrzebne zezwolenie w formie uchwały Rady Gminy.

Szczegółowe zestawienie pomników przyrody na gruntach Nadleśnictwa Wejherowo podano w tematycznej tabeli - (Tabela 8). Bazą do opracowania był wykaz pomników przyrody na terenie Nadleśnictwa Wejherowo przekazany przez RDOŚ w Gdańsku. Lokalizacja pomników przyrody została uszczegółowiona w terenie podczas taksacji leśnej i dostępna jest w postaci numerycznej warstwy osobliwości przyrodniczych. W większości przypadków jest ona różna od tej jaką dysponuje RDOŚ w Gdańsku, ale jest poprawna.

Wyjaśnienia wymagają następujące kwestie:

- wg wykazu z RDOŚ w Gdańsku na terenie Nadleśnictwa Wejherowo znajduje się m. in. pomnik przyrody nr rejestru 949 (dąb szypułkowy) w oddz. 30 b obrębu Darzłubie, w leśnictwie Starzyno. Jest to pomyłka – faktycznie ten pomnik przyrody znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie oddz. 30 b (północny róg oddz. 30), jednak poza Lasami Państwowymi.
- w wykazie RDOŚ w Gdańsku jest także pomnik przyrody (nr rejestru 73) lokalizowany w leśnictwie Starzyno, w oddz. 30f. Podczas taksacji leśnej nie został odnaleziony na gruncie, zatem nie zamieszczono go w aktualnym wykazie. Nie był także wyszczególniony w ubiegłym „Programie Ochrony Przyrody” na lata 2005-2014. Być może istnieje, podobnie jak nr 949, ale poza LP.

²⁸ Główny Urząd Statystyczny „Ochrona Środowiska 2013”, Warszawa 2013, str. 283

Tabela 8 Zestawienie pomników przyrody występujących na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wejherowo

Lp.	Obręb	Leśnictwo	Nr rej.	Oddz. Poddz.	Rodzaj pomnika	Ilość	Gatunek drzewa/pnącza	Wiek	Obwód [cm]	Wysokość [m]	Uwagi	Organ powołujący	Numer aktu	Data aktu
1	Darżlubie	Darżlubie	1005	143 c	pnącze	1	bluszcz pospolity	-	25	20	uschnięty bluszcz na sośnie ok. 100 lat	Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
2	Darżlubie	Domatowo	959	126 j	drzewo	1	jarząb brekinia	120	260	15	rozłamany, zgnilizna pnia	Wojewoda Gdański	Rozp. 5/95	1995-12-15
3	Darżlubie	Domatowo	1006	131 a	drzewo	1	buk zwyczajny	140	310	35		Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
4	Darżlubie	Domatowo	1013	194 a	pnącze	1	bluszcz pospolity		24	19		Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
5	Darżlubie	Domatowo	992	56 d	drzewo	1	buk zwyczajny	180	445	30	zgnilizna pnia	Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
6	Darżlubie	Domatowo	993	56 f	drzewo	1	buk zwyczajny	140	330	28	stan zdrowotny zły	Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
7	Darżlubie	Domatowo	77	57 c	głaz	1	-	-	260		"Boża Stopka"	Prezydium WRN w Gdańsku	Orzecz.nr 77	1955-01-24
8	Darżlubie	Domatowo	78	77 d	głaz	1	-	-	1250		"Diabelski Kamień"	Prezydium WRN w Gdańsku	Orzecz.nr 78	1955-01-24
9	Darżlubie	Mechowo	470	115 s	drzewo	1	cyprysik Lawsona	150	270	18	przy leśniczówce	WKP z up. Wojew. Gdańskiego	Orzecz.nr470	1982-06-21
10	Darżlubie	Mechowo	1007	121 a	drzewo	1	buk zwyczajny	190	370	23	zgnilizna pnia	Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
11	Darżlubie	Mechowo	1008	62 a	grupa pnączy	3	bluszcz pospolity		26	18		Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
12	Darżlubie	Starzyno	955	21 c	drzewo	1	buk zwyczajny	170	605	34	ułamany 1 konar - leży na ziemi, z dołu pień zmurszały, stan zdrowotny zły	Wojewoda Gdański	Rozp. 5/95	1995-12-15
13	Darżlubie	Starzyno	996	25 j	drzewo	1	sosna zwyczajna	210	325	27	drzewo zdrowe	Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY NADLEŚNICTWA WEJHEROWO

Lp.	Obręb	Leśnictwo	Nr rej.	Oddz. Poddz.	Rodzaj pomnika	Ilość	Gatunek drzewa/pnącza	Wiek	Obwód [cm]	Wysokość [m]	Uwagi	Organ powołujący	Numer aktu	Data aktu
14	Darżlubie	Starzyno	999	29 d	grupa pnączy	2	bluszcz pospolity		24 + 20	17	2 szt. na olszy ok. 100 l; poprzednio omyłkowo zlokalizowany w oddz. 28 a	Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
15	Darżlubie	Starzyno	944	29 g	drzewo	1	buk zwyczajny	210	290	26	zdrowotność dobra	Wojewoda Gdański	Rozp. 5/95	1995-12-15
16	Darżlubie	Starzyno	945	29 g	drzewo	1	buk zwyczajny	210	330	20	ułamany wierzchołek, zgnilizna pnia	Wojewoda Gdański	Rozp. 5/95	1995-12-15
17	Darżlubie	Starzyno	946	29 g	drzewo	1	buk zwyczajny	210	445	26	3 konary, zdrowotność dobra	Wojewoda Gdański	Rozp. 5/95	1995-12-15
18	Darżlubie	Starzyno	947	30 f	drzewo	1	buk zwyczajny	210	508	28	5 konarów, z czego 1 ułamany i wis; zgnilizna pnia	Wojewoda Gdański	Rozp. 5/95	1995-12-15
19	Darżlubie	Starzyno	948	30 f	drzewo	1	buk zwyczajny	210	423	25	2 konary, zdrowotność dobra	Wojewoda Gdański	Rozp. 5/95	1995-12-15
20	Darżlubie	Starzyno	995	30 h	drzewo	1	dąb szypułkowy	210	385	28		Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
21	Darżlubie	Starzyno	994	31 j	drzewo	1	czereśnia ptasia	85	165	20	drzewo pochylone i oparte na sąsiednim buku ok. 110 lat, dzięki temu nie przewróciło się; naderwany system korzeniowy	Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY NADLEŚNICTWA WEJHEROWO

Lp.	Obręb	Leśnictwo	Nr rej.	Oddz. Poddz.	Rodzaj pomnika	Ilość	Gatunek drzewa/pnącza	Wiek	Obwód [cm]	Wysokość [m]	Uwagi	Organ powołujący	Numer aktu	Data aktu
22	Darżlubie	Starzyno	998	32 a	drzewo	1	lipa drobnolistna	120	540	18	3 szt. zrośnięte; rozległa zgnilizna na ok. 2 m wysokości - miejsce po ułamym konarze	Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
23	Darżlubie	Starzyno	1000	34 i	pnącze	1	bluszcz pospolity		30 + 30	18	2 szt. zrośnięte	Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
24	Darżlubie	Starzyno	997	54 g	drzewo	1	sosna zwyczajna	170	370	19	poprzednio źle zlokalizowany w oddz. 54 a; 3 zrośnięte pnie, drzewo martwe, zaatakowane przez grzyby saprofityczne - m. in. opieńkę	Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
25	Darżlubie	Starzyno	950	55 a	drzewo	1	sosna zwyczajna	135	200	29	forma z dachówkowato odstającą korą, tworzącą kryzy	Wojewoda Gdański	Rozp. 5/95	1995-12-15
26	Kolkowo	Sobieńczyce	980	180 a	drzewo	1	jesion wyniosły	140			przewrócony 6 lat temu przez wichurę, leży na ziemi - martwy	Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
27	Kolkowo	Sobieńczyce	938	180 b	drzewo	1	sosna zwyczajna	180	335	27		Wojewoda Gdański	Rozp. 5/95	1995-12-15
28	Kolkowo	Lisewo	71	9 r	głaz	1	-	-	1950	3,5 (wysokość nadziemna)	"Pogański Kamień"	Prezydium WRN w Gdańsku	Orzecz.nr 71	1955-01-24

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY NADLEŚNICTWA WEJHEROWO

Lp.	Obręb	Leśnictwo	Nr rej.	Oddz. Poddz.	Rodzaj pomnika	Ilość	Gatunek drzewa/pnącza	Wiek	Obwód [cm]	Wysokość [m]	Uwagi	Organ powołujący	Numer aktu	Data aktu
29	Kolkowo	Rybno	97	208 g	głaz	1	-	-	950	2,0 (wysokość nadziemna)		Prezydium WRN w Gdańsku	Orzecz.nr 97	1955-01-24
30	Kolkowo	Rybno	981	214 a	drzewo	1	dagleźja zielona	180	390	46		Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
31	Kolkowo	Rybno	982	217 b	pnącze	1	bluszcz pospolity		25	17		Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
32	Wejherowo	Kępino	1032	102 o	grupa drzew	3	buk zwyczajny	170	310	27		Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
33	Wejherowo	Kępino	1033	173 a	pnącze	1	bluszcz pospolity		30	19	przewrócony razem z sosną na której rósł	Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
34	Wejherowo	Kępino	1034	173 b	pnącze	1	bluszcz pospolity		25	19	bluszcz uschnięty	Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
35	Wejherowo	Kępino	1030	190 a	drzewo	1	buk zwyczajny	210	420	27		Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
36	Wejherowo	Kępino	960	32 c	drzewo	1	dąb bezszypułkowy	270	370	28	tablica informacyjna, odciąć suche gałęzie	Wojewoda Gdański	Rozp. 5/95	1995-12-15
37	Wejherowo	Kępino	1009	64 f	pnącze	1	bluszcz pospolity		36	19	przy ścieżce dydaktycznej	Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
38	Wejherowo	Kępino	1010	64 f	grupa pnączy	2	bluszcz pospolity		27	19	przy ścieżce dydaktycznej	Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
39	Wejherowo	Kępino	1011	64 f	grupa pnączy	2	bluszcz pospolity		27	19	przy ścieżce dydaktycznej	Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
40	Wejherowo	Nanice	1020	188 a	drzewo	1	świerk pospolity	135			drzewo złamane, leży na ziemi w 3 częściach - silnie rozłożone	Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
41	Wejherowo	Nanice	100	195 b	drzewo	1	buk zwyczajny	260	480	33		Prezydium WRN w Gdańsku	Orzecz.nr100	1955-01-24
42	Wejherowo	Nanice	961	199 f	drzewo	1	dagleźja zielona	140	330	41		Wojewoda Gdański	Rozp. 5/95	1995-12-15

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY NADLEŚNICTWA WEJHEROWO

Lp.	Obręb	Leśnictwo	Nr rej.	Oddz. Poddz.	Rodzaj pomnika	Ilość	Gatunek drzewa/pnącza	Wiek	Obwód [cm]	Wysokość [m]	Uwagi	Organ powołujący	Numer aktu	Data aktu
43	Wejherowo	Nanice	202	217 b	drzewo	1	buk zwyczajny	200	420	29		Wydz.RiL Prez.WRN w Gdańsku	Orzecz.nr202	1968-07-01
44	Wejherowo	Nanice	1022	217 b	drzewo	1	buk zwyczajny	200	450	30		Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
45	Wejherowo	Nanice	201	219 h	grupa drzew	3	dąb szypułkowy	210	322	22	jeden dąb uschnięty	Wydz.RiL Prez.WRN w Gdańsku	Orzecz.nr201	1968-07-01
46	Wejherowo	Nanice	103	220 b	głaz	1	-	-	1150	3,7 (wysokość nadziemna)		Prezydium WRN w Gdańsku	Orzecz.nr103	1955-01-24
47	Wejherowo	Nanice	773	220 b	drzewo	1	dąb szypułkowy	200	400	28		Wojewoda Gdański	Rozp. 3/91	1991-02-25
48	Wejherowo	Orle	1035	140 c	pnącze	1	bluszcz pospolity		0,27	16	bluszcz na sośnie	Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
49	Wejherowo	Sławutówko	1019	125 f	pnącze	1	bluszcz pospolity	-	0,38	19	na dębie ok. 160 lat	Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
50	Wejherowo	Sławutówko	554	85 j	głaz	1	-	-	580	0,8 (nad ziemią)	głaz "Perkun", ślady wiercenia - 4 otwory ok. 10 cm głębokości i 7-8 cm średnicy	Wojewoda Gdański	Zarz. 23/87	1987-10-06
51	Wejherowo	Sławutówko	1014	91 i	drzewo	1	modrzew europejski	165	350	36		Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
52	Wejherowo	Sławutówko	1015	91 i	drzewo	1	modrzew europejski	165	320	36		Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
53	Wejherowo	Sławutówko	1016	91 i	drzewo	1	modrzew europejski	165	380	38		Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
54	Wejherowo	Sławutówko	1017	91 i	drzewo	1	modrzew europejski	165	326	36		Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
55	Wejherowo	Sławutówko	1018	92 d	drzewo	1	modrzew europejski	170	370	38		Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06
56	Wejherowo	Sławutówko	1031	93 d	grupa drzew	7	modrzew europejski	170	240	34		Wojewoda Gdański	Rozp. 6/96	1996-12-06

Wymienione w powyższej tabeli (Tabela 8) drzewiaste pomniki przyrody podlegają szczególnej ochronie prawnej polegającej na zakazie:

- 1) wycinania, niszczenia, pozyskiwania, uszkodzania i podkopywania drzew,
- 2) zrywania kory, pączków, kwiatów, owoców i liści z drzew,
- 3) rycia napisów lub znaków na drzewach,
- 4) umieszczania tablic, ogłoszeń, napisów albo innych znaków na drzewach nie związanych z ich ochroną,
- 5) wchodzenia na drzewa,
- 6) wznoszenia jakichkolwiek budynków, budowli, urządzeń lub instalacji w odległości (promieniu) do 15 m włącznie od drzew,
- 7) usuwania i niszczenia pokrywy glebowej, palenia ognisk oraz zanieczyszczania terenu wszelkiego rodzaju odpadami i innymi nieczystościami w pobliżu drzew (w promieniu 15 m włącznie),
- 8) oddziaływania na drzewa w jakikolwiek inny sposób niezwiązany z ich ochroną.

W odniesieniu do głązów uznanych za pomniki przyrody wymienione w (Tabela 8) zabrania się:

- 1) rozbijania, rozsadzania, niszczenia i uszkodzania tych głązów jakimkolwiek sposobem,
- 2) przemieszczania (przesuwania), podkopywania i zakopywania głązów,
- 3) usuwania z nich mchu, porostów lub innych roślin, rycia na tych głązach napisów lub znaków, umieszczania tablic, napisów lub innych znaków niezwiązanych z ochroną głązu uznanego za pomnik przyrody,
- 4) wchodzenia na głązy,
- 5) wznoszenia jakichkolwiek budynków, budowli, urządzeń lub instalacji w odległości (promieniu) do 15 m włącznie od tych głązów,
- 6) na głązach i w pobliżu, rozniecania ognia, usuwania i niszczenia pokrywy glebowej oraz zanieczyszczania i zaśmiecania terenu,
- 7) oddziaływania na głązy w jakikolwiek inny sposób nie związany z ich ochroną.

Łącznie w Nadleśnictwie Wejherowo znajduje się 56 pomników przyrody. Pojedynczych drzew są 34 szt., grupy 3 drzew - 2 szt., grupy 7 drzew - 1 szt. (grupowe pomniki przyrody), pnączy – 9 szt. , grup pnączy – 4 szt. oraz 6 głązów narzutowych. Łącznie jest to 65 drzew. Przeważają wśród nich buki zwyczajne, których jest 17 szt. oraz modrzewie europejskie (12 szt.). Szczegółowe zestawienie przedstawiają poniższe tabele (Tabela 9) oraz (Tabela 10).

Tabela 9 Zestawienie liczebności poszczególnych pomników przyrody w Nadleśnictwie Wejherowo

Rodzaj pomnika	Gatunek drzewa/pnącza	Ilość pomników przyrody	Sumaryczna ilość drzew/pnączy/głazów
drzewo	buk zwyczajny	14	14
drzewo	cyprysik Lawsona	1	1
drzewo	czereśnia ptasia	1	1
drzewo	daglezja zielona	2	2
drzewo	dąb bezszypułkowy	1	1
drzewo	dąb szypułkowy	2	2
drzewo	jarząb brekinia	1	1
drzewo	jesion wyniosły	1	1
drzewo	lipa drobnolistna	1	1
drzewo	modrzew europejski	5	5
drzewo	sosna zwyczajna	4	4
drzewo	świerk pospolity	1	1
głaz	-	6	6
grupa drzew	buk zwyczajny	1	3
grupa drzew	dąb szypułkowy	1	3
grupa drzew	modrzew europejski	1	7
grupa pnączy	bluszcz pospolity	4	9
pnącze	bluszcz pospolity	9	9

Tabela 10 Zestawienie liczebności gatunków drzew i pnączy stanowiących pomniki przyrody w Nadleśnictwie Wejherowo

Gatunek drzewa/pnącza	Sumaryczna ilość drzew/pnączy/głazów
bluszcz pospolity	18
buk zwyczajny	17
cyprysik Lawsona	1
czereśnia ptasia	1
daglezja zielona	2
dąb bezszypułkowy	1
dąb szypułkowy	5
jarząb brekinia	1
jesion wyniosły	1
lipa drobnolistna	1
modrzew europejski	12
sosna zwyczajna	4
świerk pospolity	1
Razem	65

W porównaniu z zestawieniem pomników przyrody wykonanym 10 lat temu ilość pomników przyrody nie zmieniła się i wynosi łącznie 56 sztuk.

Wszystkie pomniki przyrody występujące na terenie Nadleśnictwa Wejherowo zostały zlokalizowane w terenie za pomocą odbiornika GPS. Wraz z aktualnym planem urządzenia lasu została sporządzona także ich warstwa numeryczna.

Z uwagi na to, że „Program Ochrony Przyrody” jest dokumentem udostępnianym publicznie i dostępnym w Internecie poniżej zamieszcza się także tabelę z pomnikami przyrody z przypisaną im lokalizacją – układ współrzędnych WGS 1984, format zapisu: DD, dddddd. Coraz większą popularność wśród turystów zyskuje bowiem tzw. „geocaching”, który polega na odnajdywaniu w terenie różnych ciekawostek m. in. pomników przyrody posługując się danymi o ich współrzędnych.

Tabela 11 Pomniki przyrody w Nadleśnictwie Wejherowo – współrzędne geograficzne

Lp	Leśnictwo	Nr rej.	Oddz. Poddz.	Rodzaj pomnika	Gatunek drzewa/pnącza	Szerokość geograficzna	Długość geograficzna
1	Darżlubie	1005	143 c	pnącze	bluszcz pospolity	54,708282	18,30556
2	Domatowo	959	126 j	drzewo	jarząb brekinia	54,712501	18,20565
3	Domatowo	1006	131 a	drzewo	buk zwyczajny	54,709376	18,182971
4	Domatowo	1013	194 a	pnącze	bluszcz pospolity	54,682254	18,255654
5	Domatowo	992	56 d	drzewo	buk zwyczajny	54,732479	18,213571
6	Domatowo	993	56 f	drzewo	buk zwyczajny	54,729965	18,21421
7	Domatowo	77	57 c	głaz	-	54,727115	18,208201
8	Domatowo	78	77 d	głaz	-	54,727364	18,210576
9	Mechowo	470	115 s	drzewo	cyprysik Lawsona	54,71402	18,286357
10	Mechowo	1007	121 a	drzewo	buk zwyczajny	54,72064	18,255085
11	Mechowo	1008	62 a	grupa pnączy	bluszcz pospolity	54,735785	18,30201
12	Starzyno	955	21 c	drzewo	buk zwyczajny	54,766803	18,212012
13	Starzyno	996	25 j	drzewo	sosna zwyczajna	54,752399	18,216363
14	Starzyno	999	29 d	grupa pnączy	bluszcz pospolity	54,755058	18,200657
15	Starzyno	944	29 g	drzewo	buk zwyczajny	54,753308	18,197301
16	Starzyno	945	29 g	drzewo	buk zwyczajny	54,752589	18,197092
17	Starzyno	946	29 g	drzewo	buk zwyczajny	54,751516	18,196534
18	Starzyno	947	30 f	drzewo	buk zwyczajny	54,748773	18,212744
19	Starzyno	948	30 f	drzewo	buk zwyczajny	54,749119	18,212904
20	Starzyno	995	30 h	drzewo	dąb szypułkowy	54,74609	18,214619
21	Starzyno	994	31 j	drzewo	czereśnia ptasia	54,74355	18,202619
22	Starzyno	998	32 a	drzewo	lipa drobnolistna	54,74168	18,211592
23	Starzyno	1000	34 i	pnącze	bluszcz pospolity	54,742509	18,181072
24	Starzyno	997	54 g	drzewo	sosna zwyczajna	54,729955	18,22621
25	Starzyno	950	55 a	drzewo	sosna zwyczajna	54,733547	18,220453
26	Sobieńczyce	980	180 a	drzewo	jesion wyniosły	54,750447	18,041544
27	Sobieńczyce	938	180 b	drzewo	sosna zwyczajna	54,750965	18,039823
28	Lisewo	71	9 r	głaz	-	54,799878	18,127956
29	Rybno	97	208 g	głaz	-	54,707266	18,086353
30	Rybno	981	214 a	drzewo	dagleźja zielona	54,699796	18,070393

Lp	Leśnictwo	Nr rej.	Oddz. Poddz.	Rodzaj pomnika	Gatunek drzewa/pnącza	Szerokość geograficzna	Długość geograficzna
31	Rybno	982	217 b	pnącze	bluszcz pospolity	54,696525	18,093816
32	Kępino	1032	102 o	grupa drzew	buk zwyczajny	54,640175	18,237466
33	Kępino	1033	173 a	pnącze	bluszcz pospolity	54,622799	18,233085
34	Kępino	1034	173 b	pnącze	bluszcz pospolity	54,621053	18,235232
35	Kępino	1030	190 a	drzewo	buk zwyczajny	54,618304	18,250867
36	Kępino	960	32 c	drzewo	dąb bezszypułkowy	54,662336	18,247398
37	Kępino	1009	64 f	pnącze	bluszcz pospolity	54,650868	18,248613
38	Kępino	1010	64 f	grupa pnączy	bluszcz pospolity	54,65084	18,247119
39	Kępino	1011	64 f	grupa pnączy	bluszcz pospolity	54,6512	18,247854
40	Nanice	1020	188 a	drzewo	świerk pospolity	54,621593	18,266497
41	Nanice	100	195 b	drzewo	buk zwyczajny	54,633332	18,336115
42	Nanice	961	199 f	drzewo	daglezwia zielona	54,627795	18,321958
43	Nanice	202	217 b	drzewo	buk zwyczajny	54,621945	18,326212
44	Nanice	1022	217 b	drzewo	buk zwyczajny	54,621272	18,327942
45	Nanice	201	219 h	grupa drzew	dąb szypułkowy	54,620746	18,340479
46	Nanice	103	220 b	głaz	-	54,617261	18,337113
47	Nanice	773	220 b	drzewo	dąb szypułkowy	54,618458	18,339121
48	Orle	1035	140 c	pnącze	bluszcz pospolity	54,63267	18,196012
49	Sławutówko	1019	125 f	pnącze	bluszcz pospolity	54,640173	18,293103
50	Sławutówko	554	85 j	głaz	-	54,653044	18,324616
51	Sławutówko	1014	91 i	drzewo	modrzew europejski	54,650815	18,292186
52	Sławutówko	1015	91 i	drzewo	modrzew europejski	54,650993	18,291691
53	Sławutówko	1016	91 i	drzewo	modrzew europejski	54,650676	18,291345
54	Sławutówko	1017	91 i	drzewo	modrzew europejski	54,650127	18,291987
55	Sławutówko	1018	92 d	drzewo	modrzew europejski	54,648276	18,285982
56	Sławutówko	1031	93 d	grupa drzew	modrzew europejski	54,647164	18,284105

Fot. 37 Pomnik przyrody – głaz narzutowy „Pogański Kamień” – oddz. 9r (I-ctwo Lisewo)

Fot. 38 Pomnik przyrody – głaz narzutowy „Perkun” ze śladami wiercenia. Tradycja ludowa podaje, że w czasach pogańskich w miejscu tym składano ofiary bogu Perkunowi – oddz. 85j (I-ctwo Sławutówko).

Fot. 39 Pomnik przyrody – bluszcz pospolity – na olszy – oddz. 29d (I-ctwo Starzyno)

Fot. 40 Pomnik przyrody – buk zwyczajny – oddz. 30 f (I-ctwo Starzyno)

Fot. 41 Pomnik przyrody – sosna zwyczajna- oddz. 54 g (l-ctwo Starzyno)

Fot. 42 Pomnik przyrody – czereśnia ptasia- oddz. 31j (l-ctwo Starzyno)